

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARSSKRIFT

MED

BERETNING OM VIRKSOMHEDEN

PAA

HUSHOLDNINGSSEMINARIET ANKERHUS

1902—14.

UDGIVET AF
FORENINGEN ANKERHUS

SORØ

SORØ BOGTRYKKERI (AKTIESELSKAB) VED RAGHUSBEN-KRØGH.

1914

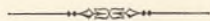
Indhold.

Beretning om de uddannede Lærerinders Virksomhed	5—32
Virksomhedens Historie	33—46
Husholdningsbladet	46
Huslodder for Kvinder	46—49
Andelsfrugterier	50—52
Det første nordiske Møde om Husholdningssagen . . .	52—54
Kvindernes Værnepligt	54—57
Søgne-Husholdningsundervisning	57—58
Kommunale Efterskoler	58—62
Skolens nuværende Kursus	63—64
Lidt om den almindelige Husholdningsundervisning . .	64—67
Lidt om den teoretiske Undervisning ved Lærerindeud- uddannelsen	67—71
Lidt om Haverne og Havebrugsundervisningen	71—74
Forskoleseminariet	75—77
Fortegnelse over Kursusdeltagere	78—96
Elevforeningen	97
Lidt til de unge	98—101
Staa sammen	101—102
Husholdningsforeninger	102—104
God Bordskik	105—106
Gamle, gode Ord	107
Bøger, som Skolen har udgivet	107—108
Produkter og Apparater	108—110
Til tidligere Elever	111—112

Aarsskrift
med
Beretning om Virksomheden
paa

Husholdningsseminariet Ankerhus
1902—14.

Udgivet af
Foreningen Ankerhus.

Årsrapport
for
Årsrapport om Virksomheden
1911

Indtægter	
Salgsindtægter	1.000.000
Andre indtægter	500.000
I alt	1.500.000
Udgift	
Administrationsudgifter	200.000
Andre udgifter	300.000
I alt	500.000
Resultat	1.000.000
Reserve	500.000
Utdelt	500.000

Årsrapport om Virksomheden

Forord.

Det er „Foreningen Ankerhus“, der har fremkaldt denne første Aarsberetning fra Husholdningsseminariet Ankerhus. Medens kommende Aarsberetninger kun behøver at omfatte Meddelelser fra det sidst forløbne Aar, maa denne Beretning nødvendigvis give et Tilbageblik over Virksomheden i alle de Aar, Skolen indtil nu har bestaaet, men Resultaterne af Skolens Virksomhed ses jo bedst gennem det Arbejde, som Eleverne, der er udgaaet fra den, har udført. Derfor begynder vi med en Oversigt over de Kvinders Virksomhed, der er uddannet som Lærerinder, og hvis Arbejde, særlig fra de første Aar, dog vist kan siges at have været banebrydende for Husholdningsundervisningen i al Almindelighed. — Skolen har jo ogsaa haft andre Elever, men det Udbytte, som deres Ophold paa Skolen har bragt, lader sig jo ikke saaledes talmæssigt fremstille som Lærerindens, men det kan forhaabentlig kendes i de Hjem, hvor deres Gerning er falden.

Et Uddrag af Skolens Historie saavel som de Meddelelser, der særlig vedrører Foreningen, maa jo ogsaa siges at have deres Plads i en saadan Beretning — og alle Læsere vil sikkert være taknemmelige for de Artikler, Skolens Venner og Medhjælpere har ydet Aarsberetningen.

Beretning om de uddannede Lærerinders Virksomhed

- 1. Rebekka Skousen, Ildved, Jellinge.**
Uddannet 1901 paa et alm. Husholdningskursus.
Undervist 177 Dlt. i Fuldbby, Rude-Eskildstrup, Bromme, Borød, Daastrup, Skovholm. — Lærerinde paa Silkeborg Husholdningsskole 1902—05. — Gift med Landmand Kristensen, Einarsnæs pr. Borgarnis paa Island.
- 2. Marie Jensen, Lærkegaard, Allinge.**
Uddannet 1901 paa et alm. Husholdningskursus. — Fortsættelseskursus 1903.
Undervist 330 Dlt. i Vemmelev, Landsgrav, Flakkebjerg, Hyllested, Høve, Brandelev 1901—02. 246 Dlt. i Københavns Amts Landbof. 1902—03. 284 Dlt. i Landbof. f. Stevns og Fakse 1903—04 og 209 Dlt. i 1904—05. — Gift med Kaptajn Hansen, Strandhuse 6, Svendborg.
- 3. Kirstine Galle, Bogø, Stubbekøbing.**
Uddannet 1901. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1903.
Undervist 258 Dlt. i Næstved Omegns Landbof. 1901—02. 331 Dlt. i Maribo Amts økonomiske Selskab. — Bestyret Sorø Andelsfrugteri 1905—08.
- 4. Ella Jensen, Hillerød.**
Uddannet 1901. 3 Mdr.
Undervist 223 Dlt. i Ramsø-Tune Herreds Landbof. 1901—02. Lærerinde paa Sorø Husholdningsskole 1902—07. — Gift med Maskinist Th. Olsen, Ægirs-gade 65, København.
- 5. Kristine Rasmussen, Snertinge, Lundby.**
Uddannet 1901. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1902 og 1904.
Undervist 350 Dlt. i Odsherreds Landbof. 1901—02 og

- 154 Dlt. 1902—03. 275 Dlt. i Svendborg Amts landøk. Selskab 1903—04. 284 Dlt. i Lolland-Falsters samv. Landbof. 1904—05. 200 Dlt. til Syltekursus. Bestyret Vordingborg Frugteri 1907—10. Lærerinde paa Baungaard 1910—13. Oprettet Pensionat „Engelsborg“ ved Fakse Ladeplads 1913.
6. **Petra Nielsen**, Redsø, Hobro.
Uddannet 1901. 3 Mdr.
Undervist 229 Dlt. i Ramsø-Tune Herreds Landbof. 1902—03. 348 Dlt. i Vestlollands Landbof. Gift med Handlende Hansen Rasmussen, Christiansg. 35, Aalborg.
7. **Katrine Rasmussen**, Krøjerup, Sorø.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1902 og 03.
Undervist 300 Dlt. i Aarhus Ungdomsforening 1902—03, i samme Forening 303 Dlt. i 1903—04 og 228 Dlt. 1904—05 samt 250 Dlt. ved et Syltekursus 1904. Bestyret Aarhus Andelskonserverfabrik 1905—10. Gift 1910 med Ingeniør West, Providence B. I, Amerika.
8. **Andrea Andersen**, Hobro.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1903.
Undervist 275 Dlt. i Holbæk Amts økonomiske Selskab 1902—03, 301 Dlt. i Aarhus Ungdomsforening 1903—04. Oldfrue paa Hotel Alexandria, Los Angelos, Amerika.
9. **Dagmar Bagge**, Traekær, Langeland.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1902 og 03.
Undervist 420 Dlt. i Hindsholms Landbof. 1902—03, 426 Dlt. i Skanderborg Landbof. 1903—04. 338 Dlt. i Holbæk Amts Landbof. 1904—05. Gift 1906 med Konsulent Holm, Hammel.
10. **Kirstine Jørgensen**, Asp, Varde.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1902 og 03.
Undervist 229 Dlt. i Ramsø-Tune Herreds Landbof. 1902—03. 358 Dlt. i Stevns Herreds Landbof. 1903—04. Gift i Amerika.
11. **Marie Lillelund**, Mors.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1902.
Undervist 332 Dlt. i Randers Amts Husholdningsselskab 1902—03. Gift 1905 med Tømrermester Jensen, Hornslet.

12. **Abela Jespersen**, Imminggaard, Bornholm.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1903.
Undervist 383 Dlt. i Dansk Kvindesamfunds Horsens-
kreds 1903—04. 191 Dlt. til Syltekursus. Senere søgt
Uddannelse paa Landbohøjskolen og Lærerhøjskolen.
13. **Kristine Nielsen**, Bjærgby, Mørkøv.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1902,
03 og 04. — Landbohøjskolen 1908. — Statens Kur-
sus for Skolekøkkenlærerinder 1908—09.
Undervist 287 Dlt. i Odsherreds Landbrugsf. 1902 og
03 og 229 Dlt. 1903—04 og 151 Dlt. til Syltekursus.
375 Dlt. i Bregninge Foredragsf. 1904—05. 482 Dlt.
i Øster Herreds Landbof. 1905—06. 344 Dlt. i 1906
—07. Lærerinde paa Kærehave Husmandsskole 1908.
Senere læst til Kommunelærerinde.
14. **Kirsten Simonsen**, Gjesten, Vejen.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1902, 03.
Undervist 298 Dlt. i Kalundborg og Omegns Landbof.
1902—03. Senere gennemgaaet Statens Kursus for
Skolekøkkenlærerinder. Oprettet Borrehus Hushold-
ningsskole ved Kolding 1908.
15. **Vilhelmine Schmidt**, Holsted.
Uddannet 1902. 3 Mdr. — Fortsættelseskursus 1902.
Undervist 275 Dlt. i Landbof. for m. Landb. i Præsto
Amt 1902—03. Gift med Bygmester Jensen, Jyderup.
16. **Ellen Jacobsen**, Drastrup, Uggelhuse, Randers.
Uddannet 1902. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1903, 04.
Undervist 524 Dlt. i Horsens og Omegns D. Kvinde-
samfund 1902—03. 387 Dlt. i 1903—04. 216 Dlt. i
1904—05 samt 174 Dlt. i et Syltekursus 1904. Gift
med Gmd. Bank, Aale.
17. **Anna Christensen**, Koldby, Samsø.
Uddannet 1902. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1903.
Undervist 422 Dlt. i Randers Amts Husholdningsselskab
1902—03 og 402 Dlt. i 1903—04. Gift med Gmd.
Andersen, Jetsmark, Randers.
18. **Thyra Mayland**, Lindegaard, Agedrup.
Uddannet 1902. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1903.
Undervist 417 Dlt. i Kolding og Omegns Landbof.
1902—03 og 327 Dlt. i 1903—04. Undervist 512

Dlt. i den sundevedske Landbof., Sønderjylland, og 490 Dlt. i 1905—06. 129 Dlt. i Sønder Omme Landbof. 1906—07. Meddelt Undervisning i 22 Hjem for det kgl. danske Haveselskab 1908. Lærerinde paa Sorø Husholdningsskole Sommer 1903. Lærerinde paa Ankerhus Sommerhalvaarene fra 1904 til 08. Gift 1909 med Gaardejer Jacobsen, Sømark, Borre, Møen.

19. **Astrid Nielsen**, Hyllinge, Roskilde.
Uddannet 1902. 5 Mdr. — Yderligere Uddannelse i Kristiania og paa Nääs, Sverig.
Undervist 214 Dlt. i Gl. Roskilde Amts Landbof. 1902—03. Lærerinde paa Ankerhus fra 1904 til 1910. Nuv. Adr. Kattinge Værk, Roskilde.
20. **Mine Ravn**, Thorning, Kjellerup.
Uddannet 1902. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1903 og 04.
Undervist 121 Dlt. i Haslev og Omegns Landbof. 1902—03. 182 Dlt. i Gl. Roskilde Amts Landbof. 1903—04 og 141 Dlt. til Syltekursus i samme Forening. 270 Dlt. i Viborg Amts landøk. Forening 1904—05 og 239 Dlt. i 1905—06. Bestyret Redningshjemmet Konkordia og Børnehjemmet Hebron.
21. **Kristine Borresen**, Mariager.
Uddannet 1903. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1904.
Undervist 400 Dlt. i Kalø Vig Landbof. 1903—04. 237 Dlt. i 1904—05 og 280 Dlt. i 1905—06 samt 224 Dlt. i Syltekursus 1904. Bestyret Løgten Andelsfrugteri. Gift med Gartner Lillelund, Esbjerg.
22. **Andersine Hansen**, Vesterbro 33, Odense.
Uddannet 1903. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1904, 08.
Undervist 326 Dlt. i Fyns Stifst patriotiske Selskab 1903—04, 253 Dlt. i 1904—05, 305 Dlt. i 1905—06 og 224 Dlt. i 1906—07 samt 330 Dlt. til Syltekursus. 385 Dlt. i Viborg Amts landøkonomiske Selskab Sommeren 1905. 45 Dlt. i Andrup. Afholdt korte Kursus i Ringe, Næsby, Ruds-Vedby, Kværkeby, Vigersted, Ørslevvester og for det kgl. danske Haveselskab paa Femø, i Ørslevvester, Menstrup, Vium, Lysgaard samt undervist i 35 Hjem. Lærerinde og Økonoma paa Aarslev Havebrugsskole 1908. Lærerinde paa Høng Landbrugsskole 1909 og paa Ankerhus 1910—11.

23. **Anna Madsen**, Ubby, Kalundborg.
 Uddannet 1903. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1904.
 Undervist 136 Dlt. i Københavns Amts Landbof. 1903—04. 341 Dlt. i Silkeborg-Lysgaard-Hids Herreds Landbof. 1904—05. 327 Dlt. i Skodborg og Vandfuld Herreds Landbof. 1905—06 samt 296 Dlt. i Syltekursus 1906. 275 Dlt. i Silkeborg-Lysgaard-Hids Herreds Landbof. 1905. Lærerinde paa Løvenholt Højskole 1906—08. Bestyret Lemvig Højskolehjem fra 1908.
24. **Laura Maarsøe**, Askvad, Jyderup.
 Uddannet 1903. 5 Mdr.
 Undervist 318 Dlt. i Nye Solbjerg Landbof. 1903—04 og 239 Dlt. i 1904—05. Lærerinde paa Ask Højskole fra 1906. Nuv. Aadr. Ask Højskole pr. Malling St.
25. **Dagmar Møller**, Ejby, Odense.
 Uddannet 1903. 5 Mdr.
 Undervist 416 Dlt. i Silkeborg-Lysgaard-Hids H. Landbof. 1903—04. Gift med Bygmester Hansen, Vanløse.
26. **Ingeborg Leth-Espersen**, Viby, Aarhus.
 Uddannet 1903. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1904.
 Undervist 325 Dlt. i Frisenborg-Faurskov Landbof. 1903—04 og 291 Dlt. i 1904—05. Gift 1905 med Dylrøge Brekling, Knarreborg, Fyn.
27. **Ellen Sejersø-Olsen**, Baungaard, Vejen.
 Uddannet 1903. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1904.
 Undervist 388 Dlt. i Aalborg Amts Landbof. 1903—04. Lærerinde paa Kærhave 1904—05. Korte Kursus i Vester-Vedsted, Darum 1906. Lærerinde paa Baungaard Landhusholdningsskole 1907. Kursus i Sygepleje og Borups Kursus i Kbh. 1908. Kursus paa Kbh. Amts Sygehus 1907. Uddannelse paa Landbohøjskolen 1907—08. Lærerinde paa Ankerhus 1908—13. Oprettet Fredericia Husholdningsskole 1914.
28. **Anna Olsen**, Vollerup, Askeby, Møen.
 Uddannet 1903. 5 Mdr.
 Undervist 195 Dlt. i Landbof. f. m. Landb. i Præstø Amt 1903—04. 353 Dlt. og 317 Dlt. i Møens Landbof. Sommeren 1904—05. 329 Dlt. i Vestlollands

- Landbof. 1904—05, 332 Dlt. i Holbæk Amts Landbof. 1905—06, 320 Dlt. i Frederiksborg Amts Landbof. 1906—07 samt 427 Dlt. i Syltekursus. Bestyret Møens Andelsfrugteri 1907—10. Bestyret Gerner Rasmussens Konservesfabrik i Odense Sommeren 1910. Bestyret en Saftfabrik i Norge 1912. Købte Sommeren 1912 et Ismejeri i København, Mysundegade 8, Stuen.
29. **Marie Christensen**, Neder Randlev ved Odder.
Uddannet 1903. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1904. Undervist 320 Dlt. i Hads Herreds Landbof. 1903—04, 277 Dlt. 1904—05 samt 328 Dlt. til Syltekursus i samme Forening. Undervist 336 Dlt. i Langelands landøk. Forening 1905—06. Gift.
30. **Johanne Pedersen**, Sandstræde, Næstved.
Uddannet 1903. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1904. Undervist 203 Dlt. i Ringsted og Omegns Landbof. 1903—04. 297 Dlt. i Viborg Amts landøkonomiske Forening 1905—06. Opholdt sig i England 9 Mdr. og 1½ Aar i Amerika 1907—08. Gift 1909 med Gdr. Pedersen, Tornegaard pr. Helsingø.
31. **Margrethe Pedersen**, Marken, Odder.
Uddannet 1903. 5 Mdr. — Fortsættelseskursus 1904. Undervist 315 Dlt. i Hads Herreds Landbof. 1903—04, 221 Dlt. i 1904—05. 291 Dlt. i Viborg Amts landøkonomiske Forening Sommeren 1905. Bestyret Skanderborg Højskolehjem 1906—12. Lærerinde paa Baungaard Landhusholdningsskole fra 1912.
32. **Kathrine Andersen**, Jellinge.
Uddannet 1904. 9 Mdr.
Undervist 264 Dlt. i Thureby-Køge Landbof. 1904—05. 231 Dlt. i 1905—06 og 191 Dlt. i Kalø-Knebelvig Landbof. 1906—07 samt 200 Dlt. i Syltekursus i Viborg Amts landøkonomiske Selskab. Gift.
33. **Anna Bertelsen**, Vester-Hassing.
Uddannet 1904. 9 Mdr.
Undervist 314 Dlt. i Kolding Omegns Landbof. 1904—05, 237 Dlt. i 1905—06. 267 Dlt. i Varde Østeregns Landbof. 1906—07 og 237 Dlt. 1907—08 samt Syltekursus for ca. 400 Dlt. 1906—07. Gift 1908 med Manufakturhandler R. Rasmussen, Thistrup pr. Trustrup.

34. **Kirsten Egholm**, Næsbyhoved Mølle, Odense.
 Uddannet 1904. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1905 og 08.
 Undervist 376 Dlt. i Vends Herreds Landbof. 1904—05, 200 Dlt. 1905—06 og 271 Dlt. i Odense Omegns Landbof. 1906—07 samt ca. 250 Dlt. i Syltekursus. Lærerinde paa Husholdningsskolen Sandbjerg Slot i Sønderjylland.
35. **Marie Ehrenreich**, Gjesing.
 Uddannet 1904. 9 Mdr. — Andet Aars Kursus 1910—11. Undervist 293 Dlt. i Kolding Herreds Landbof. 1904—05. Lærerinde paa Silkeborg Husholdningsskole 1905—06. Hjælperlærerinde paa Ankerhus 1907. Husbestyrerinde og Lærerinde paa Aas Landbrugsskole 1907—10. Korte Kursus for Husmandsf. i Munklunde, Karlslunde, Tornemark, Sæby, Arløse, Ladby, Ny Holsted, Tybjerg, Ejby, Vemmeløv, Gundestrup. Lærerinde paa Ankerhus fra 1911.
36. **Marie Eriksen**, Oldemark, Ærøskøbing.
 Uddannet 1904. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1905. (Elev i Kongens Køkken Sommer 1910). Undervist 282 Dlt. i Ribe og Omegns Landbof. 1904—05, 246 Dlt. 1905—06 samt ca. 200 Dlt. til Syltekursus samme Sted og i Esbjerg By. Lærerinde ved Silkeborg Husholdningsskole fra November 1906—10. Lærerinde ved Haslev Husholdningsskole fra Decbr. 1910. Meddelt Skolekøkkenundervisning til ca. 70 Børn i Haslev i 12- og 14-Aars Alderen 1 Gang ugentlig i Vintermaanederne i Aarene 1910—14. Nuv. Adr. Husholdningsskolen, Haslev.
37. **Kristiane Godskesen**, Hygum, Gram, Sønderjylland.
 Uddannet 1904. 9 Mdr.
 Undervist 247 Dlt. i Holbæk Amts Landbof. 1904—05 og 194 Dlt. i Oxbøl Landbof. 1906—07. Bestyret Øl-god Afholdshotel 1907—08. Kogejomfru paa Hansens Badehotel, Fanø, Somrene 1906—07—09. Bestyret Hjørring Missionshotel fra 1914. Nuv. Adr. Hjørring Missionshotel.
38. **Elisabeth Hessellund**, Boulstrup, Odder.
 Uddannet 1904. 9 Mdr.

- Undervist 240 Dlt. i Bølling Nr. Herreds Landbof. 1904—05 og 228 Dlt. 1905—06. Gift.
39. **Thomasine Krogh**, Skjern.
Uddannet 1904. 9 Mdr.
Undervist 228 Dlt. i Bølling Nr. Herreds Landbof. 1904—05, 238 Dlt. i 1905—06 og 326 Dlt. i Aalborg Amts Landbof. 1906—08 samt 200 Dlt. til Syltekursus. Lærerinde paa Sørup Højskole 1905—07. Afholdt Husholdningsskole i Skjern 1907—09.
40. **Agnes Lauridsen**, Astrup, Kjellerup.
Uddannet 1904. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1905 og 08. Kursus paa Sorø Andelsfrugteri Sommeren 1905. Havebrugskandidat 1912.
Undervist 287 Dlt. i Stevns Herreds Landbof. 1904—05. Undervist 293 Dlt. i Landbof. for Svendborg og Omegn 1905—06. Bestyret Stevns Andelsfrugteri 1906—07. Undervist paa Adelnäs Trädgårdsskola, Sverig 1909—11. Afholdt Kursus for det kgl. danske Haveselskab i Selskabets Lokaler Frederiksbergs Runddel, paa Taasinge, Sejro, i Bredsten, Brejning, Sundbylille, Linnæ, Skærup, Hærslev, Uhe, Forsing, Norup, Viuf, Aast, Gudum, Taastrup samt paa Bornholm i Nyker, Nylars, Grødby, Pedersker og Poulsker. Afholdt korte Kursus paa Havebrugsskolerne Vilvorde, Beder og Vester Norrlands Läns Trädgårdsskola i Hærnösand. Gift med Havebrugslærer Eliasson, Hærnösand, Sverig.
41. **Petrine Nielsen**, Vollerup, Møen.
Uddannet 1904 9 Mdr.
Undervist 179 Dlt. i Ringstedegnens Landbof. 1904—05. 281 Dlt. i Maribo Amts økonomiske Selskab 1905—06 og 343 Dlt. i 1906—07, 455 Dlt. i Nordfalsters Landbof. 1907—08 samt 665 Dlt. i 3 Syltekursus. Medhjælper paa Græsted Andelsfrugteri fra Sommeren 1907—10. Husbestyrerinde paa Ollerup Højskole fra 1910—14.
42. **Julia Norheim**, Voss, Norge.
Uddannet 1904. 9 Mdr.
Undervist ved Vandrekursus paa Voss 1905—07. Angells Husholdningsskole i Kvæfjord 1907—08. Seljords

Folkehøjskole, Seljord, 1908—09. Møre Folkehøjskole, Ørsta 1909—10. Aamots Husholdningsskole, Eidanger, Marts 1911 til December 1912. Gift 1912 med Skolestyrer cand. mag. Leiv Heggstad, Voss.

43. **Karen Nørgaard**, Thisted, Viborg.
Uddannet 1904. 9 Mdr.
Undervist 247 og 317 Dlt. i Viborg Amts landøkonomiske Selskab 1904—05. Gift 1906. Død 1907.
44. **Pauline Witthoff**, København.
Uddannet 1904. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1910.
Undervist 300 Dlt. i den fynske Bondestands Landbof. 1904—05, 298 Dlt. 1905—06, 215 Dlt. i 1906—07 og ca. 170 Dlt. i Frederiksborg Amts Landbof. 1907—08, samt ca. 200 Dlt. til Syltekursus.
45. **Anine Andersen**, Vammen, Viborg.
Uddannet 1905. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1908.
Undervist 226 Dlt. i Langaa Landbof. 1905 06 og 204 Delt. i Randers Amt Huholdningsselskab 1906—07. Gift med Købmand Kvorning, Linde, Randers.
46. **Sigrid Hansen**, Nakke, Nykøbing S.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 230 Dlt. i Baag Herreds Landbof. 1905—06, 167 Dlt. i 1906—07 og 174 Dlt. i Samsø Landbof. 1907—08, samt 180 Dlt. til Syltekursus. — Afholdt korte Kursus paa Løvenholt Højskole 1908.
47. **Sofie Højgaard**, Hessum Støvring.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 317 Dlt. i Aalborg Amts Landbof. 1905—06 samt ca. 200 Dlt. til Syltekursus. Gift med Maler Jønsson, Bergs Alle 13, Valby.
48. **Anna Ipsen**, Roskilde.
Uddannet 1905. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1908. — Andet Aars Kursus 1909—10.
Undervist 352 Dlt. i Nordvestslesvigsk Landbof. 1905—06 og 230 Dlt. 1906—07 og 170 Dlt. til Syltekursus.
Bestyret Konservesfabrikken Partillied, Sverig, 1909.
Undervist ved Haveselskabets Kursus i Strøby Egede, Skanderborg, Hørning, Stilling, Gesing og 105 Dlt. i

- Næstved Landbof. (Glumsø, Aasø, Tyvelse og Næsby).
Lærerinde paa Høng Landbrugsskole Sommeren 1911.
Gift 1911 med Havebrugskandidat Cl. Clausen, Forst.
for Landbrugsskolen, Skaarup.
49. **Kristine Jansen**, Tødsø, Nykøbing M.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 230 Dlt. i Morsø Landbof. 1905—06 og 283
Dlt. i 1906—07. Husbestyrerinde 1908—11. Gift 1912
med Seminarieførstander Halse, Vordingborg.
50. **Amalie Jensen**, Graaskov, Kjellerup.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 332 Dlt. i Kolind Omegns Landbof. 1905—06
og 181 Dlt. i 1907—08. Undervist 3 Somre paa
Djurslands Højskole i Husholdningslære og Haand-
arbejde. Gift 1908. Nuv. Aadr. Knudstrup Brugsfor-
ening pr. Kjellerup.
51. **Jenny Jensen**, Indslev, N. Aaby.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 199 Dlt. i Odense Omegns Landbof. 1905—06.
Gift 1906 med Landbrugskandidat Pedersen, Skaastrup
pr. Mejlskov St.
52. **Mary Sten-Jensen**, Kilstrup, Hobro.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 256 Dlt. i Salling Landbof. 1905—06 og
200 Dlt. i 1906—07 samt 150 Dlt. til Syltekursus. —
Rejst til Amerika.
53. **Astrid Krogsgaard**, Løderup, Mors.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 345 Dlt. i Aarup Omegns Landbof. 1905 —
06. 209 Dlt. i 1906—07 og 298 Dlt. i Mols og Sdr.
Herreds Landbof. 1907—08, 286 Dlt. i 1908—09. Lærer-
inde i Husholdning paa Høng Højskole Somrene 1907—10
Husbestyrerinde i Arden 1910—12. Hjemmebagerske
i Arden 1912—14. Gift 1914 med Lærer Sandal,
Rødning Friskole pr. Skive.
54. **Dorthea Larsen**, Højreby, Sølleded.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 312 Dlt. i Vestjollands Landbof. 1905—06
og 271 Dlt. 1906—07.

Husholdningslærerinde paa Faarevejle Højskole Sommeren 1908. Undervist ved 3 korte Kursus paa Vivild Højskole i Sptbr. 1908—09—10. Driver et Konditori fra 1911 i Saxejøbing.

55. **Gudrun Løkke**, Bøvling, Faare St.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 189 Dlt. i Viborg Amts landøkonomiske Forening 1905—06 og 203 Dlt. i samme Forening Somren 1906. 245 Dlt. i Samsø Landbof. Vinteren 1906—07 og ca. 200 Dlt 1907—08. Gift 1911 med Forpagter Jacobsen, Sneptrup, Skanderborg.
56. **Mathilde Nielsen**, Gærum, Frederikshavn.
Uddannet 1905. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1906 og 08 Kursus hos Frk. Nyholm og Suhr 1908.
Undervist 243 Dlt. i Salling Landbof. 1905—06, 222 Dlt. i 1906—07 og 260 Dlt. i Kolding Herreds Landbof. 1907—08. Gift 1912 med Lods Sørensen, Hjarnø, Horsens.
57. **Johanne Nielsen**, Haubro, Aars.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 421 Dlt. i Aalborg Amts Landbof. 1905—06. Gift 1907 med Lærer Møldrup. Død.
58. **Ellen Olsen**, Landsgrav, Slagelse.
Uddannet 1905. 6 Mdr.
Undervist 45 Dlt. i Gudum 1905, Kasserer paa Sorø Amtstidendes Kontor, Slagelse, fra 1905.
59. **Bolette Pedersen**, Kirkegade, Esbjerg.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist i Nordslesvigs Landbof. 1905. Død 1906.
60. **Anna Tuxen**, Kissedrup, Holbæk.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 622 Dlt. i De alsiske Landbof. 1905—06, 280 Dlt. i 1906—07 og 200 Dlt. i Fanø Landbof. 1907—08 samt 180 Dlt. til Syltekursus. Senere taget Handelseksammen og Kontorplads.
61. **Ragnhild Warming**, Lundsmark, Sønderjylland.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist 238 Dlt. i Kolding Herreds Landbof. 1905—06 og 238 Dlt. i Samsø Landbof. 1906—07, samt 400

- Dlt. til 2 Syltekursus. Gift 1907 med Gaardejer Nielsen, Naalebjerggaard, Alminde St.
62. **Amanda Ødegaard**, Eker, Burud, Norge.
Uddannet 1905. 9 Mdr.
Undervist ved Øvre Ekers højere Almenskole 1905—08.
Ved Buskerud Amts Landhusholdningsselskab 1909—10.
Fra 1910 ansat ved Modums Folkeskole, Vikesand St.
63. **Valborg Bach**, Skovsberg, Kjellerup.
Uddannet 1906. 9 Mdr.
Undervist 337 Dlt. i Nr. Nebel og Omegns Landbof.
1906—07 og 239 i 1907—08, samt 151 Dlt. til Sylte-
kursus 1907—08. Værtinde paa Højskole-Afholdsho-
tellet, Bogense.
64. **Marie Bagge**, Tranekær, Langeland.
Uddannet 1906. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1908.
Undervist 226 Dlt. i Svendborg Amts landøkonomiske
Selskab 1906—07 og 133 Dlt. i 1907—08. ca. 250 Dlt.
til Syltekursus. Husholdningsassistent i Næstved og
i flere Hjem. Undervist Somrene 1909—13 Elever
paa Hadsten Højskole i Ernæringslære. Husbestyrer-
inde paa Djursland Højskole, pr. Trustrup.
65. **Dorthea Boel**, Hunderup, Bramminge.
Uddannet 1906. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1908.
1 Aars Ophold i forskellige Hjem i Amerika 1907—08.
Undervist 278 Dlt. i Skodborg-Vandfuld Herreds
Landbof. 1906—07. Gift 1909 med Konsulent Vesterby,
Viborg.
66. **Agathe N. Karstensen**, N. Ørslev, Nykøbing F.
Uddannet 1906. 9 Mdr.
Død.
67. **Dorthea Møller**, Gullerup, Mors.
Uddannet 1906. 9 Mdr.
Undervist 265 Dlt. i Aalborg Amts Landbof. 1906—07
og 250 Dlt. 1907—08. — 280 Dlt. i Hanherred.
Kogejomfru paa Nymindegab og Blaavands Badehotel
1908—09. Afholdt korte Kursus. Husbestyrerinde fra
1909 hos Gdr. Kr. Hansen, Brandelev.

68. **Thyra Møller**, Aakirkeby, Bornholm.
Uddannet 1906. 9 Mdr.
Undervist 163 Dlt. i Langelands landøkonomiske For-
ening 1906—07 samt 157 Dlt. til Syltekursus. Hus-
bestyrerinde hos Frk. Kirkegaard, Kridthuset, Karls-
lunde, Taastrup siden 1907.
69. **Ane Nielsen**, Aale, Horsens.
Uddannet 1906. 9 Mdr.
Undervist 385 Dlt. i Tyrsting-Vrads Herreds Landbof.
1906—07 og ca. 200 Dlt. i 1907—08 samt 150 Dlt.
til Syltekursus. Husjomfru paa Tune Landbrugsskole
1908—10 og paa Ulleslev Realskole 1910—13. Lærer-
inde paa Kærehave ved Ringsted fra 1913.
70. **Marie Nielsen**, Holsted.
Uddannet 1906. 9 Mdr.
Undervist 306 Dlt. i Nibe og Løgstør Landbof. 1906—07
og 208 Dlt. 1907—08. Økonoma paa Ringkøbing
Øjenklinik 1909—12. Arbejdet i private Hjem siden
1912. Nuv. Adr. Kastelsvej 23 III, København Ø.
71. **Marie Sørensen**, Rude, Odder.
Uddannet 1906. 9 Mdr., 6 Mdr. Kursus paa Aarslev
Havebrugsskole 1908—09. Kursus paa Landbohøj-
skolen 1909—10.
Undervist 264 Dlt. i Kolding Landbof. 1906—07,
Hjælpelærerinde paa Ankerhus 1908—09, Lærerinde
paa Aars Landbrugsskole 1910—11. Gift 1912 med
Handelsgartner Carl R. Andersen, Hasselbo, Viby,
Hasselager St.
72. **Marence Tarp**, Lejrskov, Lunderskov.
Uddannet 1906. 9 Mdr. — Fortsættelseskursus 1907 og 09.
Undervist 352 Dlt. i Ribe Amts nordre Landbof.
1906—07, 330 Dlt. 1907—08. Sylteassistent og afholdt
korte Kursus i Malt Herreds Husholdningsf. Afholdt
2 korte Kursus paa Løvenholdt, 3 paa Djursland og 1
paa Thylands Højskoler. Undervist for det kgl. danske
Haveselskab i Lemvig, Svenstrup, Godthaab, Kolding,
Alrø, Bogø og Rudkøbing. Undervist for Husmandsf.
i Strøby-Egede, Vig og Viby. Lærerinde paa Korinth
Landbrugsskole Somrene 1910—11—12—13. Lærer-
inde paa Ankerhus fra 1913.

73. **Anna Grønlien**, Voss, Norge.
Uddannet 1906. 9 Mdr.
Undervist $\frac{1}{2}$ Aar som Vandrelererinde. Gift 1907 med Landbruger Bjørgum, Mønshaugen, Voss. Afholder Syltekursus om Sommeren.
74. **Gunhild Øslebø**, Mandal, Norge.
Uddannet 1906. 9 Mdr.
Ledede 2 private Husholdningskursus i Øslebø ved Mandal 1907. Bestyrede Larviks Børnehjem 1908—1910. Underviste 1912—13 i Kristianssand og Omegns Havebrugsf. Fra 1913 Køkkenbestyrerinde ved Danviks kristelige Ungdomsskole, pr. Drammen.
75. **Ingeborg Bjørndal**, Kristianssand, Norge.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Lærerinde fra 1908 paa Bratsberg Amts (Telemarken) Husmoderskole, Ulefos, pr. Skien.
76. **Anna Braastad**, Vardalen, Gjøvik, Norge.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Lærerinde i Havebrug m. m. paa Kristians Amts Husmoderskole paa Huun ved Gjøvik 1908—12. Fra 1912 Husholdningslærerinde ved Hedemarkens Amts Husholdningsskole paa Store Gillund, Stange St.
77. **Ragna Brandrud**, Gudbrandsdalen, Norge.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Lærerinde paa Kristians Amts Husmoderskole paa Huun ved Gjøvik 1908—10. Gift 1911 med Landbruger Braastad, Vardalen, Gjøvik, Norge.
78. **Inger Worsø-Christoffersen**, Snesev, Fuglebjerg.
Uddannet 1907. 9 Mdr. Fortsættelseskursus 1908. Undervist 108 Dlt. i Bornholms Amts Landbof. 1907—08 samt 117 Dlt. ved Syltekursus i samme Forening. Lærerinde paa Skelskør Husholdningsskole 1909—1911. — Ophold i Tyskland 1912. F. T. Husbestyrerinde hos Manufakturhandler Worsø-Christoffersen, Holbæk.
79. **Gerda Kaa Hansen**, Sorø.
Uddannet 1907. 9 Mdr. Fortsættelseskursus 1908. Undervist ca. 180 Dlt. i Holbæk Amts Landbof. 1907—08. Senere uddannet til Tandlæge.

80. **Gertrud Ipsen**, Aakirkeby, Bornholm.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Død.
81. **Ane Marie Jensen**, Gerlev, Randers.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Undervist ca. 230 Dlt. i Esbjerg Omegns Landbof.
1907—08. Lærerinde og Husbestyrerinde paa Nr. Nis-
sum Højskole. Oprettet Pensionat i Esbjerg, Torvet 19.
82. **Ane Jensen**, Haurum, Hammel.
Uddannet 1907. 9 Mdr. 1 Md. Kontrolkursus.
Undervist ca. 200 Dlt. i Brande-Thyregod Landbof.
1908—09.
83. **Valborg Jensen**, Skamstrup, Mørkøv.
Uddannet 1907. 9 Mdr. Fortsættelseskursus 1908.
Undervist 122 Dlt. i Sorø Omegns Landbof. og Kr.
Flinterup Husmandsf. 1907—08. — Køkkenbestyrerinde
paa et Badehotel paa Fanø Sommeren 1908. Lærerinde
og Husbestyrerinde paa Faarevejle Højskole 1908—
09. — Afholdt korte Kursus 1910—11. Gift 1911 med
Konsulent Olsen, Løvegade, Slagelse.
84. **Rigmor Kristoffersen**, Flakkebjerg.
Uddannet 1907. 9 Mdr. Fortsættelseskursus 1908.
Lærerinde paa Sørup Højskole 1908—09.
85. **Oline Larsen**, Fjendstrup, Stubbekøbing.
Uddannet 1907. 9 Mdr. Fortsættelseskursus 1908.
Bestyrer f. T. Slagteriudsalget, Vordingborg.
86. **Henriette Nielsen**, Almind, Kolding.
Uddannet 1907. 9 Mdr. 1 Md. Kontrolkursus.
Mejerske i England. Lærerinde paa Aars Landbrugs-
skole. Undervist ca. 200 Dlt. i Jetsmark og Sdr.
Saltum Husmandsf. 1909—10. Afholdt korte Kursus.
Gift 1911 med Gdr. Jørgensen, „Overgaard“, Oudrup,
Vinblæs St.
87. **Caja Madvig-Nielsen**, Sorø.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Lærerinde paa Aars Landbrugsskole 1908. Gift med
Hejlskov-Alstrup, Hollændergaarden, Broby, Sorø.

88. **Marie Nielsen**, N. Allerup, Tjæreborg.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Undervist ca. 120 Dlt. i „Kjellerup og Omegns Landbof.“ 1907—08 og ca. 200 Dlt. i „Esbjerg og Omegns Landbof.“ 1908—09. Gift 1909 med Farmer M. P. Nielsen. Held, Crook County, Oregon, Amerika.
89. **Marie Nielsen**, Skjolddelev, Aarhus.
Uddannet 1907. 9 Mdr. Fortsættelseskursus 1908.
Undervist 210 Dlt. i Sorø Omegns Landbof. 1907—08.
F. T. Husbestyrerinde. Vestergade 14¹, Maribo.
90. **Bertha Pedersen**, Marken, Odder.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Undervist for det kgl. d. Haveselskab i København.
Lærerinde paa Baungaard Landhusholdningsskole
1908—10. F. T. Husbestyrerinde, Hytten, Odder.
91. **Kirstine Pedersen**, Silkeborg.
Uddannet 1907. 9 Mdr. Fortsættelseskursus 1908.
Undervist ca. 200 Dlt. i Frijsenborg-Faurskov Birks
Landbof. 1907—08.
92. **Lina Relling**, Morddalen, Aalesund, Norge.
Uddannet 1907. 9 Mdr.
Undervist ved Søndmør Amtsskole 3 Aar, Novbr.
1907—10 og ved Kristians Amts Husmoderskole paa
Huun fra 1910 til 1912. Afholdt 12 korte Kursus.
Bestyrerinde ved Nordlands Amts Husmorskole, Bodø
fra 1912. Gift 1914 med Landbrugslærer Gjelsvik,
Bodø.
93. **Elise Ribergaard**, Hune, Aabybro.
Uddannet 1907. 9 Mdr. Fortsættelseskursus 1908.
Undervist 284 Dlt. i Aalborg Amts Landbof. 1907—08.
Husjomfru paa et Badehotel og paa Braaskov Opdra-
gelsesanstalt 1908—10. Gift 1912 med Gdr. Rasmus-
sen, Brethgaard, pr. Barrit.
94. **Marie Schjøtt**. Enehøje, Nakskov.
Uddannet 1907. 9 Mdr. 2. Aars Kursus 1910—11.
Afholdt korte Kursus for D. kgl. d. Haveselskab og paa
Risgaard Højskole 1908. Lærerinde paa Haslev Hus-
holdningsskole og Tommerup Højskole. Gift med Ma-
skinfabrikant Olsen, Nakskov.

95. **Anna Andersen**, Nebble, Korsør.
Uddannet 1907—08. 1½ Aar.
Lærerinde paa Baungaard Vinteren 1908—09 og paa Kærehave Somrene 1909—12. Afholdt Kursus for Det kgl. d. Haveselskab. Undervist 123 Dlt. i Næstved og Omegns Landbof. 1910. Medhjælper paa et Børnehjem Vinteren 1911—12. F. T. Uddeler i Boslunde Brugsforening, pr. Skelskør.
96. **Martha Christensen**, Holbæk.
Uddannet 1907—08. 1½ Aar.
Lærerinde paa Baungaard Landhusholdningsskole 1909—10. Gift med Bager Humle.
97. **Louise Jensen**, Troense, Svendborg.
Uddannet 1907—08. 1½ Aar.
Lærerinde paa Fyens Stifts Husmandsskole 1908—11. Afholdt korte Kursus og Foredrag i Husmandsforeningerne. Husbestyrerinde og Lærerinde paa Kjøng Højskole Sommeren 1911 og paa Ørsted Landbrugsskole Vinteren 1911—12. Fra Maj 1912 Økonoma paa Sindsygeanstalten i Saxkøbing.
98. **Margrethe Jespersen**, Billum, Varde.
Uddannet 1908. 1½ Aar.
Lærerinde paa Silkeborg Husholdningsskole 1908—10. Husbestyrerinde i et Badepensionat paa Fano Sommeren 1910 og bestyret Ølgod Afholdshjem fra 1. Novbr. 1910 til 1. Novbr. 1912. Medhjælper paa et Højskolehjem i Kbhv. Vinteren 1913. Oprettet Maj 1913 et Pensionat i Kongensgade 56¹, Esbjerg.
99. **Kirsten Lund**, Svendborg.
Uddannet 1907—08. 1½ Aar.
Lærerinde ved Skjern Husholdningsskole 1909. Gift med Fotograf Kissum, Nakskov.
100. **Eveline Mertz Nielsen**, Søborg Skole, Esrom.
Uddannet 1907—08. 1½ Aar.
Lærerinde paa Sorø Husholdningsskole fra 1908.
101. **Marie Andersen**, Aagerup, Refsnæs.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Husbestyrerinde paa Vejstap Højskole 1909—12. Nuv. Adr. Villa Solvang, Vejstrup St.

102. **Ellen Arup**, Hamborg.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Hjælpelærerinde paa Ankerhus 1908—09. Gift 1910
med Proprietær Grønning, Slangerup.
103. **Margrethe Clausen**, Hørdum.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Husbestyrerinde fra 1909 paa Næsgaard Agerbrugs-
skole pr. Stubbekøbing.
104. **Anna Eide**, Stavanger, Norge.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Lærerinde paa Jæderens Højskole, Norge 1908—09,
Gift 1909 med Landbruger Hansen, Hogganvik pr.
Stavanger.
105. **Else Hjort**, Lejrskov, Lunderskov.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Gift 1909 med Gmd. Viuf, Fovslet St.
106. **Lise Grønningsæter**, Norddalen, Aalesund, Norge.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Undervist ved Søndmøre Amtsskole og 4 Aar som
Skolekøkkenlærerinde i Kristianssund. Nuv. Adr. Kip-
pervikgaten 21, Aalesund, Norge.
107. **Rasmine Jensen**, V. Hæsing, Brobyværk.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Arbejdet ved Husholdningen i private Hjem. Nuv.
Adr. Nyborg Landevej 118, Odense.
108. **Kirstine Larsen**, St. Engeborg, Skive.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Undervist 250 Dlt. i Sydthy Husmands- og Landbof.
1909. — Gift 1910 med Gdr. Halborg Madsen, Bred-
landsgaard, Rettrup, Skive.
109. **Kirstine Thing**, Hennebjerg. N. Nebel.
Uddannet 1908. 9 Mdr.
Hjælpelærerinde paa Høng Landbrugsskole Somrene
1909 og 10. Undervist i Esbjerg Husholdningsaften-
skole Vinteren 1910—11. Gift 1911 med Gdr. Poul-
sen, Hvidbjerggaard, Læborg, Vejen.

110. **Maren Vium**, Gudum, Lemvig.
Uddannet 1908. 9 Mdr. 2 Mdr. Fortsættelseskursus.
Lærerinde og Husjomfru paa Haslev Husholdningsskole
1908—13. Gift 1913 med Højskolelærer Hansen, Has-
lev.
111. **Dagny Mortensen**, Tolstrup, Aalsø St.
Uddannet 1908—09. 1½ Aar.
Lærerinde paa Ondløse Højskole 1909—10. Afholdt
korte Kursus i Husmandsf. Lærerinde fra Maj 1911
paa Fyns Stifts Husmandsskole ved Odense.
112. **Marie Nielsen**, Vennebjerg, Hjørring.
Uddannet 1908—09. 1½ Aar.
Havebrugs- og Husholdningsassistent i Hjerm Ginding
Herreds Landboforening 2 Aar. Lærerinde paa Rønde
Højskole Sommeren 1912. Afholdt korte Kursus. —
Gift 1912 med Trikotagehandler Jessen-Nielsen, Borup.
113. **Anna Ring**, Jellinge.
Uddannet 1908—09. 1½ Aar.
Hjælpelærerinde paa Ankerhus 1909—10. Lærerinde
paa Frederiksborg Husholdningsskole 1910—11. Hus-
jomfru paa Lyngby Højskole 1911—13. Bestyrer Skole-
hjemmet ved Borups Kursus i Kbhvn., Vendersgade 30.
114. **Kirstine Westergaard**, Hurup.
Uddannet 1908—09. 1½ Aar.
Lærerinde paa Faarevejle Højskole 1909—12.
115. **Mary Aagaard**, Katterød, Faaborg.
Uddannet 1909. 9 Mdr.
Undervist ca. 200 Dlt. i Vestjylland 1910—11. Gift
med Urmager Becker, 248 Clements St., San Francisco,
Californien.
116. **Anna Marie Andersen**, Skovballe, Taasinge.
Uddannet 1909. 9 Mdr.
Undervist ½ Aar i Søby Aftenskole Vinteren 1910.
Gift 1910 med Gdr. Skare, Skaregaard, Landet Br., pr.
Svendborg.
117. **Elise Christensen**, Skagensgade, Frederikshavn.
Uddannet 1909. 9 Mdr.
Undervist 116 Dlt. i Hobro-Aalestrup Landbof. 1910 og

- 106 Dlt. i Aars og Omegns Landbof. 1911. Husjomfru paa Ankerhus Sommeren 1910 og paa Hansens Pensionat paa Fanø Sommeren 1911. Gift 1911 med Gdr. Christensen, Hørby, Hobro.
118. **Thorø Hørven**, Skiaker, Gudbrandsdalen, Norge.
Uddannet 1909. 9 Mdr.
Lærerinde paa Eidsvold Folkehøjskole, Norge.
119. **Thora Mathiasdotter**, Akureyr, Island.
Uddannet 1909. 9 Mdr.
Gift 1910 med Landbruger Skaftason, Seydisfjord, Island.
120. **Anna M. Rasmussen**, Gylling.
Uddannet 1909. 9 Mdr.
121. **Karen Hvenegaard**, Ølundgaard, Otterup.
Uddannet 1909—10. 2 Aar.
Undervist ved Husmandsf. Kursus i Røjle, Toxværd og Olstrup 1911. Lærerinde fra 1911 paa Baungaard Husholdningsskole ved Vejen.
122. **Anna Koch**, Hinge, Hadsten.
Uddannet 1909—11. 2 Aar.
Afholdt korte Kursus i Ormslev, Mundelstrup og Borum, Lærerinde paa Silkeborg Husholdningsskole Somrene 1911—12.
123. **Nielsine Andreasen**, Asdal, Hjørring.
Uddannet 1909—10. 1 Aar.
Lærerinde fra 1911 paa „Kvindehjælpen“, Banegaards-gade 19, Aarhus.
124. **Anna Elisabeth Bonde**, Hoptrup, Sønderjylland.
Uddannet 1909—10. 1 Aar.
Afholdt 6 vandrende Kursus i Sønderjylland samt paa Læsø og i Hals. — Undervist fra 1911 i Husholdning paa Tommerup, Risgaard og Nr. Nissum Højskoler.
Gift 1912 med Maler Rye, Hørby St., Jylland.
125. **Gudborg Gudmundsdotter**, Brekheim, Reykjavik, Island.
Uddannet 1909—10. 1 Aar.

126. **Dorthea Knudsen**, Eskelund, Brørup.
Uddannet 1909—10. 1 Aar.
Husbestyrerinde i private Hjem. Gift 1912 med Gdr.
Petersen, Guldagergaard, Holsted.
127. **Margrethe Kristiansen**, Vestergade, Silkeborg.
Uddannet 1909—10. 1 Aar.
128. **Kristiane Clausen**, Svindsbjerg, Horslunde.
Uddannet 1909—11. 2 Aar.
Lærerinde paa Baungaard 1912. Ophold i Norge 1913.
Lærerinde fra Maj 1914 paa Fredericia Husholdnings-
skole.
129. **Nora Rasmussen**, Treltofte, Aarslev.
Uddannet 1909—10. 14 Mdr. (1 Aars Uddannelse paa
Landbohøjskolen 1908—09).
Lærerinde paa Københavns Tjenestepigeskole 1910—11
og paa Høng Landbrugsskole 1911. — Køkkenassistent
1912. Afholdt korte Kursus for D. kgl. d. Haveselskab
og Hjælpelærerinde paa Ankerhus 1912. Lærerinde
paa Testrup Højskole 1913. Nuv. Adr. Bakkegaard,
Højby.
130. **Fjola Steffensdotter**, Reykjavik, Island.
Uddannet 1909—11. 2 Aar.
Undervist ca. 250 Dlt. i Bornholms Husmands- og Land-
bof. 1912. Lærerinde paa Husholdningsskolen Borre-
hus Sommeren 1912. Fra Novbr. 1913 Bestyrerinde
af Idesfjord Husholdningsskole, Isafirdir, Island.
131. **Maria Sørensen**, Ammitsbøl, Vejle.
Uddannet 1909—11. 2 Aar.
Lærerinde paa Ankerhus 1911—13. Afholdt 12 korte
Kursus for Husmandsf. og D. kgl. d. Haveselskab (489
Dlt). Undervist 220 Dlt. i de bornholmske Landbo-
og Husmandsf. 1914.
132. **Kaja Andersen**, Kristianssund, Norge.
Uddannet 1910—11. 1 Aar.
Bestyrer Norges kristelige Ungdomsforbund, Fosvejen
19. Kristiania.
133. **Anna Grindland**, Finland, Kristianssand, Norge.
Uddannet 1910—11. 1 Aar.

- Afholdt vandrende Kursus. — Bestyret Haugsund Konserverfabrik Sommeren 1912. Fra September 1912 Bestyrerinde af Husmoderskolen i Sætersdal, Kristiansund, Norge.
134. **Marie Kirkegaard**, Maebjerg, Holstebro.
Uddannet 1910—11. 1 Aar.
Assistent paa Jægerspris 1912. Husbestyrerinde 1913.
Uddannet sig til Børnehjemsgerning i Holland 1914.
135. **Johanne Nielsen**, Gevninge, Roskilde.
Uddannet 1910—11. 1 Aar.
Assistent ved korte Husholdningskursus i Skaane Sommeren 1912. Husbestyrerinde hjemme i Gevninge Hovedskole.
136. **Karen Oltedal**, Stavanger, Norge.
Uddannet 1910—11. 1 Aar.
137. **Anita Spange**, Egeslevmagle, Skelskør.
Uddannet 1910—11. 1 Aar.
Lærerinde paa Fru Stamer Michelsens Skole og paa Skelskør Husholdningsskole 1911—12. Afholdt korte Kursus for D. kgl. d. Haveselskab. Økonoma paa Munkerup Sanatorium 1913—14. Gift med Seminarie-lærer Wejersøe, Hjørring.
138. **Gudrun Sylvan**, Malmø, Sverrig.
Uddannet 1910—11. 1 Aar.
Konsulent og Lærerinde for Malmøhus Len siden 1912.
Nuv. Adr. Kommendørgatan 3, Malmø.
139. **Anna Ørnmark**, Hangø, Finland.
Uddannet 1910—11. 1 Aar.
(Finsk Student). Fra 1912 ansat som Lærerinde ved Keski-Savon kausanapisto, en folkehøgskola. Nuv. Adr. Otava folkehøgskola, Finland.
140. **Emma Andersen**, Gelsted.
Uddannet 1910—12. 2 Aar.
Lærerinde paa Skelskør Husholdningsskole 1913. Studierejse i Tyskland 1914.
141. **Anne Sofie Levinsen**, V. Karleby.
Uddannet 1910—12. 2 Aar.

Afholdt korte Kursus f. Husmandsf. Lærerinde paa Silkeborg Husholdningsskole Sommeren 1913 og paa Aarhus Husmoderskole fra Novbr. 1913.

142. **Hansigne Petersen Bang**, Assens.
Uddannet 1910—12. 2 Aar.
Undervist 158 Dlt. i de bornholmske Husmands- og Landbof. og afholdt Kursus for D. kgl. d. Haveselskab 1913. Lærerinde paa Vordingborg Husholdningsskole fra Maj 1913.
143. **Lilly Eyber**, Rungsted.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
144. **Karoline Grønhøj**, S. Gaarde, Hadsund.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
145. **Ellen Jespersen**, Skelskør.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
146. **Theodora Jøsang**, Stavanger, Norge.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
147. **Karen Møller**, Søgaard, Hegnsvig, Holsted.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
Undervist 266 Dlt. i Nordfynsk Landbof. 1912 og 1913 og 28 Dlt. til Syltekursus. Gift 1914 med Gdr. H. J. Nielsen, Thoderup pr. Guldbjerg.
148. **Inger Nielsen**, Bjergby, Hjørring.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
Husjomfru paa Holsteinsminde 1913. Økonoma paa Haslev Sanatorium fra Maj 1914.
149. **Maren Nielsen**, Andi, Mørke.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
Afholdt korte Kursus i Bagning. F. T. Medhjælper i Pensionatet, Søndergade 19², Silkeborg.
150. **Edith Petersen**, Korinth.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
Husjomfru i Hamborg fra 1913. Adr. Hartwiesstr. 16¹, Hamborg.

151. **Maren Teglbjerg**, Sorø.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
Fortsætter sin Uddannelse paa Forskoleseminariet.
152. **Cathe Ussing**, Stenskilde, Sindal.
Uddannet 1911—12. 1 Aar.
153. **Margrethe Pedersen**, Vejringe, Stubbekøbing.
Uddannet 1911—12. 1½ Aar. Fortsat Uddannelse i København.
Afholdt korte Kursus i Taastrup, Venslev, Thyregod.
Lærerinde paa Sorø Højskole 1913 og paa Ankerhus fra Novbr. 1913.
154. **Alma Andersen**, Marie Magdalene, Ryomgaard.
Uddannet 1911—13. 1½ Aar.
Lærerinde og Husbestyrerinde fra Maj 1913 paa Vivild Højskole, Allingaabro.
155. **Jensine Albrekt**, Sjællandsgade 65, Aarhus.
Uddannet 1911—13. 1½ Aar.
Lærerinde paa Aars Landbrugsskole Sommeren 1913 og paa Skelskør Vinteren 1913—14. Afholdt korte Kursus i Brabrand, Everdrup, Fensmark, Karrebækstorp.
Lærerinde paa Landbrugsskolen, Aars.
156. **Marie Jensen**, Tjustrup, Sorø.
Uddannet 1911—13. 1½ Aar.
Lærerinde fra Maj 1913 paa Rønde Højskole pr. Rønde.
157. **Marie Pedersen**, Skaarup, Bogense.
Uddannet 1911—13. 1½ Aar.
Husbestyrerinde og Lærerinde fra Maj 1913 paa Ueberup Højskole ved Vørslev.
158. **Jorun Ragde**, Odda, Hardanger, Norge.
Uddannet 1912—13. 1 Aar.
Bestyrerinde af Husmoderskolen Ems, Hardanger, Norge.
159. **Ane Bigaard**, Haastrup.
Uddannet 1912—14. 1½ Aar.
Lærerinde paa Høng Højskole fra Maj 1914.

160. **Laura Hansen**, Paderup, Randers.
Uddannet 1912—14. 1½ Aar.
Lærerinde Sommeren 1914 paa Haraldsborg Husholdnings-skole ved Roskilde.
161. **Anna Støyve**, Bjørkelund, Nordfjord, Norge.
Uddannet 1912—14. 1½ Aar.
Lærerinde paa Aars Landbrugsskole Sommeren 1914.
162. **Sigrid Arnkiel**, Forskolelærerinde, Brandes Allé 5, København.
Uddannet 1913—14. 1 Aar.
Skolekøkkenlærerinde paa Esbjerg Gymnasium fra Maj 1914.

Nuværende Lærerindeelever.

Frida Bergstrøm, Kongstrup, Kalundborg, fra Novbr. 1912.
Marie Broholm, Vejle, Allested, fra Maj 1913.
Kirstine Egedal, Millinge, do.
Asta Kjærgaard, Neksø.
Petra Bramsnæs, Faglærerinde, Vipperød, fra Novbr. 1913.
Beate Olin Hansen, Charlottenlund.
Johanne Hansen, Hedemøllen, Roskilde.
Ida Haraldsen, Funder.
Julie Larsen, Forskolelærerinde, Rugsted, Vejle.
Alma Nielsen-Jexen, Folkeskolelærerinde, Svendstrup.
Ellen Nielsen, Vedbysønder, Frederikslund.
Marie Nielsen, Dejret, Knebel.
Karen Petersen, Lyngø, Sorø.
Signe Petersen, Nordtoftgaard, Vallø.

Af de uddannede 162 Læreriuder har 73 været fra Jylland, 16 fra Fyn, 28 fra Sjælland og 19 fra de andre Øer. 3 har været fra Sønderjylland, 3 fra Island, 17 fra Norge, 1 fra Sverrig, 1 fra Finland og 1 fra Tyskland. Deraf har 70 været fra Gaardmandshjem, 20 fra Lærerhjem, 5 fra Præstehjem, 6 fra Købmandshjem, 18 fra Husmands- og Arbejderhjem, 13 fra Haandværkerhjem og 30 fra andre Hjem.

Som Vandrelererinder har 86 af de uddannede Læreriuder undervist 49727 Kvinder i Landboforeningernes Husholdningsaftenskoler og 6960 Kvinder paa Syltekursus, ialt 56687 (der har dog været afholdt flere Kursus, men da Oplysningerne

fra dem er mangelfulde, er de ikke medregnet). — 79 Lærerinder har haft Ansættelse som Husholdningslærerinder ved faste Skoler, 4 har undervist som Skolekøkkenlærerinder i Børneskolen, 4 har virket som Husholdnings- og Havebrugsassistenter, 12 har undervist for Det kgl. danske Haveselskab og 14 har afholdt Kursus for Husmandsforeningerne. — Af de 162 Lærerinder er 56 blevet gifte.

Husholdnings-Aftenskoleundervisningen er givet i 79 For- eninger, og af de 49727 Deltagere har der været i:

Københavns Amts Landbof.....	382
Gl. Roskilde Amts Landbof.	573
Ramsø-Tune Herreds Landbof.	681
Frederiksborg Amts Landbof.	490
Kalundborg og Omegns Landbof.	298
Holbæk Amts Landbof.	1097
Holbæk Amts økonomiske Selskab.	275
Odsherreds Landbrugsf.	1020
De mindre Landbrugerers Landbof. for Sorø og tilgræn- sende Amter	375
Landbof. for Næstved og Omegn	486
Haslev og Omegns Landbof.	121
Ringstedegnens Landbof.	382
Sorøegnens Landbof.	332
Landbof. for mindre Landbrugere i Præstø Amt	470
Landbrugsf. for Stevns, Faxe m. fl. Herreder	493
Stevns Herreds og Omegns Landbof.	645
Tureby, Køge og Omegns Landbof.	495
Møens Landbof.	670
Bornholms landøkonomiske Forening og samvirkende Hus- mandsforeninger	736
Maribo Amts økonomiske Selskab	955
Lolland-Falsters samv. Landbof.	284
Nordfalsters Landbof.	455
Vestlollands Landbof.	1260
Fyens Stifts patriotiske Selskab	1108
Odense og Omegns Landbof.	470
Nordfynske Landbof.	266
Hindsholms Landbof.	420
Den fynske Bondestands Landbof.	813
Baag og tilgrænsende Herreders Landbof.	397
Aarup Omegns Landbof.	554
Vends Herreds og Wedelsborg Birks Landbof.	576

Svendborg Amts landøkonomiske Selskab	634
Landbof. for Svendborg og Omegn	293
Langelands landøkonomiske Forening	499
Kolding og Omegns Landbof.	1559
Kolding Herreds Landbrugsf.	791
Nørre Nebel og Omegns Landbof.	576
Sønder Omme og Omegns Landbof.	129
Oxbøl og Omegns Landbof.	194
Ribe og Omegns Landbof.	528
Ribe Amts nordre Landbof.	682
Esbjerg og Omegns Landbof.	475
Fanø Landbof.	200
Østerherreds Landbof.	826
Varde Østerebns Landbof.	504
Brande, Tyregod og Omegns Landbof.	200
Silkeborg-Lysgaard-Hids Herreds Landbof.	1032
Kjellerup og Omegns Landbof.	120
Viborg Amts landøkonomiske Forening	2438
Salling Landbof.	921
Morsø Landbof.	513
Thylands landøkonomiske Selskab (Sydthy)	250
Skodborg-Vandfuld Herreds Landbof.	605
Tyrsting-Vrads Herreds Landbof.	485
Randers Amts Husholdningsselskab	1360
Langaa og Omegns Landbof.	226
Frijsenborg-Fauerskov Birks Landbof.	816
Skanderborg Landbof.	426
Hads Herreds Landbof.	1133
Ny Solbjerg Landbof.	557
Kolind Landbof.	513
Kalø-Knebelvig Landbof.	191
Landbof. ved Kaløvig	917
Mols og Sønderherreds Landbof.	584
Samsø Landbof.	827
Aalborg Amts Landbof.	2251
Jetsmark og Sønder-Saltum Husmandsf.	200
Hobro-Aalestrup og Omegns Landbof.	116
Landbof. Vesthimmerland (Aars og Omegn)	106
Nibe, Løgstør og Omegns Landbof.	514
Hanherreds Landbof.	280
Bølling-Nørreherreds Landbof.	944
Landbof. i Vestjylland	200
Aarhus Ungdomsforening	1132

Dansk Kvindesamfunds Horsenskreds	1510
Brejninge Foredragsforening	375
Den sundevedske Landbof.	1002
Nordvestslesvigsk Landbof.	582
De alsingske Landbof.	902

Mellem Deltagerne i Aarene 1903—07 har der været:

7027	Gaardmandskoner.
3388	Gaardmandsdøtre.
2840	Husmandskoner.
1168	Tjenestepiger.
729	Præste- og Lærerkoner.
560	Parcellistkoner.
2611	Haandværkskoner.
726	Haandværksdøtre.
1769	Kvinder i selvstændigt Erhverv.
2432	Kvinder i forskellig Livsstilling.

Deraf har været:

2386	Kvinder mellem	15	og	20	Aar.
7475	—	—	20	-	30
6950	—	—	30	-	40
4825	—	—	40	-	50
1817	—	—	50	-	60
261	—	—	60	-	75

Virksomhedens Historie

(af *Magdalene Lauridsen*).

Først i Halvfemserne kom Tanken om at give unge Piger en skolemæssig Uddannelse i huslig Gerning til Danmark og naaede ogsaa Sorø gennem Møder afholdt af „Dansk Kvinde-samfund“. Og Fru Jutta Bojsen Møller, der da havde sin Gerning paa Sorø Højskole, blev begejstret og fik straks Lyst til at knytte en Husholdningsskole til Højskolen. Hun tænkte sig, at Husholdningseleverne kunde lave Maden til Højskolens Elever, vaske og reparere Lærernes Tøj, men ogsaa gaa med til nogle Foredrag paa Højskolen. Hendes Tanke kunde Forstander Bjerre dog ikke gaa med til, han holdt paa, at Skolen skulde være ren Højskole uden Tilknytning af særlige Afdelinger, derimod vilde han gerne støtte Oprettelsen af en selvstændig Husholdningsskole. Og dette gav Stødet til, at Fru Eline Eriksen og jeg, der begge havde en Virksomhed paa Sorø Højskole, fik begyndt med Sorø Husholdningsskole Maj 1895.

Vi begyndte i lejede Lokaler i „Rolighed“ inde i Sorø og fik til det første Kursus 25 Elever, et Bevis for, at Tiden var inde for Husholdningsskoler. Det syntes ogsaa, som om vi havde været heldige med Planlæggelse og Ordning af Undervisningen, idet denne forløb tilfredsstillende; men efter at de to første Kursus var afholdt, var man alligevel klar over, at skulde Skolen holdes i det begyndte Spor, udvides og forbedres, maatte der skaffes bedre Skolelokaler til Veje. Dette indsaa ogsaa en Kreds af Mænd i Sorø, der med stor Velvilje havde fulgt det begyndte Skolearbejde, og paa Initiativ af Red. Martin blev der afholdt et privat Møde, hvor hans Forslag om at rejse en Skolebygning paa Aktier fandt stærk Til-

slutning, og et Udvalg nedsattes for at arbejde videre for Sagen. Resultatet blev, at Skolen Maj 1897 kunde flytte ind i en tidssvarende Skolebygning paa Holbergsvej. Bygningen var indrettet til 40 Elever og Pensionat. Af pædagogiske Grunde blev det sidste dog nedlagt efter et Par Aars Forløb, og i Stedet for blev der indrettet 2 Familie-Køkkener. Ved disse Forandringer blev Skolen i Stand til at modtage 50 Elever.

I Rigsdagssamlingen 1900—01 blev der af Sorø Akademi's Midler paa Kultusministeriets Budget bevilget Skolen en aarlig Understøttelse af 2000 Kr. Provst Bjerre var da Kultusminister. Denne Bevilling medførte ingen Forpligtelser; men vi syntes, vi havde en moralsk Forpligtelse, og gav derfor 10 Elever aarlig fri Undervisning. Trods det, at vi maatte vente 5—6 Aar paa at faa Tilskud til Skolen, havde vi dog den Glæde, at Finansudvalget 1898 (vist særlig paa Initiativ af J. C. Christensen, Harald Holm og Ole Hansen) havde tænkt at knytte til Sorø Husholdningsskole den Uddannelse af Skolekøkkenlærerinder, der senere gik ind som et Led i Undervisningen paa Statens Lærerhøjskole. Fru Eriksen og jeg turde dog paa det Tidspunkt ikke overtage denne Uddannelse.

1899 modtog jeg af Kultusministeriet et Rejsestipendium for at studere Husholdningsskoleforhold i England og var der saa heldig ved Konsul Carøes Hjælp i Liverpool at stifte Bekendtskab med en Aftenundervisning, som der i de sidste Aar var gjort Forsøg med, og hvorigennem man særlig søgte at faa Husmødrene fra de mindre bemidlede Hjem i Tale. Undervisningen blev hovedsagelig givet gennem Forevisninger, en Undervisningsform, der var baade anskuelig og billig, og som jeg var klar over med Fordel kunde anvendes her hjemme. Vinteren 1900 fik vi i Sorø paa Skolen et Forsøg gjort i nævnte Retning. Undervisningen blev givet for 8 Elever 10 Gange. De to første Aftener blev der givet Forevisning i den Mad, Deltagerne skulde lave de tre efterfølgende Gange, dernæst atter to Forevisninger og tre praktiske Lektioner.

En Komite bestaaende af 8 Kvinder, der var nedsat for

at bedømme Undervisningen, kom til det Resultat, at Udførelsen af det praktiske Arbejde selvfølgelig havde sin Betydning, men at det vanskeligt kunde foretages i andre end dertil indrettede Lokaler, og at Forevisninger derfor var at foretrække, i Særdeleshed hvis man skulde tænke at faa Undervisningen indført paa Landet. — Efter at jeg havde faaet Lov til at fortælle lidt om Sagen i Døjringe Forsamlingshus og Frk. Rebekka la Cour (der da var Lærerinde paa Husholdningsskolen) i Fjenneslev Skole, fik vi i November 1900 begyndt Kursus de nævnte Steder samt i Sorø med en Undervisning gennem Forevisning, og der kom efterhaanden saa mange Deltagere, at vi maatte sige Stop. Mange stillede sig naturligvis skeptisk over for denne Undervisning af ældre Kvinder, men Bromme og Pedersborg Sogneraad bevilgede henholdsvis 60 og 20 Kr., og P. Kasmussen, Krøjerup, motiverede det med, „at det kunde betale sig for Sogneraadet at støtte saadan en Sag.“ Rasmus Dinesen. Høve, var ogsaa en af dem, der med Forstaaelse og Velvilje fulgte denne Undervisning og bad mig holde et Foredrag om den i de mindre Landbrugeres Landboforening ved et Møde i Slagelse d. 15. Decbr. paa „Niensensminde“. Efter at der ogsaa var holdt Møde i Skovholm, Daastrup og i Brandelev ved Næstved, kom der en Mængde Anmodninger om at faa afholdt Kursus i forskellige Byer. Ved Hjælp af et Par af Skolens flinkeste Elever, Rebekka Skovsen fra Ildved og Marie Jensen, Lærkegaard, Bornholm, der var blevet sat ind i Undervisningsmaaden, blev der til Januar 1901 begyndt Kursus i Vemmelev, Landsgrav, Flakkebjerg, Hyllested, Dalmose, Høve, Brandelev, Skovby, Daastrup, Fuldbby, Krøjerup, Bromme, Rude-Eskildstrup, Borød.

Det første Forsøg havde vi foretaget gennem Dansk Kvinde-samfund, og vi havde vel tænkt, at de Kursus fremdeles kunde gives derigennem, men da der ved Aarsmødet, hvor Beretning om det første Forsøg blev afgivet, ikke syntes at være Interesse for Sagen, opgaves denne Tanke. Og ved et Møde d. 22. Marts 1901 mellem Repræsentanter for de 15 forskellige Kursus vedtog man at rette en Anmodning til „De

mindre Landbrugeres Landboforening for Sorø og tilgrænsende Amter," for hvilken Rasmus Dinesen var Formand, om at Foreningen vilde paatage sig at føre Sagen videre, f. Eks. ved at søge Forbindelse tilvejebragt med en Del andre Landboforeninger og saa i Fællesskab med dem organisere en saadan Undervisning.

Hvis Landboforeningerne skulde tage denne Opgave op, var det naturligvis nødvendigt at gøre de ledende inden for disse Foreninger bekendt med den, og jeg cyklede derfor en Pinselørdag 1901 op til Tune for at tale med Landbrugs-lærer Chr. Christensen, og han blev til at begynde med vel nok lidt forbløffet over min Iver og mine Paastande om, hvad en saadan Undervisning betød, men da jeg drog derfra, var det med Følelsen af, at den Sag havde vundet en Ven, der kunde blive os Kvinder en Støtte i vore Bestræbelser for at naa videre gennem vort daglige Arbejde. — Næste Gang maatte jeg ulejlige Etatsraad Valentiner, der var Formand for de samv. sj. Landboforeninger, og det var med megen Ængstelse, jeg drog til Geddesdal, men jeg mindes endnu med Taknemlighed Etatsraadens venlige Imødekommenhed og hans Udtalelse om, at han gerne vilde være med til at føre denne Sag frem. Han viste da saavel som senere mig og mit Arbejde en Tillid, som jeg den Dag i Dag ønsker at maatte fortjene. — Daværende Folketingsmand Ole Olsen fra Tjæreby viste ogsaa Sagen Interesse paa mange Maader, og jeg erindrer endnu hans fornøjelige Medvirken ved Udarbejdelsen af Regler og Planer for en saadan Undervisning. — Ved de samv. sj. Landboforeningers Formandsmøde i Lyngby 1. Juli 1901 blev det paa Etatsraad Valentiners Forslag vedtaget at overtage Ledelsen af de paabegyndte Husholdnings-Aftenskoler, og jeg blev anmodet om med Landboforeningernes Støtte at lade afholde Kursus til Uddannelse af Lærerinder til denne specielle Undervisning. Sekretariatet i København paatog sig at besvare eventuelle Forespørgsler og udsende foreløbige Regler for Undervisningen. Senere blev jeg anmodet om at fortælle noget om denne Sag ved Landboforeningernes Delegeretmøde, der blev afholdt paa

Skydebanen i København den 15. og 16. Novbr. 1901. De forsamlede Herrer modtog min Redegørelse overmaade elskværdigt, og foruden Formanden og Rasmus Dinesen udtalte Forpagter Vaaben, Selsø, Propr. Petersen, Kappelvgaard, Forstander Knudsen, Karise, Møller Madsen, Lund, Gaardejer J. Mortensen, Kvarmløse, og Jacob Hansen, Forsinge, sig anerkendende om Sagen, og Gaardejer Hans Hansen, Bakkebølle, og Kammerherre Oxholm til Rosenfeldt tilbød at støtte Sagen økonomisk.

Derefter kom der en vældig Fart i Undervisningen, og det kneb med at skaffe de fornødne Lærerinder, da man ogsaa i de andre Landsdele begyndte at interessere sig for denne Sag. Forstander Niels Petersen paa Ladelund, der altid havde vist Husholdningsundervisningen megen Interesse, fik afholdt et Forhandlingsmøde om Sagen paa Ladelund Landbrugsskole, hvad der gav Anledning til, at Kredse blev oprettet i Kolding og Omegns Landbof. (Askov, Brørup, Vejen). Og Red. Bertel Jensen, Aarhus, slog til Lyd for den i Ungdomsforeningen og fik oprettet en Mængde Kursus i Aarhusegnen. Efterhaanden blev Undervisningen almindelig Landet over, og det var derfor naturligt, at Virksomheden 1905 kom til at sortere under de samvirkende danske Landboforeninger. Udvalget, der af de samv. sj. Landbof. var nedsat for at ordne Undervisningen og føre Tilsyn med Lærerindeuddannelsen saavel som med Virksomheden ude i de mange Kredse, udvidedes derfor til at omfatte 3 Repræsentanter for Sjælland, nemlig Rasmus Dinesen, Høve, Landbrugslærer Chr. Christensen, Tune, Magdalene Lauridsen, Sorø; 3 Repræsentanter for Jylland, nemlig Lærer K. Balle, S. Omme, Fru Anine Hansen, Askov, Konsulent S. P. Petersen, Aarhus, samt en Repræsentant for Fyn, Forpagter Hempel Syberg, Odense. Dette Udvalg skylder jeg megen Tak for godt Samarbejde, gode Raad og venlig Hjælp.

Da de samv. sj. Landbof. overtog Ledelsen af Husholdningsaftenskolen, anmodedes Landbrugsministeriet om at støtte Sagen, og paa en Forespørgsel desangaaende ønskede Skolen særlig at der blev ydet Understøttelse til Kvinder, der vilde

uddanne sig til Lærerinder; og 1903—04 opførtes der paa Finansloven et Beløb paa 3000 Kr. „til Uddannelse af Kvinder, der maatte ønske som Lærerinder at forestaa Husholdningskursus.“ Dette Beløb forhøjedes 1905—06 til 4000 Kr., efter at de samv. danske Landboforeninger i et Andragende til Landbrugsministeriet havde henledt Opmærksomheden paa, „at der paa Grund af den Udbredelse, som de ommeldte Husholdningskursus efterhaanden havde faaet over hele Landet, var en stærk Trang til flere Lærerinder, idet mange Kvinder, der ønskede som Elever at gennemgaa de oprettede Husholdningskursus, havde maatte afvises, fordi der ikke var de fornødne Lærerkrafter disponible. Der havde i de senere Aar været uddannet ca. 12 Lærerinder aarlig, men saafremt det skulde være muligt at imødekomme de fremsatte Krav om flere Kursus, maatte det blive nødvendigt, at der uddannedes mindst 18 Lærerinder aarlig.“ Landbrugsminister Ole Hansen anmodede Finansudvalget om at forhøje Tilskudet til 4000 Kr. med den Motivering, at han ansaa det for heldigt, at Adgangen til disse Kursus, der havde gjort megen Nytte, ikke hemmedes. — Til ubemidlede Deltagere i vandrende Landbrugs- og Husholdningskursus bevilgedes 5000 Kr., ligeledes paa Finansloven 1903—04. Dette Beløb er senere forhøjet til 10 og 15000 Kr.

Undervisningen i Landboforeningernes Husholdnings-Aftenskoler var ellers ordnet meget billigt. Efter Reglerne skulde et Kursus omfatte 6 Kredse, og naar der var 35 Deltagere i hver Kreds, blev Udgiften for den enkelte Deltager kun 3 Kr. 50 Øre for et Kursus paa 18 Lektioner, der ordentligvis afholdtes fra November til April en Gang ugentlig omfattende en Forevisning i Madlavning paa 2 Timer med tilknyttet Forklaring over de anvendte Produkters Pris og Næringsindhold.

Om denne Undervisning har Etatsraad Valentiner i 1902 i „Husholdningsbladet“ givet flg. fornøjelige Skildring:

„. . Intet er mere fornøjeligt end en saadan Forevisning; alt imens Lærerinden ved Hjælp af et Petroleumsapparat til-laver Maden paa den kvikkeste og renligste Maade (Renlig-

hed er en Egenskab, som atter og atter fremhæves), mens hun skræller en Kartoffel eller deler et Æble, fortæller hun sine 30—40 Tilhørerinder om Egenskaberne ved Vand, eller hvad der kan siges om Mælk, Kød osv.

Under slig Underholdning flyver Tiden hurtigt, og inden man ret ved deraf, er de to Timer gaaet, Maden er færdig; den bliver saa prøvet af Tilhørerinderne, kritiseret og undersøgt, og saa løsnes Tungebaandene, og Diskussionen kommer i Gang.

Jeg skønner ikke rettere, end at det er af stor Betydning, at Spørgsmaalet om en bedre Anvendelse og Udnyttelse af de Fødemidler, som staar til Befolkningens Raadighed, er sat under Debat nu. Det, at Maden tilberedes daarligt, uappetitligt, betyder ikke blot et Tab i Næringsværdi — Virkningerne rækker langt videre. Det kunde vel være, at det gamle Spørgsmaal, „hvorfor Jeppe drikker“, i mange Tilfælee kan besvares derhen, at det ligger i, at Manden faar daarlig til-lavet Mad i sit Hjem og derfor søger andre Steder for at stille sin Hunger og Tørst paa en behageligere Maade.

Men der er endnu et andet Moment, som jeg maa drage frem her; det er den Omstændighed, at disse Aftenskoler og den Form, i hvilken de virker, fører med sig, at Kvinder i mange forskellige Livsstillinger (Gaardmands- og Husmands-koner, unge Piger, Lærer- og Præstefolk) faar Lejlighed til at komme sammen, ikke alene for at høre Foredrag over Em-ner, der særlig interesserer dem, men tillige faar Lejlighed til bag efter at *udveksle* deres Meninger, deres Tanker om, hvad de har set og hørt. — Mændene har nu til Dags saa rig Lejlighed til at mødes; hvad er der hidtil gjort for at samle Kvinderne paa Landet om Opgaver, som ligger for dem og interesserer dem? —

Se, derfor har denne Form for Kvindeundervisning tiltalt og glædet mig, og jeg har det Haab, at der ogsaa herved er ydet et Bidrag til at højne vor Landbefolkning og give Kvin-dernes Interesse en fastere Form.

Dette er jo kun en Begyndelse; jeg tvivler ikke om, at

Fremtiden vil stille større Fordringer til denne Undervisningsretning, men som Begyndelse, som Grundlag, tror jeg, at Vejen er rigtig, at der er begyndt fra den rigtige Ende og paa rette Maade“.

Lærerindeuddannelsen foregik til at begynde med paa Sorø Husholdningsskole, hvor de første 15 Lærerinder uddannedes, men for at kunne optage en virkelig Lærerindeuddannelse maatte Skolen udvides, og da Aktieselskabets Bestyrelse mente, at der fra min Side saa maatte skaffes en forholdsvis betydelig Sum til Veje, foretrak jeg at indrette Lærerindeskolen paa den Ejendom i Sorø Landsogn ude ved Kongebroen, som jeg i samme Aar, Marts 1902, havde erhvervet; der begyndte jeg saa saa smaat til September i en ny opført Villa, som jeg havde givet Navnet Ankerhus, efter at være hjemkommen fra en 2 Maaneders Studierejse i Tyskland, Holland og Belgien, hvor jeg med Stipendium fra Landbrugsministeriet havde haft Lejlighed til at studere Anvendelse og Konservering af Havesager.

Skolen paa Ankerhus blev oprindelig benævnt „Sorø Lærerindeskole for Husholdning“, men fra Maj 1907 ændredes Navnet til „Husholdningsseminariet Ankerhus“, der vel maatte siges at være mere betegnende. Jeg var indtil 1906 Meddejer og Medbestyrerinde af Sorø Husholdningsskole, men overdrog da min Part til Fru Eline Eriksen.

Kursustiden for Vandrelærerinder var oprindelig kun 3 Maaneder, udvidedes derefter til 5, 9, 12 og 18 Maaneder. Lærerinderne blev fra Begyndelsen kun uddannet til at give denne specielle Undervisning gennem Forevisning, som anvendtes i Landboforeningernes Husholdnings-Aftenskoler, og det forudsattes da, at de, der søgte Lærerindeuddannelse, paa Forhaand var tilstrækkelig praktisk dygtige og havde de fornødne Forudsætninger for at kunne undervise. Efterhaanden som der oprettedes flere og flere Husholdningsskoler, blev Vandrelærerinderne anvendt som Lærerinder der, og vi blev klar over, at vi burde udvide Uddannelsen saaledes, at Lærerinderne ogsaa blev i Stand til at undervise ved faste Skoler, og da vi havde forstaaet, at Kultusministeriet gerne vilde støtte os, hvis vi

kunde faa ordnet en fyldigere Uddannelse, gjorde vi alt, hvad vi kunde, for at faa Skolen indrettet og ledet som et virkeligt Husholdningsseminarium.

1904 opførtes en Sidefløj til Villaen „Ankerhus“ for at skaffe mere tidssvarende Skolelokaler og flere Elevværelser.

1904—05 fik vi anskaffet en større Samling Undervisningsmateriel, hvortil Staten senere har bidraget med 700 Kr.

1906 byggedes og indrettedes et moderne Skolekøkken, hvor Eleverne faar Undervisning i praktisk Husholdning og Øvelse i at undervise.

1907 opførtes en trelænget Gaard til en selvstændig Landbrugsafdeling, ordnet som en Model-Husholdningsskole, (hvor der afholdes almindelige 5 Mdr.s Kursus for unge Piger) der straks nærmest var tænkt som Forberedelse til Lærerindeuddannelsen.

1908 fik jeg ved Hjælp fra Venner af Virksomheden et Skolelaboratorium indrettet.

Med Hensyn til Lærerkæfter var vi saa heldige til Juli 1907 at faa Læge Caroline Steen, der i mange Aar havde ledet Undervisningen i Kemi og Ernæringsfysiologi ved Lærerindeuddannelsen i Kristiania, knyttet til Seminariet som Docent i Ernæringsfysiologi, og til November 1909 overtog Havebrugskandidat, Gartner H. Gram, Havebrugsundervisningen. Af trofaste og dygtige Hjælpere vil jeg gerne fra det første Aar have Lov til at nævne, foruden Rebekka la Cour, der var med til at bane Vej for Husholdningsaftenskolerne, min Søster Ingeborg, der som Gartner passede Haven for mig til 1908, og Husholdningslærerinderne Astrid Nielsen, Thyra Mayland og Ellen Sejerø Olsen. Men foruden disse, der var knyttet til Ankerhus en Aarrække, har jeg som gode Medhjælpere haft Fru Maren Kristensen og Husholdningslærerinderne Johanne Rasmussen, Mathilde Nielsen, Andersine Hansen, Marie Sørensen. Som Lærere ved Seminariet har følgende virket: Landinspektør Stage (der i de første Aar var Skolen en stor Støtte ved sin Undervisning i Kemi), Landbrugskandidaterne Christensen-Tind, P. C.

Lauritsen, L. Grønning, Pallesen, J. Aagaard og Havebrugs-kandidaterne Rasmussen og Cl. Clausen.

Det første Statstilskud til Skolen bevilgedes paa Kultusministeriets Budget ved Finansloven 1906—07 med 1000 Kr. Dette forhøjedes dog 1908—09 til 2000 Kr., og 1910—11 blev der bevilget et ekstraordinært Tilskud paa 1500 Kr. til hver af de tre bestaaende private Lærerindeskoler. I Forhold til de Udgifter, der er forbundet med en Husholdningslærerinde-Uddannelse, og paa Grund af, at jeg maatte drive Skolen i de første fem Aar uden Statstilskud, har Statens Støtte været for lille til, at jeg uden meget store økonomiske Vanskeligheder har kunnet holde Virksomheden gaaende, og det har jo ikke andet end kunnet føles i det daglige Liv, paa Kræfter og paa Nerver. En stor Støtte i disse vanskelige Aar, ogsaa økonomisk set, har dog mine Slægtninge Nationalbankdirektør Johs. Lauridsen og Hustru været mig.

Som det vil ses af foranstaaende Beretning, er der ud-dannet 162 Lærerinder, deraf har 23 dog været fra andre Lande, og de fleste af disse har i deres Hjemland opnaaet gode Stillinger som Husholdningslærerinder. 116 Lærerinder har til deres Uddannelse modtaget Understøttelse fra Landbrugsministeriet paa Betingelse af, at de efter endt Kursus var villige til at undervise ved Landbo- og Husmandsforeningernes Kursus eller optage en Sogne-Husholdningsundervisning. Af disse har 86 virket som Vandrelærerinder i Landboforeningernes Husholdnings-Aftenskoler, hvor de jo har undervist 56687 Kvinder. Paa faste Skoler har 79 af de ud-dannede Lærerinder haft Ansættelse som Husholdningslærerinder. — „Det kgl. danske Haveselskab“ anmodede 1908 Skolen om at være det behjælpelig med at faa ordnet og givet en Undervisning, der kunde fremme Brugen af Havesager i den daglige Husholdning, denne Opgave prøvede man at løse dels ved at tilbyde Hjemmene Vejledning og Assistance af en Husholdningslærerinde i to paa hinanden følgende Dage, dels ved at oprette Kursus paa 4 Lektioner, som kunde erholdes, naar en Kreds af 20 Kvinder ansøgte derom og hver Deltager be-

talte 1 Kr. Ved denne Undervisning har 12 Lærerinder været beskæftiget. — De samvirk. sjæll. Husmandsforeninger anmodede mig 1912 om at overtage Ledelsen af deres Husholdningskursus. Disse afholdes almindeligvis paa 6 Dage eller Aftener i en Uge og omfatter Tilberedning af Forretter, Efterretter, Paalæg, Dessertes, Sygemad og Havesager. 14 Lærerinder har undervist ved disse Kursus. Desuden har 4 undervist som Skolekøkkenlærerinder i Børneskolen, og 4 har virket som Husholdnings- og Havebrugsassistenter, dels i Hjem, dels i Foreninger. — I de Aar, Ernæringsspørgsmaalet var særlig brændende, søgte man at faa Undervisning ført ind i de enkelte Hjem, hvor Lærerinder, som Husholdningsassistenter, skulde være Husmoderen behjælpelig med at foretage Beregning af Madens Pris og Næringsindhold og faa paabegyndt et praktisk Husholdningsregnskab. Desuden skulde hun naturligvis hjælpe Husmoderen med at udnytte og tilberede de forhaandenværende Produkter og ligeledes bistaa ved Dyrkning og Konservering af Havesager. Man tænkte dette ordnet lettest ved at danne Kredse paa 10 à 20 Hjem, der saa fik Husholdningsassistenten en eller to Gange i hvert Sommer- og Vinterhalvaar. Landbof. Udvalg for Husholdnings-Aftenskolekursus udsendte (1908) Regler for en saadan Undervisning og satte Betalingen til 15 Kr. pr. Uge. Malt Herreds Husholdningsforening og Hjerm-Ginding Herreds Landboforening tog denne Undervisning op og ligeledes adskillige Hjem, men det blev dog ved Forsøget, vist nærmest som Følge af, at der ikke blev Lejlighed til at tage Spørgsmaalet op til Drøftelse i Landboforeningerne.

Skolen har ikke sjældent medvirket ved Landboforeningernes Udstillinger. Fremstillede saaledes i Nakskov, Kallundborg, Slagelse o. fl. Steder en Samling Havesager i frisk og konserveret Stand, hvor der ved hvert enkelt Produkt var anført, hvor meget deraf skulde dyrkes til et alm. Gaardmandshjems Forbrug, ligeledes hvorledes det kunde anvendes og opbevares. Til „Patriotisk Selskab“s store Husholdnings-Udstilling i Odense September 1904 fik vi desuden ved Skole-

inspektør Bøkelunds Hjælp udarbejdet en udmærket Tavle over Fødemidlernes Næringsværdi i Forhold til deres Pris, samt en fyldig Næringsmiddelsamling skaffet til Veje, hvor man paa en let og anskuelig Maade saa, hvorledes de forskellige Produkter blev fremstillet; denne Samling var anbragt i en Kasse, der dannede et trefløjet Skab, saaledes at de to Fløje dannede Døre, der sluttede fast og sikkert, saa Kassen uden Sagernes Nedtagelse og Genopstilling kunde flyttes fra en Egn til en anden; denne Samling blev ogsaa anvendt ved den Husholdningsudstilling, som Viborg Amts landøkonomiske Forening lod afholde 1905 efter at have haft en Række Husholdnings-Aftenkursus, hvori omtrent 2000 Kvinder deltog.

Ved Landsudstillingen i Aarhus 1909 fremstillede vi for de samvirkende danske Haveselskaber „Husmoderens Syltekammer“, der rummede, hvad der efter Skolens Mening er nødvendigt at opbevare til en Familie paa 6 Personer.

Skolen har stadig søgt at vedligeholde Forbinneden med sine Elever og jo da særligt med dem, der som Lærerinder var i Virksomhed. Vi har saaledes gentagne Gange afholdt Fortsættelseskursus, for at Lærerinderne kunde faa Lejlighed til at gøre sig bekendt med, hvad der var fremkommet af Nyt paa Husholdningens, Undervisningens og Ernæringssspørgsmaalets Omraade. Af den Grund har vi ogsaa som Regel hvert Aar afholdt en Sammenkomst og dertil knyttet et Forhandlingsmøde, hvortil vi har indbudt Husholdningsskolernes Ledere og andre interesserede. Et særlig interessant Møde havde vi d. 27. Aug. 1905, hvor navnlig Æggehvidespørgsmaalet blev drøftet, og hvor de tilstedeværende syntes at være enige om, at man maatte kunne gaa fra de „autoriserede“ 120 Gram ned til 80 Gram Æggehvide. Kultusminister Enevold Sørensen overværede Mødet. Forstander Brink Lassen, Tunc, indledede; i Diskussionen deltog bl. a. Læge Hindhede, Prof. Jürgensen, Fruerne Berg Nielsen, Eline Eriksen og Stamer Michelsen, Frøkerne Gudrun Jørgensen, Karen Blicher, Eline Hansen o. fl. — Fra 19. til 31. August 1906 afholdtes et Fortsættelseskursus, ligeledes med et afsluttende Møde om Ernæ-

ringsspørgsmaalet, og hvor omtrent alle Deltagerne fra forrige Aars Møde var til Stede. Paa Kursuset underviste Dr. Caroline Steen fra Kristiania i Ernæringsfysiologi, Skoleinspektør Hald gav praktisk Vejledning i Undervisningslære, Dr. Ottosen, Skodsborg, i Alkoholens Indflydelse paa de menneskelige Organer, Statskonsulent Riedel i økonomisk Havebrug. Ved Sammenkomsten 1907 holdt Prof. Weiss Foredrag om Bakteriologien. 1908 talte Folketingsmand Lars Dinesen om Kvindernes borgerlige Stilling i Danmark efter de nye Love, Frk. Eline Hansen om Kvindevalgrettens Udvikling og Direktør Dorph Petersen om, hvad man bør gøre for at faa godt Havefrø. 1909 blev intet særligt Møde afholdt som Følge af, at det nordiske Forhandlingsmøde om Husholdningssagen blev da afholdt i Sorø. Ved Møderne 1910, 11 og 12 talte kun Skolens egne Lærere, men ved Mødet 1913 indledede Folketingsmand K. M. Klausen en Forhandling om den kommunale Ungdomsskole. Af Hensyn til Pladsen blev dette Møde afholdt i Akademiets Gymnastiksal, da en Del af Byens og Omegnens Beboere deltog i Mødet. Efter Foredraget fulgte en meget livlig Diskussion. Bag efter foreviste Statskonsulent K. Hansen en Række kulturhistoriske Lysbilleder. Ved Mødet i September 1914 talte Fru Jutta Bojsen Møller.

Blandt andet, der maaske kan være af Interesse i denne Beretning, er det Andragende, som de samvirkende danske Landboforeninger den 19. December 1906 indsendte til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at der til et Husholdnings-Laboratorium, knyttet til „Ankerhus Lærerindeskole“ i Sorø med Dr. Hindhede som Leder, maatte blive ydet et aarligt Driftstilskud paa 15000 Kr. — Af forskellige Grunde blev vi dog ængstelige for det paatænkte Projekt, og Andragendet blev taget tilbage.

Senere er jo et tilsvarende Laboratorium oprettet i København.

1911 indgik jeg Ægteskab med daværende Inspektør P. Dam ved Neksø Seminarium. 1912 modtog min Mand Anerkendelse til at oprette et Forskoleseminarium, hvilket har den

Betydning for Husholdningsseminariet, at dets Elever paa samme Sted kan uddannes baade til Forskole- og Husholdningslærerinder og saaledes opnaa kommunal Ansættelse og blive i Stand til at virke som Skolekøkkenlærerinder.

Af Spørgsmaal, som vi paa Skolen har syslet med i de forløbne Aar, vil jeg gerne nævne forskellige, som er frem-
sprunget af Virksomheden og til en vis Grad har præget denne.

„Husholdningsbladet“.

Juli 1902 begyndte vi paa Sorø Husholdningsskole Udgivelsen af et 14-Dages Blad, som vi kaldte „Husholdningsbladet“, og som vi mente kunde blive et Fagblad for Hjemmets Kvinder i Lighed med, hvad Landbrugsblade er for Landmænd. Bladet blev ogsaa modtaget meget velvilligt og naaede indtil 1500 Abonnenter, men Arbejdet med at faa det passet og udgivet var alligevel langt større, end vi havde ventet — og da det ogsaa daarlig kunde betale sig, besluttede vi at inddrage det til Januar 1906. I Husholdningsbladets 3 $\frac{1}{2}$ -aarige Levetid havde vi den Glæde, at Fru Kammerherreinde Oxholm til Rosenfeldt tilbød at støtte Bladet økonomisk, hvis vi ved ogsaa at optage kommunale Spørgsmaal til Behandling i det kunde samle de for Kvindesagen interesserede Kvinder i Provinsen om det.

Huslodder for Kvinder.

24. Marts 1899 blev der som bekendt givet en „Lov om Tilvejebringelse af Jordlodder til Landarbejdere“, der gav Mænd (Landarbejdere) Ret til som Laan af Staten at faa $\frac{9}{10}$ af, hvad en Husmandslod kostede, et Laan, der kun skulde forrentes

med 3% og efter 5 Aars Forløb afdrages med 1 %. — Dette Gode var Kvinderne udelukket fra, og jeg skrev da i en Artikel Januar 1903 om *Huslodder for Kvinder* i „Husholdningsbladet“: „ . . . Kunde der dog ikke ogsaa paa lignende Maade skabes et Hjem for nogle af de mange fattige, enligt stillede Kvinder, der Aarevis trofast har arbejdet for andre? Det er noget, alle ved, at der af den Slags Kvinder er mange, og mange, der føler sig bitre og udslidte, uden Hjem og uden Udsigt til sorgfrit Udkomme, mange, som man, trods god Vilje, daarlig kan hjælpe, fordi det er et *Hjem*, de trænger til og længes efter; disse Kvinder *maa* være værdige til Støtte, fuldt saa vel som unge, raske Mænd. De burde i alle Tilfælde — saavel som Mændene — lattes i deres Bestræbelser for at erhverve et Hjem“. Jeg foreslog i samme Artikkel, at man ad privat Vej søgte at hjælpe enligtstillede Kvinder til et mindre Landbrug, muligvis paa Betingelse af, at vedkommende da tog et lille hjemløst Barn til sig. Det rejste Spørgsmaal vakte nogen Interesse, „Roskilde Dagblad“ og „Landmandsblade“ tog saaledes Spørgsmaalet op til Drøftelse, og den 28. Marts 1903 afholdt „Dansk Kvindesamfund“ i Sorø, for hvilket jeg var Formand, et interessant Diskussionsmøde om Sagen. Forstander Klodskov, Pastor Ruhveder, Bestyrer Vejstrup, Direktør Schou, Knabstrup, Frk. Begtrup, Levring, Pastor Bjerre o. fl. deltog i Diskussionen, og følgende Resolution blev vedtaget: „Forsamlingen henstiller til Lovgivningsmagten, at Loven om Landarbejdere, naar den skal revideres, maa blive ændret saaledes, at Kvinder faar Adgang til Huslodder paa samme Betingelser som Mænd“. Denne Resolution blev dog ikke forebragt Regering og Rigsdag af den lokale Kreds, men derimod af Fællesbestyrelsen for Dansk Kvindesamfund. — 1909 blev Spørgsmaalet aktuelt paa Rigsdagen, og „Dansk Folkestyre“ bad mig derfor om at udtale mig om dette Spørgsmaal, og jeg skrev da bl. a. følgende:

Nu, som før, kan der naturligvis være delte Meninger om Kvindernes Kvalifikationer som Landbrugere, men den Kendsgerning, at over 11,000 Enker og adskillige Hundrede ugifte

Kvinder ejer og driver Landbrug, gør det jo meningsløst i vor „demokratiske“ Tid at udelukke Kvinderne fra et Gode, Samfundet byder sine mandlige Arbejdere.

De Ejendomme, Kvinderne gennemgaaende vil foretrække, vil sikkert blive de mindre, f. Eks. dem paa et Par Tdr. Land. — Spørgsmaalet, hvorvidt Kvinderne kan leve og svare deres Udgifter af de smaa Landbrug, vil fortrinsvis blive gjort til Genstand for Overvejelse. Naturligvis vil der mellem de Kvinder, der søger at skabe sig et Hjem og en Stilling paa denne Maade, altid være nogle, der „kører fast“; men Undtagelserne kan vel ogsaa her faa Lov til at bekræfte Reglen. Sikkert vil Følelsen af at arbejde for „sig selv“ give de fleste baade Udholdenhed og Kræfter nok. Man kan jo blot se paa det Arbejde, Husmødre i smaa Hjem paa Landet kan præstere; det er jo ofte netop af samme Beskaffenhed og sikkert ikke mindre slidsomt, og dog hverken afskrækker det dem eller afstumper deres Energi og Tilfredshed, skønt de ofte derhos maa opdrage en større Børneflokk.

Selv en saa lille Bedrift som en Huslod paa 2 Tdr. Land rummer saa mange Muligheder, at Driften kan og maa blive individuel, Jorden vil jo i de fleste Tilfælde blive bedst udnyttet, naar den dyrkes havemæssigt — saa meget mere, som den derigennem vil kunne afgive et væsentligt Plus i Husholdningen — men ellers vil ogsaa en Ko eller Ged sikkert være et betydeligt Plus. Koen kan give en direkte Indtægt paa Steder, hvor Afsætningsforholdene for Havesager er mindre gode, i andre Tilfælde vil Geden yde et godt Bidrag til Husholdningen.

For nogle vil Frugtavl give en god *Biindtægt*, for andre Biavl. Og atter andre vil gennem en rationel Fjerkræavl kunne faa deres *Hovedindtægt* der o. s. fr.

I det hele og store er det en Fordel at faa Jorden udnyttet saa intensivt, som den kan blive det gennem de smaa Brug, og mange Kvinder vil derved faa Anledning til at udnytte deres Evner og Kræfter intensivt og dog paa en sundere og bedre Maade, end deres Erhverv mange Gange nu tillader dem.

Men for *enligstillende Mødre* vil en saadan Hjælp til Selvhjælp dog maaske faa den allerstørste Betydning. Mange af disse er jo netop ulykkeligt stillede, fordi de ikke kan faa et selvstændigt Erhverv og derfor enten ved privates eller Offentlighedens Hjælp maa lade deres Børn opdrage af andre. For dem af disse Kvinder, der har Kendskab til Landboforhold, vilde dette være et uvurderligt Gode, om de gennem en saadan Virksomhed kunde skabe eller opretholde et Hjem for deres Børn og opdrage dem gennem et Arbejde under naturlige og sunde Forhold. — For en Enke bliver Tilværelsen jo netop ofte saa svær, fordi hun skal sende sine Børn til frommede — og for en ugift Moder vilde det sikkert være en stor moralsk Støtte, om hun fik Lejlighed til at opdrage sit Barn selv.

Og det er et Spørgsmaal, om det ikke i mange Tilfælde vilde være mere økonomisk for Kommunen at yde Mødrene en saadan Støtte, fremfor at paatage sig Forsørgelsespligten for Børnene; for selv om enligstillede Mødre ofte kan have vanskeligt ved at opdrage deres Børn, er det dog sikkert det naturligste, at det bliver Moderen fremfor Institutionen, der løser denne for Samfundet saa vigtige Opgave. — Mange Enkehjem med saadanne Kaar vilde ogsaa være Steder, hvor Plejehjemsforeningen kunde anbringe Smaabørn, som de tog sig af, og de Foreninger har jo ikke for mange Hjem at vælge imellem.

Af Hensyn til Ligestilletheden vil en Lovændring, hvorved Kvinder fik lige Adgang med Mænd til Statsjord, være retfærdig. Den kommer maaske ikke til at spille nogen stor direkte Rolle, men indirekte vil den sikkert blive et Gode, særlig for de enligstillede Mødre.

— — —

Og ved den reviderede Lov af 30. April 1909 opnaaede virkelig Kvinderne at faa Adgang til Erhvervelse af Huslodder paa samme Betingelser som Mænd.

Andelsfrugterier.

I Aarene 1901—03 blev der fra Skolen og fra mange andre Sider arbejdet meget for at fremme Brugen af Havesager i den daglige Husholdning, og jeg havde haft Lejlighed til flere Steder, bl. a. i Vestlollands Landboforening ved et Møde i Nakskov, at fremsætte Tanken om Oprettelse af Fællessylterier ved Hjælp af Landboforeningernes Vandrelærerinder. Fabrikant Philipsen, Slagelse, Redaktør Martin, Dyr-læge Nielsen, Gartner Gram, Sorø, der ligeledes var stærkt interesserede i dette Spørgsmaal, indbød da sammen med mig til et Møde paa Sorø Husholdningsskole d. 3. April 1903 for at drøfte Betimeligheden af at oprette en Konserveringsanstalt i Sorø efter Andelsprincippet, saaledes at Andelshaverne knnde faa Frugt og Grønsager konserveret paa en let og billig Maade. Man tænkte sig saaledes ved Tørring at kunne opbevare en Del Havesager fra de rige Aar til de mere knappe, ved Most- og Safttilberedning at fremstille en daglig Drik til Brug i Hjemmene, ved Henkogning at fremskaffe en god Salgsvarer og endelig at udnytte den mindre reelle Frugt til Frugtsmør.

Paa Mødet var der saa megen Stemning for Tanken, at man vedtog at oprette et Andelsfrugteri. Navnet, der var foreslaaet af Gartner Gram, vakte til at begynde med af sproglige Hensyn en Del Protest, men det viste sig alligevel at være praktisk, idet det i Løbet af kort Tid slog igennem og blev benyttet baade her hjemme og i Udlandet. — Paa Generalforsamlingen d. 29. April samme Aar vedtoges Lovene. Deri siges: „Selskabets Formaal er at virke for øget Brug af Havesager i Husholdningen. Til Fremme af dette Formaal oprettes efter Andelsprincippet et Frugteri, som foruden at behandle de af Andelshaverne leverede Frugter og Havesager anstiller Forsøg med nye Konserveringsmaader og Frugtanvendelser samt meddeler Vejledning deri“. Andelene var 10 Kr.

Virksomheden kom dog ikke i Gang førend til September, der begyndtes i lejede Kælderlokaler, og Kristine Galle, en af de første Vandrelærerinder, ledede Frugteriet. Trods

det sene Tidspunkt, daarlig Plads og manglende Maskiner opnaaedes der alligevel et godt Resultat, idet der blev behandlet over 5000 t Frugt i de 6 Uger, Virksomheden holdtes gaaende. I det paafølgende Aar opførtes der en særskilt Bygning, som blev taget i Brug d. 20. Juli 1904, og i denne Sæson behandlede ca. 40000 t Frugt.

Efterhaanden blev der oprettet mange Andelsfrugterier rundt om, men det viste sig desværre, at de fleste ikke kunde forrente sig, hvorfor de senere blev nedlagt.

Grunden dertil har sikkert for en stor Del været den, at Produkterne har været for uensartede, til at der kunde skabes et virkelig Marked for dem. Det er jo ikke saadan med Havesager som med Mælk eller Svin, der kan leveres ens fra de mange Hjem, Havesagerne er saa mangeartede, de kan være forskelligt udviklede og i saa mange Sorter og Kvaliteter, at det bliver umuligt at producere ensartede Varer, hvad der jo er en Betingelse for at kunne skabe et fast Salg. Muligvis var de, der bestyrede Frugterierne, heller ikke saa forretningskyndige, som nødvendigt var for at kunne faa Afsætningsforholdene ordnede. — Trods alt var Tanken sikkert sund, men muligvis den lettere var bleven løst ad privat Vej end ad Andelsvejen, da Andelshaverne jo nødvendigvis maatte have Ret til at levere, hvad de havde at undvære af Havesager. Hvis en privat Person var Indehaver af Frugteriet, vilde vedkommende jo kun købe, hvad der kunde anvendes til en reel Salgsvarer og derved undgaa de mange forskelligartede Ting, som vist de fleste Steder har været Frugteriernes Ulykke.

Oprindelig var Tanken jo hovedsagelig kun den at hjælpe Hjemmene med at faa Havesagerne omdannet til Brug i den daglige Husholdning, men de større Lokaler og de store Maskiner med meget andet krævede en betydelig Driftskapital, der kun kunde forrentes gennem Salg. Og det viste sig desuden, at Hjemmene foretrak at sælge deres Frugt fremfor at tage dem hjem i konserveret Stand.

Har den anvendte Form for Frugterivirksomhed af den ene eller anden Grund ikke været gennemførlig alle Vegne,

bør Fællestanken dog vist ikke skrinlægges. Det maa absolut være en Fordel for Husmødrene at have Adgang til Maskiner og Apparater, der kan spare Tid og gøre Arbejdet bedre. Konservering af Havesager kommer efterhaanden til at spille en større og større Rolle, eftersom man gaar mere og mere over til vegetabilsk Kost.

Muligvis man med Tiden kan faa Spørgsmaalet løst ved Hjælp af de Skolekøkkener, der sikkert efterhaanden vil blive indrettet rundt om i Kommunerne som Følge af den kommunale Ungdomsskoleundervisning.

Det første nordiske Forhandlingsmøde om Husholdningssagen.

Ved det aarlige Forhandlingsmøde paa Ankerhus i August Maaned 1906, hvor de fleste af Husholdningsskolernes Ledere var samlet, enedes man om at oprette en Forening, svarende til de Foreninger, Landbrugs- og Højskolerne har oprettet, for derigennem at varetage Husholdningsskolens Interesser. Selve Foreningen, der fik Navn af „Foreningen af Husholdningslærerinder og Lærere“, stiftedes dog først ved et Møde d. 25. Oktober paa Frederiksborg Husholdningsskole.

Jeg blev Formand for den og foreslog ved Generalforsamlingen d. 15. November 1908, at man søgte at faa afholdt et nordisk Forhandlingsmøde om Husholdningssagen. Efter at Bestyrelsen nærmere havde drøftet Tanken, blev der den 5. Februar 1909 udsendt en Henvendelse til Repræsentanter for Husholdningssagen i Norge, Sverrig og Finland, og Tanken fandt der saa god Tilslutning, at der d. 9. og 10. Juli 1909 kunde afholdes et nordisk Forhandlingsmøde om Husholdningssagen. Mødet blev afholdt i Sorø Akademis Fest- og Gymnastiksale, der velvilligst var overladt Foreningen af Kultusministeriet.

Den første Dag indledede Fru Rebekka la Cour Madsen en Diskussion om „Husholdningsundervisningens Formaal og

Form“. Derefter aflagde Frk. Lotten Lagerstedt, Sverrig, og Fru Frederikke Torgersen, Norge, en Beretning om Husholdningssagens Stilling i Sverrig og Norge. I den paafølgende Diskussion deltog Frk. Alvilda Jacobsen, Fru Eline Eriksen, Frk. Dagmar Grymer, Forstander Madsen, Fru Troels Lund, Frk. Ingeborg Suhr o. fl. fra Danmark, samt Frk. Norrby fra Upsala og Frk. Giertz fra Lund.

Professor S. Thorup fra Kristiania indledede ved et offentligt Møde om Eftermiddagen en Forhandling om „Ernærings-spørgsmaalet som Skolefag“. I den paafølgende Diskussion deltog bl. a. Prof. Jürgensen og Lægerne Dr. Borgbjerg, Hindhede og Caroline Sten.

Om Aftenen var der en meget vellykket Sammenkomst paa Parnas mellem Deltagerne og de Sorø Borgere, der saa elskværdigt havde modtaget Deltagerne i Mødet som Gæster de to Mødedage. Der blev holdt Taler af Fru Blicher Hansen for Norge, af Pastor Bjerre for Sverrig, af Fru Eriksen for Finland, desuden talte Fru la Cour Madsen, Frk. Rehnäck fra Finland Frk. Adelborg fra Sverrig, Fru Torgersen fra Norge og Statskonsulent Fr. Hansen, Askov. — Inden Mødet næste Dag forevistes Kirken, og Fru Overlærer Glahn sang der nogle af Ingemanns Morgensange.

Paa Mødets anden Dag indledede Frk. Norrby, Forstanderinde for Fagskolen i Husøkonomi, Upsala, en Forhandling om „Lærerindeuddannelsen“, hvorefter Frk. Rehnäck, Finland, og Fru Schönberg-Erken, Norge, berettede om Lærerindeuddannelse i de to Lande; Frk. Ingeborg Suhr og Magdalene Lauridsen gjorde Rede for Principerne ved deres Lærerindeuddannelse. I den paafølgende Diskussion deltog Frk. Helga Helgesen, Kristiania, Frk. Gertrud Adelborg, Rimforså, Sverrig, o. fl. Dirigenten, Prof. Thorup, pointerede, at Lærerindeuddannelsen for Øjeblikket var det særligt brændende Spørgsmaal, og at der kunde komme en Tid, da de forskellige Behov paa Land og i By krævede forskellig Lærerindeuddannelse. Man skulde dog lægge Mærke til, at en Lærerinde, der kun var uddannet

med Byforhold for Øje, ikke kunde undervise paa Landet, hvorimod det omvendte udmærket kunde lade sig gøre.

Det sidste Punkt paa Dagsordenen var en Forhandling om „Statens Forhold til Husholdningssagen“, der indledes af mig og suppleredes af Folketingsmand Lars Dinesen.

Dette Møde, der var det første i sin Slags, blev i det hele en vellykket Sammenkomst, og det Samarbejde, der indledes mellem de forskellige Skoler i de nordiske Lande, kan sikkert blive af Betydning for Husholdningssagen.

Det vedtoges at afholde lignende Møder hvert tredje Aar, skiftevis i de skandinaviske Lande. —

En Beretning om dette Møde blev udgivet af Foreningen, men bekostet af Nationalbankdirektør Joh. Lauridsen.

Kvindernes Værnepligt.

Foranlediget af, at man i Sverrig og andre Lande begyndte at tale om, at Kvinderne for at opnaa Valgret og Valgbarhed skulde aftjene en Værnepligt ved at gennemgaa en obligatorisk, grundig Uddannelse i al Husgerning, i Syge- og Barnepleje, skrev jeg en Artikel i „Sorø Amtstidende“ d. 9. December 1910 om kvindelig Værnepligt. Dens væsentlige Indhold er saalydende:

En „Værnepligt“ skulde ikke aftjenes af Hensyn til Valgretten, snarere af Hensyn til Samfundet, og der kunde være en vis Mening i, at Kvinderne ikke fik Lov til at gifte sig, førend de havde aftjent en saadan.

Men skal der være Tale om Værnepligt, maa Staten være baade den krævende og den ydende. Og selv om der til den kvindelige Værnepligt ikke vilde medgaa en Femtedel af de Millioner, den mandlige Værnepligt koster, vil man i de nuværende pengeknappe Tider næppe kunne vente at faa Tanken virkeliggjort.

Dog er der næppe Tvivl om, at det alligevel vilde betale sig. Hvad betyder ikke en dygtig disciplineret Ungdom,

velordnede og gode Hjem, for et Samfund, og det baade i økonomisk og moralsk Henseende!

Er Sagen for omfattende for Staten, kunde en Begyndelse saa ikke gøres af Kommunerne?

Var det ikke hensigtsmæssigt i Almueskolerne paa Landet — som i flere Købstæder — at indføre en systematisk Undervisning i Husholdningslære ved Hjælp af Forskolelærere?

I saa Tilfælde maatte der indrettes et fornuftigt Undervisningskøkken ved Forskolen, hvor Lærerinden en Gang om Ugen kunde undervise den ældste Pige Klasse fra Kommuneskolen, saaledes at en Pige, naar hun gik ud af Skolen, i Løbet af de to sidste Aar havde faaet ca. 80 Lektioner. Det, man gennem denne Undervisning skulde opnaa, var ikke alene at give den unge Pige Begreb om og Færdighed i at udføre et Kokkenarbejde eller lære hende at kende de forskellige Produkters Værdi, men særlig *vække hendes økonomiske Sans og Ansvar.*

Men Lærerinden burde i saa Tilfælde ikke alene kunne give Børnene den bestemte Skolekøkkenundervisning, men tillige ogsaa kunne samle f. Eks. Sognets unge Piger en Aften om Ugen til Husholdningsundervisning og Husmødrene en Gang om Maaneden til Forevisning, Foredrag o. l., kort sagt, hun burde kunne fortsætte det husøkonomiske Oplysningsarbejde, som Landboforeningerne de sidste 9 Aar har rejst og støttet. Lærerinden vil derigennem skabe en naturlig Forbindelse mellem Skole og Hjem, sikkert til gensidig Tilfredshed.

For at en Forskolelærerinde kunde paatage sig at lede den antydede Undervisning, maatte hun selvfølgelig ogsaa have en grundig Uddannelse som Husholdningslærerinde. En saadan Uddannelse maatte imidlertid let kunne forbindes med den almindelige Lærerindeuddannelse. De Kundskaber og den pædagogiske Uddannelse, som en Forskolelærerinde maa have, vil altid være hensigtsmæssig for en Husholdningslærerinde at være i Besiddelse af, enten hun saa skal virke som Faglærerinde eller styre sit eget Hjem. Og en Forskolelærerinde var

sikkert ogsaa vel tjent med at faa sin Uddannelse suppleret med en grundig praktisk Uddannelse i Husholdning.

Som Forholdene har udviklet sig, vil en praktisk Undervisning ved Siden af den boglige sikkert være en Fordel. Tidligere har man ogsaa ment dette. I Skoleloven af 1814 paabydes saaledes Indretningen af Haandgerningsskoler for „i Forening med den øvrige Undervisning for begge Køn at udvikle Børnenes Evner, danne deres forskellige Naturanlæg, tidligen indgyde dem Lyst til Arbejdsomhed, og derved at gøre dem i Tiden til nyttige Lemmer af Borgersamfundet.“

Denne Artikel i Forbindelse med, at jeg den 5. Januar 1911 søgte Audiens hos Kultusministeren for at forelægge ham denne Plan, gjorde, at flere Blade i Hovedstaden saa vel som Provinsen bragte Artikler om denne Sag, endda med saa haarrejsende fede Overskrifter som: „En ny Frikorpsbevægelse.“ „Kvindelige Sundhedstroppe?“ o. l. Selve de givne Avismeddelelser var just heller ikke særlig korrekte, og det bidrog vel nok noget til, at mange angreb Tanken. Saaledes skrev Kommunelærerinde Frk. Anne Bruun en Artikel i „Riget“, hvori hun mildest talt haanede og latterliggjorde Tanken. Denne Artikel optog Bladet „Folkeskolen“ uden at ville optage mit Tilsvar til Frk. Bruun, der selvfølgelig blev givet i det Blad, Angrebet fremkom i. Dette bidrog sikkert meget til, at „en Hær“ af Forskolelærerinder protesterede imod at skulle være med til at optage en Undervisning i huslig Gerning — uden vel at tænke over, at dermed hæmmede de Indførelsen af et Fag i Landsbyskolen, som man i Købstadskolen havde været stolt af at faa optaget paa Planen.

Naturligvis trængte det fremsatte Forslag til at blive revideret og nærmere udformet, men hvem der havde lært at indse, hvor umuligt det vilde være af økonomiske Grunde at tænke paa at faa alle unge Piger givet en faglig Uddannelse paa Husholdningsskoler, forstod, at her var en Vej, ad hvilken der kunde vindes frem — og at man derigennem kunde tænke at faa alle unge Piger givet en vis Øvelse i at udføre et Hjems Arbejder, inden de tog en Eksamen, gik til Handelen,

til et Haandværk eller anden selvstændig Gerning. Og som Forholdene har udviklet sig med den lettere Adgang for Kvinder til selvstændigt Erhverv, synes der at være en stigende Tilbøjelighed til at skyde Dygtiggørelse i husligt Arbejde til Side; hvorfor det sikkert vilde være en Fordel for Hjemmene, om Skolen kunde støtte dem i deres Bestræbelser for at gøre de unge Piger interesserede i Hjemmets Arbejde, da jo dog forhaabentlig alle vil faa et Hjem, enten gennem Giftermaal eller selvstændig Virksomhed.

Vi udsendte saa 1912 denne specificerede Plan for en

Sogne-Husholdningsundervisning:

For at alle unge Piger kan faa en systematisk Vejledning i huslig Gerning, foreslaar Ankerhus, at man for Landets Vedkommende efterhaanden ordner en Sogne-Husholdningsundervisning ved Hjælp af stedlige dertil villige Lærerkrafter. Det kan f. Eks. være bosiddende Kvinder med Husholdningslærerindeuddannelse eller Vandrelærerinder, men heldigere vilde det være, om fast ansatte Lærerinder, navnlig Forskolelærerinder, der jo findes overalt paa Landet, kunde gøre det. I saa Tilfælde maatte Undervisningstiden lempes saaledes, at de fik den fornødne Tid. — En saadan Undervisning kunde gives simpelt og billigt, hvis Stat, Kommune og Hjem vilde hjælpes ad. F. Eks. saaledes:

Undervisningen meddeles til Kommunskolens Piger i de ældste Klasser og til Sognets unge Piger mellem 14 og 18 Aar.

Børnene undervises i de elementære huslige Arbejder.

De unge Piger undervises i Husførelse, Madlavning o. l., Regnskab og maaske ogsaa Sundheds- og Ernæringslære.

Kommunen indretter et Skolekøkken. Det vil koste ca. 2000 Kr. = 100 Kr. aarlig i Renter. Pigebørnene faar, inden de forlader Skolen, Undervisning i Skolekøkkenet en Gang ugentlig et Aar = 40 Gange. Under Forudsætning af, at

Kommunens Lærerinde leder Undervisningen, behøver Udgifterne dertil kun at blive 10 Kr. for hvert deltagende Barn.

Skolekøkkenet kan ogsaa tænkes rejst af en privat Kreds, og ligeledes indrettet saaledes, at de voksne Elever i Sommertiden kan henkoge, tørre og sylte Hjemmets Havesager.

Hjemmene lader deres unge Piger, inden de har fyldt 18 Aar, deltage i Sognets Husholdningsundervisning et Aar en Gang ugentlig = 40 Gange. Udgifterne kan for Maden sættes til 20 Kr., for Undervisningen til 15 Kr., ialt 35 Kr.

Staten støtter dels Lærerindeuddannelsen ved at yde Stipendium til de Lærerinde, der vil supplere deres Uddannelse som Forskolelærerinde med en Husholdningsuddannelse, eller til dem, der vil tage en kombineret Husholdnings- og Forskolelærerindeuddannelse, dels Hjemmene ved at betale en Del af, hvad Undervisningen koster.

Lærerinden underviser Kommuneskolens Børn uden Ekstrabetaling, for saa vidt hun er kommunalt ansat; de unge voksne Piger for 15 Kr. aarlig. Lønnen derfor vilde blive indtil 300 Kr.

Undervisningstiden til Skolekøkkenet faar Forskolelærerinden, hvis den yngste Klasse i Forskolen, Børn mellem 7 og 9 Aar, i Stedet for 6 Timers Undervisning 3 Gange ugentlig nøjes med 4 á 5 Timer, hvilket pædagogisk set vilde være fuldt ud forsvarligt. — De unge Piger maa undervises uden for Skoletiden, men mod den anførte Ekstrabetaling.

— — —
 For at støtte denne Plan tilbød „Det Howden-Rønnenkampske Ungdomslegat“ fra Næsbyholm at lade opføre et Skolekøkken i Næsby eller Glumsø og give Tilskud til de unge Pigers Undervisning paa Betingelse af, at Kommunen overtog og indførte Skolekøkkenundervisningen i Kommuneskolen.

Kommunale Efterskoler.

Folketingsmand K. M. Klausen, der som bekendt har arbejdet meget for Indførelse af kommunale Ungdomsskoler, fremsatte Maj

1912 i Rigsdagen et Forslag om Nedsættelse af en Kommission til Overvejelse af Spørgsmaalet om Skoler for den konfirmerede Ungdom mellem 14 og 18 Aar. Kultusminister Appel stillede sig venligt til Tanken, men henstillede, at man i Stedet for at nedsætte en Kommission indsamlede Oplysninger til Belysning af hele dette Spørgsmaal; han udtalte iøvrigt, at han godt kunde tænke sig, at praktisk dygtige Mænd og Kvinder paa Landet kunde medvirke ved en saadan Undervisning.

Paa Finansloven 1914—15 bevilgedes 15000 Kr. som „Tilskud til Etablering og Drift af kommunale Efterskoler eller af anden af en Kommune indrettet, uden Betaling ydet Fortsættelsesundervisning, der gives som Dagsundervisning og ikke tager Sigte paa nogen af de bestaaende Eksaminer“.

I et Cirkulære til Skoledirektionerne af 30. Maj 1914 udtaler Ministeriet: „Det er Tanken med denne Bevilling at anspore og støtte de Bestræbelser, der navnlig i de sidste Aar har gjort sig gældende for at skaffe de mange unge i 14—18 Aars Alderen, som skal gaa ud i det praktiske Liv eller allerede er ude i det, Adgang til fortsat Undervisning, der tager Sigte paa at befæste og udvide deres i Folkeskolen erhvervede Kundskaber og paa at bidrage til at dygtiggøre dem til deres fremtidige Livsgerning“.

Med Hensyn til Undervisningsfagene udtales der, at der som Regel bør meddeles Undervisning i Dansk eller Regning, og det anbefales at tilrettelægge Undervisningen i Dansk og navnlig i Regning med Henblik paa det praktiske Liv og med Emner hentede fra dette (f. Eks. Handelsregning, Husholdnings- samt Landbrugsregnskab).

Og af rent praktiske Fag, der tager Sigte paa de unges fremtidige Livsgerning, nævnes for den mandlige Ungdom, der er sysselsat i Landbruget, elementære Landbrugsfag og for den kvindelige Ungdom Undervisning i Husholdning og anden kvindelig Haandgerning.

Gennem de kommunale Efterskoler kan altsaa en Sogne-Husholdningsundervisning nu blive indført, og det langt bedre end vi nogen Sinde har drømt om, og disse Skoler kan for

Kvinderne faa en langt større og mere vidtrækkende Betydning end nogen aner; praktisk talt kan alle Landets unge Piger uden Udgift og uden at forsømme deres daglige Arbejde efterhaanden faa en faglig Undervisning i huslig Gerning, og selv om denne Uddannelse kun kan betragtes som en Begyndelse, kan der dog derigennem lægges en Grund, hvorpaa der kan arbejdes videre i Hjemmene og paa Skolerne. Og for selve Husholdningsskolerne vil det ogsaa med Tiden blive en Fordel, idet man sikkert har Lov til at mene, at unge Piger, der har gennemgaaet denne kommunale Ungdomsskole, kommer med bedre Forudsætninger og mere Interesse som Elever paa Husholdningsskoler.

Her i Sorø har vi haft den Glæde, at Byraadet har begyndt den første kommunale Ungdomsskole for unge Piger med Undervisning i huslig Gerning. Undervisningen, der omfatter et Sommerkursus og et Vinterkursus, hvert paa 20 Lektioner, gives paa Ankerhus hver Torsdag Eftermiddag fra Kl. 2 til Kl. 7. Det første Kursus afholdtes fra 9. Juli til 19. November 1914 og besøgt af 15 Elever, saa mange som der kunde optages.

Undervisningen gives saaledes:

- Kl. 2 —3 : Husholdningslære (Husførelse, Ernæringslære, Madens Tilberedning m. m.).
- Kl. 3 —3½: Beregning af Madens Pris og Næringsindhold. Husholdningsregnskab).
- Kl. 3½—5½: Praktisk Arbejde (Madlavning, Bagning, Syltning).
- Kl. 5½—6 : Spisning.
- Kl. 6 —7 : Opvask og Rengøring af Køkkenet.

Som Hjemmearbejde skal hver Elev i særskilte Bøger give en skriftlig Fremstilling af det ved den praktiske Del af Undervisningen udførte Arbejde. — Derunder lægges der nogen Vægt paa og tages Hensyn til Stil og Retskrivning.

Undervisningen i Madlavning sker saaledes, at der de 5 første Undervisningsdage paa hvert Kursus gennemgaaes en billig Husførelse (ca. 15 Øre pro persona til Middagsmad), de næste 5 Dage en almindelig Husførelse (ca. 25 Øre pro persona), derefter 5 Lektioner i vegetarisk Madlavning, tilsidst 5 Dages Undervisning i lidt finere Madlavning.

Foruden Tilberedning af Middagsmad lægges der ved Vinterundervisningen særlig Vægt paa Bagning og Fremstilling af Paalæg, ved Sommerundervisningen paa Havesagers Opbevaring (Syltning, Henkogning o. l.). — Bagværk, Paalæg o. l. vil Eleverne kunne tage med hjem til Produktionsprisen. — Havesager til Syltning kan medbringes fra Hjemmene.

Udgifterne for en saadan Undervisning maa ansættes til 150 Kr. for et Kursus. Udgiften til Produkter, Brændsel m. m. beløber sig til 10 Kr. pr. Elev.

Den samlede Udgift bliver da for Kommunen for 10 Elever 125 Kr., for 15 Elever 150 Kr. og for 20 Elever 175 Kr.

For at man skal kunne give en saadan Undervisning, er et Skolekøkken indrettet til 2 à 4 Familier, nødvendigt, og da man mange Steder ikke straks vil kunne faa Skolekøkkener indrettet, har vi foreslaaet, at man til at begynde med benyttede en Undervisningsmetode, der bruges i Amerika, men som Skolekøkkenlærerinde Frk. Elisabeth Vestergaard fra Gentofte særlig har draget frem her hjemme og ogsaa benyttet ved sin Undervisning her paa Ankerhus i Sommer. Selve Undervisningen foregaar paa den Maade, at Lærerinden udfører et Arbejde, som Eleverne iagttager og samtidig udfører hver paa sin egen Plads og med sine egne Redskaber. — Denne Undervisning kan gives i et hvilket som helst Lokale og varer 2 à 3 Timer. Der bliver saaledes god Tid til ogsaa dertil at knytte Dansk, Regning, Sundheds- eller Ernæringslære.

Det fornødne Materiel til hver Elev vil koste ca. 25 Kr., ganske vist afholder Staten i Følge Loven Halvdelen af Udgifterne, ogsaa til Undervisningsmateriel, naar Kommunen anskaffer dette, saaledes at Kommunens Udgift til Apparater til 10 Elever kun bliver 125 Kr. en Gang for alle, men alligevel har det vist sig, at der har været Kommuner, der ikke har ment at kunne paatage sig denne Udgift. Foranlediget af, at enkelte Foreninger og private har tilbudt at yde Tilskud til Anskaffelse af Materiel, sendte Ankerhus en Forespørgsel til Ministeriet, hvorpaa vi havde den Glæde at modtage følgende Svar:

„I Anledning af Deres Forespørgsel i Skrivelse af 15. f. M. om, hvorvidt der af den paa Finansloven for indeværende Finansaar som Tilskud til Etablering og Drift af kommunale Efterskoler m. v. opførte Bevilling vil kunne ydes Tilskud til Anskaffelse af Undervisningsmateriel i Tilfælde, hvor dette anskaffes af private eller Foreninger saaledes, at Materiellet overdrages til den Kommune, der lader Undervisningen afholde, skal man tjenstlig meddele til Efterretning, at en Kommune kan forvente halvt Tilskud af Statskassen til Dækning af Udgifterne til Undervisningsmateriel, som *bevislig* er anskaffet og overdraget til Kommunen i Anledning af en af denne indrettet Forsættelseundervisning uden Hensyn til, om Inventariet helt eller delvis er skænket Kommunen af private“.

Da Undervisningsmateriellet spiller en meget stor Rolle ved de unge Pigers Undervisning i huslig Gerning, er det givne Tilsagn fra Ministeriet en stor Fordel for denne Undervisnings Paabegyndelse. Der vil jo nemlig sikkert være mange Hjem, private eller Institutioner, der gerne vil bidrage deres til at faa denne Sag i Gang, og det kan de jo nu saa udmærket ved at yde et Tilskud til de fornødne Undervisningsmidler. Og det vil muligvis ogsaa kunne gøre det lettere for Sogneraadene at faa paabegyndt kommunale Efterskoler. For selve Ungdomsskolen vil det vist ligeledes være en Fordel, naar Hjemmene, gennem et lille økonomisk Offer, bliver interesserede i Gerningen der.

Af private Skolefolk, der har tilbudt at støtte de unge Pigers Undervisning i huslig Gerning, kan nævnes Frk. Ellen Sejerø-Olsen, Fredericia, Frk. Dagmar Grymer, Vordingborg, og Frk. Th. Lang, Silkeborg, der alle ligesom vi har tilbudt de respektive Kommuner at afgive det fornødne Undervisningskøkken — og at lede Undervisningen. — Af disse har allerede Frk. Ellen Sejerø-Olsen paa sin Husholdningsskole i Erritsø faaet paabegyndt en Undervisning, svarende til den, vi har i Sorø, for Fredericia Byraad.

Skolens nuværende Kursus.

Kursus paa 1, 1½ og 3 Aar til Uddannelse af Husholdningslærerinder fra Maj eller November. Første Aar gennemgaaes de grundlæggende Fag, og Undervisningen tager nærmest Sigte paa at uddanne Deltagerne til at undervise ved vandrede Kursus. Det paafølgende halve Aar uddannes Deltagerne særligt til at undervise ved Husholdningsskoler og de kommunale Ungdomsskoler. Betalingen er 65 Kr. pr. Md., dog med 30 Kr.s Fradrag for 1 Md.s Sommerferie. Den erlægges med 200 Kr. kvartalsvis forud. Understøttelse kan faas.

Den 3aarige Uddannelse bestaar af 1ste Aars Kursus, ½ Aars Forberedelse med paafølgende 1½ Aars Forskolelærerindekursus. Fordelen ved denne Uddannelse er, at Lærerinden faar en fyldig pædagogisk Uddannelse, bliver i Stand til ikke alene at undervise som Lærerinde i Husholdning, men ogsaa i Gymnastik og Haandarbejde og desuden kan faa Ansættelse som Forskolelærerinde og Skolekøkkenlærerinde paa Landet.

Kursus paa 1 Aar til Uddannelse af Skolekøkkenlærerinder til Landet. Deltagerne maa enten være Almue- eller Forskolelærerinder.

5 Mdr.s *Husholdningskursus* for unge Kvinder afholdes fra Maj og November. Betalingen er gennemsnitlig 55 Kr. pr. Md., som erlægges maanedlig forud med 60 Kr. for de første 3 Mdr., 50 Kr. for den fjerde og 45 Kr. for den sidste. — Ubemidlede kan søge Understøttelse. Ansøgning indsendes 4 Mdr. forud til Kultusministeriet; Skema hertil faas fra Skolen.

3 Mdr. *Husholdningskursus* for ganske unge Piger i Hus-

holdningsseminariets Øvelsesskole fra Maj eller Januar. Betaling 30 Kr. pr. Md.

Korte Kursus paa 1 og 4 Uger fra 2. Oktober. Det første er særlig beregnet for Husmødre, det sidste for yngre Kvinder og Sygeplejersker. Betalingen er henholdsvis 25 og 60 Kr. Understøttelse kan faas. Ansøgning indsendes gennem den stedlige Landbo- eller Husmandsforening inden April for Jylland, Maj for Fyn, Juli for Sjælland.

Feriekursus for Lærere, Læreres Hustruer og Lærerinder den første Uge i August Md. Kursuset gælder Havesagers Dyrkning, Anvendelse og Opbevaring. 12 Fripladser er hidtil givet af det ggl. danske Haveselskab.

— — —

Som Medhjælpere har jeg for Tiden foruden Gartner Gram, der jo leder Havebrugsundervisningen og Dr. Caroline Steen, der giver den væsentligste Del af den teoretiske Undervisning: Frk. Marie Ehrenreich, der leder Undervisningen paa „Landbrugsskolen“, Frk. Margrete Petersen, der særlig arbejder med Ungdomsskolen, Frk. Marence Tarp, der foruden Husholdningsundervisning medvirker ved de korte Kursus og Skolekøkkenlærerinde Frk. Elisabeth Vestergaard, der har overtaget Lærerindernes Skolekøkkenuddannelse.

Lidt om den almindelige Husholdigsundervisning.

Formaalet med Undervisningen er at *dngtiggøre og udvikle* unge Kvinder til at styre og lede et Hjem økonomisk og praktisk.

For at naa dette gives der teoretisk Undervisning, samtidigt med at Eleverne faar 2 à 3 Timer praktisk Øvelse daglig i at anvende og tilberede de forskellige Husholdningsprodukter, ogsaa for derigennem at gøre personlige Iagttagelser og erhverve Erfaringer med Hensyn til Madlavning, Bagning, Konservering o. l.

Husførelse læres paa den Maade, at Eleverne deles i Hold eller Familier paa 5 à 6 Medlømmere, der ved Lærerinders

Hjælp fører Hus for Husholdningspenge, svarende til Hjem med forskellig Indtægt (1200—6000 Kr.). Der begyndes med den mindste Indtægt, som saa stiger, for hver Maaned der gaar. Derved faar Eleverne et godt Begreb om at indrette sig i smaa som større Forhold, ligesom de samtidig lærer en meget billig, en almindelig og en finere Madlavning, samt at finde og bruge de Produkter, der er praktiske at anvende i de forskellige Husholdninger. I hver Uge ordnes der en „bedre“ Frokost og en „finere“ Middag, svarende til det Hjems økonomiske Evne og Forhold, som man i Øjeblikket fører Hus for; derved bliver der Anledning til finere Borddækning og Anretning. — Forud for det praktiske Arbejde gives der Forevisning i Behandling og Tilberedning af Produkterne og Forklaring over Retternes Næringsværdi og Pris. Ved Foredrag fremdrages de forskellige Forhold, der forekommer i et Hjem baade med Hensyn til Økonomien, Ordningen af Arbejdet, Indretning, Montering og Udsmykning af Hjemmet. — Eleverne skiftes til at udføre de forskellige Arbejder, der forefalder i Køkkenet. Saaledes er een „Husmoder“, der sørger for Indkøb, fører Regnskab, holder Orden i Stuer, Skabe, Skuffer osv., en anden Elev laver Formad, en tredje Eftermad, en fjerde bager, en femte sylter, laver Dessert osv. Eleverne gør selv deres Køkken i Stand, men for at de kan faa Tid til at foretage de daglige Kostberegninger, være med til Foredrag o. l., ordnes de andre Maaltider af Skolens Piger, dog maa den Elev, der er „Husmoder“, skære Kage til Kaffen, Paalæg til Aftensbordet o. l.

Stuepigegerning. Eleverne faar Lejlighed til skiftevis at gøre Stuelejligheden i Stand Lørdag Formiddag. „Husmoderen“ sørger dog daglig for Orden i Spise- og Dagligstue, passer Blomster o. l. I Borddækning og Opvartning øves Eleverne hver Dag. De deltager i Stovvask een Gang. Undervisningen omfatter ogsaa Tøjrensning og Tøjbehandling, de, der ønsker særlig Øvelse i Kravestrygning, kan faa Lejlighed til at øve sig.

Haandarbejde. Vejledning i Haandarbejde gives om Vin-

teren en Eftermiddag om Ugen. Undervisning i Skræddersyning kan de, der ønsker det, faa en Maaned i Stedet for Køkkenarbejde.

Havebrug. Til hver Afdeling hører der en selvstændig Have, som Eleverne om Sommeren passer. Undervisningen gives paa den Maade, at der to Dage ugentlig holdes Foredrag, den ene Dag om Havebrug i Almindelighed, den anden om hvad der i Øjeblikket er at gøre og iagttage i Haven, hvorefter denne beses og Plantning, Saaning o. a. samtidig besørges. Hver Lørdag Formiddag er Eleverne skiftevis med til at gøre Haven i Stand.

Husholdningens Regnskab gøres op hver Lørdag Eftermiddag for at kontrolere den førte Husholdning. Der føres Kasseregnskab, Regnskab med hvad der bruges af Ejendommens egne Produkter og hvad der modtages i Mellemregning.

Kostberegninger foretages, for at man kan blive fortrolig med, hvad de fremstillede Retter indeholder af Næring, og for at man derigennem kan lære at sammensætte en Kost, der paa en Gang er sund, nærende og billig.

Husholdningskemi og *Ernæringslæren* giver Oplysning om Fødemidlernes kemiske Sammensætning, deres Næringsværdi, Anvendelse, Tilberedning og Fordøjelighed.

Sundhedslæren giver Kendskab til det menneskelige Legeme og det daglige Livs Hygiejne, derunder falder ogsaa Barnepleje.

Sygepleje. Det er særlig Hjemmets Sygepleje og Sygekost, der tages frem, desuden faar Eleverne Øvelse i at foretage Forbindinger og Kendskab til, hvorledes man skal forholde sig i Ulykkestilfælde.

Samfundslæren omhandler de Samfundsforhold, der særlig vedrører Kvinderne.

Dagen gaar almindeligvis paa den Maade, at man samles Kl. 7 til Morgenmad, derefter til Morgenandagt. Fra 7^{1/2} til 9 gives Køkkenteori, derefter spises Frokost. Fra 9^{1/2} til Kl. 12 foregaar de praktiske Madlavningsøvelser, saa spises til Middag. Kl. 3 drikkes der Kaffe. Fra Kl. 4 til Kl. 6^{1/2} undervises der

i Skolestuen, derefter spises til Aften. Kl. 9 synges der Aftensang. — En Aften om Ugen selskabelig Sammenkomst, een Aften Oplæsning, en Gang om Maaneden offentligt Foredrag.

Skolens Kursus er særlig beregnet for unge Kvinder, der er vant til at udføre et Hjems almindelige Arbejder, og som er interesserede i desuden at faa en skolemæssig faglig Uddannelse.

Lidt om den teoretiske Undervisning ved Lærerindeuddannelsen.

(Af *Caroline Steen*).

I 1907 tiltraadte jeg min nuværende Post som Docent ved Husholdningslærerindeseminariet paa Ankerhus. Der var hidtil kun afholdt 1-aarige Lærerindekursus. Fra 1908 afholdtes 2-aarige, dog kunde man afslutte med den 1-aarige Uddannelse. Senere er den 2-aarige Uddannelse af praktiske Hensyn sammentrængt til at strække sig over 1½ Aar, dog uden at mine Fag har lidt nogen Indskrænkning. Det faldt saaledes i min Lod at planlægge den teoretiske Undervisning fra først af ved dette udvidede Kursus, og jeg har den Lykke fremdeles at kunne gennemføre denne Plan i Hovedtrækkene, mens den i Enkelthederne dels har afklaret sig gennem vundne Erfaringer, dels har taget mere med og ændret enkelte Ting af praktiske Hensyn. Som den er i dette Øjeblik, forekommer den mig at være blevet en ret solid Grundvold for Eleverne at bygge deres senere Arbejde og Udvikling paa.

Da den desuden er Resultatet af et langt Livs pædagogiske Erfaring og specielle Uddannelse, turde den kunne have blivende Værd for den, der en Gang maa tage mit Arbejde op her og fortsætte det. Det er mig derfor en Tilfredsstillelse at udtale mig herom.

Inden jeg gaar nærmere ind paa Enkeltheder, maa jeg endnu sige, at Fru Lauridsen selvfølgelig paa hvert enkelt Punkt har fulgt mig i Udviklingen og efter Behovet hæmmet og tilskyndet mig paa de forskellige Punkter, saa Planen

fremgaar som et fuldtud værdifuldt Samarbejde. Stor Tak fortjener Fru Lauridsen for den Frihed, hvorunder jeg har kunnet arbejde og udvikle mine Planer for denne Undervisning.

Det er faldet i min Lod at samle paa min Haand alle de teoretiske naturvidenskabelige Fag, der grupperer sig om en Undervisning i huslig Økonomi, Fysik undtagen, som i Reglen har været overtaget af andre.

I og for sig ligger der en stor Vinding i, at én Lærer underviser i alle disse Fag, idet disse da mere end ellers kan støtte hinanden, og man er herved i Stand til at spare Eleverne noget Arbejde, men kan paa den anden Side ogsaa faa mere ud af hvert Fag til Gavn for Eleven. Med den korte Tid, et Kursus under de nuværende økonomiske Forhold tør vare, er herved meget vundet. Paa den anden Side maa samme Lærer heller ikke være blind for, at en vis Ensidighed kan indsmugle sig i Undervisningen, og man maa arbejde paa, at det ikke sker.

Jeg deler de 1½ Aar, et Kursus varer, i 3 Afdelinger. Det første halve Aar undervises i Næringsmiddellære, Anatomi og uorganisk Kemi. Som Regel gennemgaar Eleverne et Samariterkursus første Gang.

Næringsmiddellæren gennemgaas helt i denne Tid. Eleverne refererer, hvad jeg fortæller dem om de forskellige Næringsmidler, men gennemlæser ved Siden af den Lærebog, der senere lægges til Grund for Undervisningen. (Kostlære af Kjennerud og Steen).

I *Anatomi* læses de store Hovedkapitler: Blodet, Hjerte og Kredsløb, Aandedræt, Fordøjelse, Udskillelse og Legemsvarme. Eleverne refererer og gennemlæser en større Lærebog ved Siden af. (Levison og Jønsen: Menneskets Legeme).

I *uorganisk Kemi* gennemgaas efter en lille Bog, Ankerhus har udgivet til eget Brug: Ikkemetaller og Metaller med Forevisning af de fornødne Eksperimenter. Ældre Lærerindehold foreviser efter Tur Eksperimenterne. (Steen: Uorganisk Kemi).

Hver Time Eksamination klassevis eller enkeltvis.

Det næste halve Aar gives den *egentlige Ernæringslære*, dels ved Forelæsninger, dels ved den omtalte store Kostlære, Kemi er nu *organisk* og indøves saaledes, at Eleverne nu selv arbejder og gennemgaar alle de Eksperimenter, der kan knyttes til Læren om Næringsstofferne.

Derefter gennemgaar Eleverne selv eksperimentelt hvert eneste Næringsmiddel og paaviser alle de Stoffer i disse, der omtales ved en Belæring om dem.

I Anatomien fortsættes med Benbygning, Muskellære, Kønsorganer, Nerve- og Sansesystemet. De i det foregaaende Halvaar gennemgaaede Kapitler repeteres gennem skriftlige Opgaver, undertiden ogsaa mundtlige Foredrag efter Behovet.

I Hygiejnen gennemgaaes Boligen, Renligheden, Klæderne, det spæde Barn og Barnets Hygiejne i det hele.

Samariterkursuset gentages i udvidet Form. *Alm. Sygepleje* gennemgaaes teoretisk og praktisk i saa stor Udstrækning, som det er muligt uden at have den virkelige Patient selv til Stede. Sygekost demonstreres og indøves.

Efter dette Aars teoretisk Undervisning har Eleven en Sum af Kundskaber til at bygge den videre pædagogiske Uddannelse paa, men ikke nok til at gaa i Arbejde med. Kundskaberne maa aflægges, assimileres og anvendes.

Det *sidste halve Aar* gives Undervisningen i Kemi og Ernæringslære saaledes, at Eleverne selv giver kemiske Demonstrationer i Laboratoriet over de forskellige Næringsmidler. Ved Afslutningen aflægges den kemiske Prøve delvis paa denne Maade. Disse Elever forestaar og har Opsyn med Laboratoriet i det hele taget og er nu selvstændige og selvhjulpne indenfor dette Omraade*).

Eksempel paa en kemisk Demonstration.

K a r t o f l e n :

1. Kartofflen vises — gode og daarlige — Kendetegn paa god Vare — Forekomst — Biologi og Opbevaring.

*) I de 7½ Aar, jeg har arbejdet paa Ankerhus, har jeg endnu ikke haft nødig at udføre Laboratoriearbejde. Eleverne besøger det.

2. Næringsværdi — ved kulørte Tal paa Vægtavlen.
3. Vand paavises.
4. De kvælstofholdige Stoffer uddrages og paavises (Albumin — Globulin — Amider).
5. Fedt paavises — Prøven ofte negativ.
6. Stivelsen fremstilles og paavises.
7. Cellulosen — ægte og uægte — fremstilles og paavises.
8. Enzymer paavises.
9. Kalium paavises.
10. Jern paavises.
11. Fosfor paavises.
12. Kalk paavises.
13. Negativ Prøve paa Purinstofferne.
14. Kartofflens Anvendelse og Fordøjelighed.

De nye teoretiske Fag, der er henlagt til dette sidste halve Aar, er Bakteriologi og Psykologi.

I Bakteriologi gives en almindelig Oversigt over Baktteriæren. Der dvæles i særlig Grad ved Mejeribakteriologien, som læres efter Professor Orla Jensens Bog. Men de patogene Bakterier gives som mundtlig Belæring, mens Eleverne refererer. Praktiske Dyrkningsforsøg gøres ikke. De falder efter min Mening udenfor den snevre Ramme, der nødvendigvis begrænser en $\frac{1}{2}$ Aars Undervisning.

I Psykologi gives mundtlig Undervisning, der refereres: supplerende Samtaler føres, og man søger at anvende de psykologiske Læresætninger paa den Undervisning, der paatænkes for disse Elever.

I Slutningen af dette halve Aar udarbejder hver Elev en større selvstændig Afhandling over et eller andet Hovedpunkt af det tidligere lærte og gennemgaaede. Dette er en Modenhedsprøve af ret stor Værdi for Eleven selv, men ogsaa et godt Holdepunkt for os, der skal bedømme hende. Eleverne lægger nu et ret stort Arbejde i at udarbejde Afhandlingen.

Gennem Undervisningsøvelser med egne Elever faar vore Lærerindeelever i dette halve Aar paa en praktisk Maade repeteret Anatomi, Hygiejne og Sygepleje. Ved Afslutningen

af dette halve Aar aflægges saa en pædagogisk Prøve, samt Fagprøve i de omtalte teoretiske Fag.

For Lærerindeuddannelsen er dette halve Aar af største Betydning, og man burde aldrig slutte ved første Aars Udgang. Kun under Forudsætning af, at Eleven har anden pædagogisk Uddannelse, kan det ene Aar være nok.

Lidt om Haverne og Havebrugsundervisningen.

(Af *H. Gram*).

Havernes Størrelse er godt 3 Hektar, hvoraf omtrent $\frac{1}{3}$ er Lysthave; Resten er Frugt- og Køkkenhaver. Desuden er der et 5 Aar gammelt Aspargesstykke i Marken, ligesom ogsaa en Del af de grovere Køkkenurter, som Hvidkaal, Gulerødder, Kartofler til Vinterbrug osv., dyrkes der.

Den ældste Del af Haverne er tilplantet 1902—03; de andre Afdelinger er kommet til, efterhaanden som Virksomheden udvidedes.

Formaalet med disse ret store Havearealer er — næst det at hygge og smykke om Seminariets forskellige Afdelinger — dels at forsyne Husholdningerne og Skolekøkkenerne rigeligt med Frugt- og Grønsager, saavel til øjeblikkeligt Brug som til Konserves (for ca. 1000 Kr. om Aaret, regnet efter en lav engros-Torvepris), dels at tjene til Undervisning i praktisk Havebrug og som Støtte for den teoretiske Havebrugsundervisning for alle Seminariets Afdelinger.

Haven er derfor delt i fem Afdelinger: 1) „Privathaven“, som er den største Del, nærmest selve Ankerhus. 2) „Model-Gaardmandshaven“; 3) „Husmandshaven“ og 4) „Forsøgsfrugthaven“ ved Landbrugsafdelingen, samt endelig som tilkommen i 1913, 5) Haven ved Forskoleseminariet.

I Lyst- og Blomsterhaven dyrkes gode Sortimentter af almindelige Prydtræer og -buske, Stauder osv., de fleste med Navne for tillige at tjene til Forevisning og Støtte for Undervisningen. De vigtigste Læ- og Hækkeplanter findes ogsaa.

En „Buegang“ med Vildvin og forskellige Klatre-Roser blev tilplantet i Foraaret 1912; den fører mod Nord ud til det nyerhvervede Areal „Pedersborgsmarken“.

I alle Frugthaverne tilsammen findes godt 350 Frugttræer, foruden nogle i Læbælterne, og en Mængde Frugtbuske. Der avledes (indvejedes) i 1911 godt 3000 kg Æbler og Pærer; i 1912 ca. 400 kg Æbler og 600 kg Pærer; i 1913 ca. 2100 kg Æbler og 400 kg Pærer. Af Blommer, Kirsebær og Buskfrugt blev kun Mindsteparten indvejet; men de gav en Middelhøst, undtagen af Kirsebær, som kun bar lidet. I 1914 bar næsten alle Træerne jævnt godt, snarere „over middel“, af særdeles smukt udviklet Frugt; men en Storm den 28. Sept. nedrystede og ødelagde saa meget, at en Opvejning ikke blev foretaget. Sprøjtning af Træer og Buske sker regelmæssigt hver Vinter og tillige om Sommeren, saa vidt det kan naas. Beskæring af Træerne mindskes, efterhaanden som de bliver bæredygtige, og den indskrænkes da til blot en Udtynding og et nøje Eftersyn for syge Dele. Den lette, smaastenede og kalkholdige Jord nærmest selve Ankerhus er meget heldig for Træernes Trivsel, medens de andre Steder i Haverne med uheldig Jordbund lider af Sygdomme, som Sprøjtningen ikke kan holde nede.

Den store Køkkenhave drives i 4 etaarige Afgrødeskifter, foruden nogle Stykker med fleraarige Urter. I Vinteren 1912—13 blev lavet en Rabat langs Nordlæet til tidlige Urter; den blev kantet med en Række af 37 Snortræer, mest danske Sorter.

„Gaardmandshaven“ er ca. $\frac{1}{2}$ Hektar stor, hvori dog er medregnet Læbælter og Plads til de tænkte Bygninger, Gaardsplads, Mødding m. m. Bygningernes Plads er markeret ved Indfatninger og Espaliertræer, og det hele anlagt og tilplantet som Model for en Gaardmandshave paa Øerne eller i Østjylland, med Blomsterhaven mellem Stuehuset og Landevejen og en Køkkenhave Nord for Gaardspladsen. Der er en Frugthave med ialt 76 Frugttræer i forskellige Arter og Sorter til Bord- og Køkkenfrugt; endvidere ca. 60 Frugtbuske foruden Hindbær, Brombær, Hasler m. m. — alt til Forsyning i

rigelig Mængde af Frugt- og Grønsager til en saadan Husstand i saa lang Tid af Aaret som muligt og uden Henblik paa Salg af Havens Produkter.

Køkkenhaven er delt i 10 Stykker, hvoraf ét er til de fleraarige Køkkenurter, medens de 9 er for Jordbær og etaarige Køkkenurter, som drives i regelmæssigt skiftende Afrøder.

Her findes ogsaa Drivbedene i 2 Rækker, en „varm“ og en uden Undervarme, hvori dels dyrkes tidlige Grønsager, dels fremelskes Blomster- og Køkkenhaveplanter til Udplantning i Haverne, og endelig til Agurker, Meloner, Potteplanter m. m.

Gaardmandshaven tjener som Øvelsesfelt for Husholdningslærerinde-Eleverne og passes i Sommerens Løb af disse.

„Husmandshaven“ er afpasset for en mindre Husstand eller mindre Villahave, og tjener tillige til Øvelse for Husholdningseleverne paa Landbrugsafdelingen.

Ved denne findes ogsaa „Forsøgsfrugthaven“, tilplantet af Østifternes Haveselskab med 45 Æbletræer (halvstammede Cox's Orange og Dværg-Cox's Pomona) og en Del Frugtbuse, alt i 3 Rækker, hvoraf én i den højestliggende, dog vel lerede Jord trives og bærer udmærket; den mellemste jævnt godt, medens den tredje, som staar i sortsandet, vel fugtig Jord, kun trives daarligt og næsten intet bærer, trods Tilførsel af Kalk og forskellig Gødning. Disse Rækker viser saaledes tydelige Udslag af den forskellige Jordbunds Indflydelse paa Frugthaveplanterne. Stykkerne mellem Frugttrærækkerne dyrkes med Jordbær, Selleri o. a. I Efteraaret 1914 tilplantedes et af Stykkerne med ca. 300 Hindbærplanter. Forskellige Espaliertræer (Vin, Fersken og Abrikos) er plantet ved Landbrugsafdelingens Sydmur og Æble- og Blommetræer ved Vestmuren; mod Øst er forskellige blomstrende Slyngplanter.

I *Forskoleseminariets Have* har Børnene i ældste Klasse deres Smaahaver, — hvert Barn én paa ca. 5 Kvadratmeter. Til og med 1912 blev et Stykke af Haven ved Landbrugsafdelingen brugt til Børnehaver (8 Stk.); men fra Forskoleseminariets Oprettelse i 1913 blev de henlagt til dennes Have,

i Sommeren 1914 havde 17 Børn hver en Have her. Ogsaa Forskolelærerinde-Eleverne havde her et Stykke Køkkenhave, et Udvalg af Blomsterplanter m. m., ligesom de i det hele udførte alle Arbejderne her, som Støtteøvelser for den om Vinteren forud givne teoretiske Undervisning.

Den *teoretiske Undervisning* er afpasset saaledes, at hvert af Elevholdene faar den som et samlet Hele, men mere eller mindre udførligt, dels i nogle Fællestimer, dels i særskilte; 2 à 3 Timer ugentlig for hvert Hold, dels som Foredrag og Forevisninger, dels (ca. $\frac{1}{3}$) som Eksaminatorier.

I første Aar gennemgaas de vigtigste Afsnit af „*Almindelig Havedyrkningslære*“ (Jordbundsforhold, Gødning, Læ, Hegn, Jordens Behandling, Plantning, Vanding, Planternes Formering o. a. alm. Havearbejder); det tages ret udførligt, for at faa et godt Grundlag for de andre Havebrugsfag. „*Køkkenhavedyrkning*“ gennemgaas eksaminatorisk efter „Marius Christensens Lærebog“, med en Del Tilføjelser. Endvidere gennemgaas i mere sammentrængt Form Emnerne („Dispositionerne“) i Havebrug til Landboforeningernes Kursus, nemlig 1) Havens Anlæg, 2) Blomsterhaven, 3) Køkkenhaven, 4) Køkkenurternes Indbjergning og Opbevaring, 5) Frugthaven, 6) Frugtens Afplukning og Opbevaring, 7) Stueplanternes Pleje og 8) Haveplanternes Sygdomme og Skadeinsekter.

I Sommertiden gennemgaas i 1 Time ugentlig i „*Haveforklaring*“ de Arbejder, som staar for at skulle udføres i den kommende Uge.

De Elever, der fortsætter som Husholdningslærerinde-Elever, faar i sidste Halvaar gennemgaaet eksaminatorisk de vigtigste Afsnit af „H. Gram: Vejledning i *Frugtavl*“. I *Plantesygddmslære* gennemgaas de vigtigste Angreb og Midler derimod. I *Pomologi* tegnes og beskrives de værdifuldeste Frugtsorter, og endelig gengiver Eleverne „Kursusemnerne“ i Foredragsform, eventuelt med efterfølgende Kritik.

Forskoleseminariet.

(Af *P. Dam*).

Dette Seminarium er for det første ligesom de andre fem Forskoleseminarier en Anstalt til Uddannelse af Lærere til Forskoler paa Landet. Men derhos har det Tilknytning til Husholdningsseminariet og kan derved give unge Kvinder en dobbelt Uddannelse, om de vil have den: Skolekøkkenlærerindeuddannelse ved Siden af Forskolelærerindeuddannelsen. Først i Stationsbyer, siden i andre Landsbyer vil der sikkert i en nær Fremtid og med stigende Hast blive indrettet Skolekøkkener for Pigerne i 12—14 Aars Alderen, mens samtidig en Del af den Undervisning, som efterhaanden gives i den kommunale Efterskole for Piger mellem 14 og 18 Aar, vil blive henlagt til Skolekøkkenet. Forskole- og andre Lærere med Skolekøkkenlærerindeuddannelse vil have gode Chancer her.

Ved Siden af de lovbefalede Fag giver Forskoleseminariet her tillige en fyldig Undervisning i Havegering med det for Øje, at Læreren, naar hun har faaet Embede, baade skulde kunne dyrke sin egen Have rationelt og kunne undervise i en Skolehave. Skolehaver for Børnene bliver ogsaa flere og flere paa Landet, og Børnene i ældste Forskoleklasse kan godt have Skolehavegering og faa meget ud af den.

Seminariceleverne faar ogsaa en Undervisning i Sundheds- og Sygepleje, som baade af Omfang og Indhold er meget fyldig.

For at blive optaget paa et Forskoleseminarium skal man være fyldt 18 Aar og bestaa en Prøve, der bliver censureret af 3 Censorer, udnævnt af Kultusministeriet. Sædvanlig tager Forberedelse til Optagelsesprøven 9 à 12 Maaneder, hvorpaa jo Seminarietiden følger med $1\frac{1}{2}$ Aar. Det bliver i alt $2\frac{1}{4}$ à $2\frac{1}{2}$ Aar. Ved en økonomisk Anvendelse af Tiden og Fordeling af Arbejdsstoffet kan de samlede Anstalter her paa knapt 3 Aar baade uddanne en ung Pige til Skolekøkkenlærerinde, forberede hende til Optagelse paa Forskoleseminariet og uddanne hende til Forskolelærerinde. Naar hun da er færdig,

har hun to Strenges paa sin Bue: Forskolen og Skolekøkkenet, og hun har en fyldig Uddannelse i huslig Gerning saavel som i Skolegerning. Til den samlede Uddannelse vil kunne paa-regnes af dertil kvalificerede en Understøttelse paa 500 à 600 Kr. Men det maa siges, at Understøttelsen til Skolekøkkenlærerindeuddannelsen er baade den største (350 à 400 Kr.) og den letteste at opnaa.

Om Bekostningen ved Uddannelsen paa Husholdningsseminariet er givet Meddelelse foran; Forberedelsen til Forskoleseminariet og Undervisningen paa dette koster henholdsvis 10 Kr. om Maanedn og 50 Kr. Kvartalet. Fuldt Ophold koster 40 Kr. maanedlig.

Forskoleseminariet, hvis officielle Navn er Sorø Forskoleseminarium Ankerhus, med tilhørende Afdelinger bestaar af:

- En Forberedelsesklasse,
- en Seminarieklasser,
- en Øvelsesskole med 3 Klasser.

Børnene i Øvelsesskolen kommer fra Hjem i Sorø Landsogn og henvises, naar de bor mellem Pedersborgvejen og Kongebroen, fra Borgerskolen inde i Byen til Forskoleseminariet, der foreløbigt er til Huse i en Villa med en stor Have skraanende ned til Pedersborg Sø lige over for Ankerhus. Det første Hold Elever skal dimitteres sidst i Februar 1915, og først i Marts finder Optagelsesprøven Sted; denne Prøve skifter mellem Marts og Septbr., næste Prøve altsaa først i Septbr. 1916.

Seminariets Timeplan omfatter egentlig 2 Timer Religion, 5 Timer mundtlig Dansk, 1 Time Diktat, 3 Timer Historie, Opdragelseslære, Naturkundskab og Gymnastik, 4 Timer Haandgerning, 2 Timer Geografi, Sang, Regning, Skrivning, Tegning, Sundheds- Syge- og Barnepleje (2 Timer tilsammen) samt Skolehavegerning (om Sommeren). Eleverne deltager holdvis i Undervisningen i alle Klasser og samles alle om Lørdagen og overværer nogle Elevers Undervisning af et Par Børneklasser i Lærernes Overværelse og under deres Kritik ovenpaa. Hver Uge en Hjemmestil. Undervisning i Orgelspil kan faas.

Lærerne ved Seminariet er: Forstanderen (Paa Sem.: Noget Dansk, Pædagogik, Geografi, Verdenshistorie; i Børneskolen: Regning).

Eksamineret Lærerinde Frk. *Nanna Bojsen* (Sem. Læsning, Haandarbejde, Danmarkshistorie, Gymnastik, i Bsk. Haandarbejde, Gymnastik, Dansk, Historie, Geografi og Sang).

Forskolelærerinde Frk. *Karen Ussing* (Sem. Naturkundskab, Tegning, Regning og Skrivning; i Bsk. Dansk, Skrivning, Tegning, Religion).

Disse er faste Lærerkrafter med fuld Undervisningstid. Følgende Timelærere underviser:

Overlærer *Olsen* (Sang),

Læge *Caroline Steen* (Fysiologi og Psykologi),

Gartner *H. Gram* (Skolehavegerning og Havebrug),

Kommunelærer *Hansen* (Regning m. Præparanderne),

Organist *Tscherning* (Orgelspil).

Det traf sig saa heldigt, da vi skulde begynde Forskoleseminariets Virksomhed, at vi kunde faa den før omtalte Villa til Leje og indrettet til en Seminarieklasser, to Børneklasser og et Gymnastiklokale. Men helt tilfredsstillende er Lokalerne ikke, vi har ikke Bolig til saa nær alle Eleverne og saa godt som ikke Eneværelser, hvorfor de fleste bor i Byen.

Paa Grund af disse Forhold og i Betragtning af, at det ideele er, at Eleverne har deres Hjem paa Skolen og ikke blot faar deres Undervisning der, spejder vi stadigt og længselsfuldt efter en Udvej til at kunne bygge en Skole med Gymnastiksal og et tilstrækkeligt Antal Elevværelser. Men Forsigtighed byder at se Tiden an.

Viser det sig imidlertid, hvad vi selv er visse paa, at der er Brug for de Lærerinder, som uddannes her, kommer jo nok den Dag, da der er skabt Udvej til at faa rejst de hensigtsmæssige Bygninger.

Fortegnelse over Kursusdeltagere.

5 Mdr.s Husholdningskursus.

Sommeren 1904 modtog vi de første Elever til et 5 Mdr.s Husholdningskursus, men det var dog først, efter at vi havde faaet „Landbrugsskolen“ bygget, at vi fik ordnet faste 5 Mdr.s Kursus.

1907 bevilgede Staten 8000 Kr., der senere er forhøjet til 12000 Kr., til uformuende Elever paa Husholdningsskoler, og vi søgte naturligvis sammen med de andre Skoler at opnaa den fornødne Anerkendelse til at modtage statsunderstøttede Elever, uden dog at dette lykkedes. Imidlertid tildelte Kultusministeriet den 29. Maj 1909 os Anerkendelse for „Husholdningsseminariets 1ste Holds Kursus“, hvilket faldt sammen med, at Fru Berg Nielsen ligeledes fik Anerkendelse til 1ste Holds Kursus. — Praktisk talt vil det dog sige, at Piger over 17 Aar kan søge og faa Understøttelse til vore 5 Mdr.s Kursus. Af de 138 Elever, der har besøgt disse Kursus, har 25 modtaget Understøttelse.

1904. 1. Margrete Bruun, Østerkarleby, Nakskov.
 2. Dagny Lysholt, Glostrup.
 3. Kirstine Jensen, Torupmagle, Frederiksværk.
 4. Marie Svendsen, Tølløse.
 5. Karoline Kristoffersen, Ladby, Næstved.
 6. Kirstine Nielsen, Mundelstrup.
 7. Ellen Nielsen, Sønder Trange, Oustrup.
1908. 8. Karen Rasmussen, Klippinge.
 9. Maren Juul, Fjeldstrup, Sønderjylland.
 10. Karen Storm, Bramminge (3 Mdr.).
 11. Kristine Andersen, Søby, Hou.
 12. Anna Sørensen, Vester Vedsted.
 13. Marie Mejnertsen, Snevre, Regstrup.
 14. Maja Helleberg, København.

15. Villa Christensen, Vanløse, København (3 Mdr.).
16. Inger Rasmussen, Indslev, Nørre-Aaby.
17. Dagmar Jørgensen, Vibygaard, do.
18. Valborg Lund, Skanderborg (2 Mdr.).
19. Else Fink, Stubbom, Fjeldstrup, Sønderjyl. (2. Mdr.)
20. Kristine Jensen, Marenstorp, Nørager.
21. Edel Olsen, Udby, Kalundborg.
1909. 22. Nanna Jensen, Vallensbæk, Glostrup.
23. Anna Hansen, Læborg, Vejen.
24. Christiane Clausen, Svinsbjerg, Horslunde.
25. Anne Elisabeth Bonde, Hoptrup, Sønderjylland.
26. Maren Kristiansen, Ørum, Daugaard.
27. Sigrid Holm, Allinge.
28. Christine Kjær, Blans-Ulderup, Sønderjylland.
29. Catrine Hansen, Blans Østermark, do. (3 Mdr.).
30. Martha Olsen, Ennebølle, Tranekær (2 Mdr.).
31. Laura Hansen, Tøvelde, Stege.
32. Anna Rohde Jørgensen, Thorup, Højby.
33. Dorthea Petersen, Tidsvilde, Helsingø.
1910. 34. Maren Sørensen, Galten.
35. Anna Nielsen, Aalsbo, Geldsted.
36. Elise Kayser, Kyndby, Skibby.
37. Mary Andersen, Skovbølle, Nakskov (2 Mdr.).
38. Kristine Bonde, Hoptrup, Sønderjylland.
39. Agnes Nielsen, Erritsø, Fredericia.
40. Johanne Pedersen, Gaverslund, Børkop.
41. Dorthea Pedersen, Nr. Bork, Tarm.
42. Alma Sørensen, Aalborg.
43. Kirsten M. Qvist, Gaverslund, Børkop.
44. Marie Andersen, Mølmark, Broager, Sønderjyll.
45. Marie Sørensen Mark, Ø. Jølby, Nykøbing M.
46. Kristine Jensen, Vejlby, Grenaa (2 Mdr.).
47. Sofie Carlsen, Vesterø Havn, Læssø.
48. Ingeborg Madsen, Vallekilde.
49. Bertha Christensen, Faarevejle.
50. Margrethe Jensen, Frørup, Svendborg.
51. Sigrid Dale, Jæderen, Kleppe, Norge.
52. Anna Andersen, Brudager, Svendborg.
53. Anna Østergaard, Hygum, Rødding.
54. Marie Pedersen, Gedsted.
55. Margrethe Juul, Ormslev.
56. Marie Jørgensen, Gl. Vedsted, Birkelse (3 Mdr.).
57. Erna Poulsen, Ringsted (3 Mdr.).

1911. 58. Kirstine Nørgaard, Kielstrup, Hobro.
 59. Marie Olsen, Asnæs.
 60. Helga Røber, Snertinge.
 61. Julie Torkildsen, Hammershuse, Lundby.
 62. Katrine Jørgensen, Forlev.
 63. Johanne Hansen, Nyrup, Rude.
 64. Theodora Jøsang, Stavanger, Norge.
 65. Rebekka Vaaben, Kragelund, Lunderskov.
 66. Ingeborg Mogensen, do. do.
 67. Stina Larsen, Albjerg Mark, Oure.
 68. Karen Hildeborg Nielsen, Aavang, Lejre.
 69. Laura Jacobsen, Aagerup, Hedehusene.
 70. Sofie Kirkegaard, Silkeborg.
 71. Inger Faartoft, Nysted.
 72. Frederikke Petersen (England), Kirke-Eskildstrup.
 73. Margrethe Jensen, Gyllingg., Svendstrup, S.jylland.
 74. Anna Thomsen, København (3 Mdr.).
1912. 75. Kristine Jensen, Halseby, Korsør.
 76. Herta Jensen, Frenderup, Damsholte.
 77. Kirstine Jensen, Lødskovgaard, Køge.
 78. Mette Buhr Holm, Onsbjerg, Samsø.
 79. Ester Grossmeyer, Korsør.
 80. Margrethe Rasch, Esbjerg.
 81. Laura Larsen, Kalundborg.
 82. Marie Maltesen, Iglso, Stoholm.
 83. Ida Nielsen, Silkeborg.
 84. Elvira Petersen, Mejlgade 78, Aarhus.
 85. Anna Hemmingsen, Fanefjord, Askeby.
 86. Karen Olsen, Thoreby, Flintinge.
 87. Marie Jensen, Lønholte, Fredensborg.
 88. Sofie Thomsen, Lynge, Sorø.
 89. Helga Jensen, Frue, Slagelse (2 Mdr.).
 90. Petrea Petersen, Krønge, Bordsøe (2 Mdr.).
 91. Helene Bring, Rodemark, Stubbekøbing (2 Mdr.).
 92. Thyra Granzow, Østerbrog. 142, København.
1913. 93. Anna Torpegaard, Sulsted.
 94. Anna K. Rasmussen, Ellede, Kalundborg.
 95. Alfhild Stabell, Munkvold, Trondhjem, Norge.
 96. Agnete Nørregaard, Gadeby, Bodilsker.
 97. Anna Hagen, Ingdalen, Trondhjem, Norge.
 98. Olga Damgaard, Vilhelmsminde, Aarhus.
 99. Agnes Olsgaard, Højgaard, Rødvig.
 100. Ingeborg Hansen, Jordløse, Svebølle.

101. Anna Jendresen, Aabenraa, Sønderjylland.
102. Sofie Jensen, Særslev, Snertinge.
103. Anna Koch, Kjær, Sønderborg, Sønderjylland.
104. Else Saugstrup, L. Thorum, Roslev.
105. Ellen Jacobsen, Højelse, Køge.
106. Marie Jensen, Hørve.
107. Kristine Dam, Klemensker, Hasle.
108. Mary Jørgensen, Bønved, Horslunde.
109. Helene Pedersen, Kærby, Kassepose (3 Mdr.).
110. Laura Markussen, Staaby (3 Mdr.).
111. Kirstine Sørensen, Slimminge, Borup (3 Mdr.).
112. Riborg Sørensen, Svallerup, Kalundb. (3 Mdr.).
113. Kirstine Hansen, Bendslev, Fuglebjerg (3 Mdr.).
114. Mannasie Skov, Vesterø, Læsø.
115. Johanne Larsen, Snaregade 3, København.
116. Borghild Lützen, Thorshavn, Færøerne.
1914. 117. Marie Thomsen, Søgaard, Kliplev, Sjælland (3 Mdr.)
118. Karen Andersen, Gl. Vedsted, Birkelse.
119. Kristine Bertelsen, Rev Hede, Birkelse.
120. Karen Gertsen, Klim.
121. Kristiane Smedegaard, Lemvig.
122. Karen Børsting, Selde, Roslev.
123. Mathilde Petersen, Hellinge, Søllested.
124. Jenny Petersen, Haarlev.
125. Olga Hansen, Sønderby, Skibby.
126. Marie Olsen, Toftebjerg, Tranebjerg.
127. Anna Hansen, Hesse, Aarup.
128. Thora Møller, Trøjborg, Aarhus.
129. Edith Theilman Knudsen, Trøjborg, Aarhus.
130. Margrete Blume, Vestbirk.
131. Jutta Grønvald, Vestbirk.
132. Karen Hansen, Vestbirk.
133. Marie Olsen, Skovby, Ærøskøbing.
134. Rigmor Jørgensen, Faaborg.
135. Eli Olsen, Fjordgaarden, Roskilde.
136. Hansine Olsen, Langesø, Nakskov.
137. Margrete Eskildsen, Sinding, Silkeborg (3 Mdr.).
138. Laura Justesen, Telegrafist, Vraa (3 Mdr.).

Køkkenelever.

Førend vi fik ordnet alm. 5 Mdr.s Husholdningskursus modtog vi ofte Anmodning om at modtage almindelige Husholdningselever, og vi indrettede os saa paa at kunne modtage nogle Elever om Sommeren i den private Husholdning. Disse deltog i den praktiske Køkkengerning, uden dog at blive bibragt en skolemæssig Undervisning. Betalingen var 25 Kr. mdl. og 33 Elever har været hos os paa denne Maade.

1903.	1. Margrete Olsen, Hagested, Thureby.
	2. Amalie Sørensen, Vejen.
	3. Kirstine Isskov, Vonsild.
	4. Ene Helle, Bramminge.
1905.	5. Bothilde Bonke, Lovisenlund, Nakskov.
	6. Trine Jacobsen, Svedstrup, Ølstykke.
	7. Kathrine Lykkegaard, Bonnet.
1906.	8. Anna Ovesen, Gandrup.
	9. Sofie Pedersen, Frisenlund, Søllested.
	10. Anna Hansen, Gurreby, Søllested.
	11. Marie Hellesen, Rallumsgaard, Taasinge.
	12. Anna Bøgeskov, St. Tranget, Flauenskjold.
	13. Anna Petersen, Aastrup, Grevinge.
1907.	14. Margrete Pedersen, Ludvigslund, Horslunde.
	15. Margrete Black, Hjelmsholt, Horslunde.
	16. Marie Justesen, Als, Hadsund.
	17. Hansigne Petersen, Aasøe, Glumsø.
	18. Margrete Skøtte, Ulslev, Nykøbing F.
	19. Maren Cristensen, Frue, Bjerre, Fuglede.
1908.	20. Frederikkke Krogh, Skovlænge, Søllested.
	21. Kathrine Nielsen, Kappel, Nakskov.
	22. Kamilla Petersen, Næsby, Sorø.
	23. Clara Back, Als, Hadsund.
1909.	24. Bothilde Knudsen, Kragenæs, Horslunde.
	25. Dorteia Thulesen, Aale.
	26. Laura Andersen, Hjørnlunde, Slangstrup.
	27. Margrete Petersen, Højskolen, Guldborg.
1910.	28. Ingrid Bonke, Torvig, Horslunde.
	29. Alma Andersen, Sømark, Borre.
	30. Amanda Frederiksen, Højreby, Søllested.
	31. Marie Juhl, Langetved, Sønderjylland.
	32. Karoline Thomsen, Bæklund, Juulminde.
1911.	33. Alvilda Andersen, Vrangstrup, Ringsted.

6 Ugers Husholdningskursus.

Da det viste sig, at der paa Husholdningsskolen ofte kom Elever, der kun kunde blive en kortere Tid, mente vi, at det var praktisk at afholde et kortere Kursus, for hvem der ikke havde Lejlighed til at gennemgaa et fuldstændigt 5 Mdr.s Kursus. Planlagde derfor et 6 Ugers Husholdningskursus i November og December Md., som efterhaanden fandt særdeles god Tilslutning. Vi blev dog bange for, at vi derigennem afholdt nogle fra at tage en fyldigere Uddannelse og sluttede derfor disse Kursus 1910 efter at have haft 124 Elever paa dem.

1904.	1. Anna Jacobsen, Stenstrup.
	2. Marie Grimstrup, Herning.
	3. Ulla Thejsen, København.
	4. Maren Jørgensen, Frue, Haugerup, Sorø.
	5. Vilma Nielsen, København.
	6. Inger Christoffersen, Snesev, Fuglebjerg.
1905.	7. Astrid Petersen, Frydendal, Mørkøv.
	8. Petra Petersen, Flemløse.
	9. Kirstine Bang, Aborre, Assens.
	10. Anna Hansen, Aborre, Assens.
	11. Sofie Andersen, Fuglsang, Grenaa.
	12. Marie Nielsen-Hansen, Godvang, Tistrup.
	13. Ane Nielsen, Bjaruplund, Laven.
	14. Kirstine Daubjerg, Vosborg.
	15. Dorthea Kuld, Spjollerup, Hyllinge.
	16. Johanne Rasmussen, Kulby, Høng.
	17. Trine Wittrup, Knudstrup, Kjellerup.
1906.	18. Hansine Jørgensen, Næsby, Slagelse.
	19. Sofie Kristensen, Lund, Rødvig.
	20. Anna Pedersen, Ravnshøjgaard, Rødvig.
	21. Magda Thomsen, Gelsted.
	22. Marie Krab, Kastrup, Gramby, Sønderjylland.
	23. Anna Andersen, Korup, Torsager.
	24. Elisabeth Bochmann, Skodborg, Sønderjylland.
	25. Karen Marie Jensen, S. Thise, Jebjerg.
	26. Mette Justesen, Borritsø, Ulstrup.
	27. Kristine Glargaard, Skelund.
	28. Dorthea Laursen, Bodum, Skelund.
	29. Marie Andersen, Støby Egede, Vallø.
	30. Karoline Nielsen, Rødegaard, Helsingør.
	31. Johanne Larsen, Vindehelsinge, Gørlev.
	32. Inger Enkegaard, Skovlunde, Hørning.

33. Alma Jørgensen, Stauby, Væggerløse.
 34. Johanne Linddal, Bevtoft, Sønderjylland.
 35. Ingeborg Arnesen, Norge.
 36. Margrethe Knudsen, Hvillegaard, Torsager.
 37. Anna Petersen, Oustrup, Grevinge.
 38. Anna Ovesen, Gandrup.
 39. Marie Rasmussen, Krøjerup, Sorø.
 40. Ingrid Vang Lauridsen, Grønvang, Vejen.
1907. 41. Anna Petersen, Ramsing, Skive.
 42. Misse Krogh, Tørring, Øster Tørslev.
 43. Johanne Karlshøj, Karlshøj, Rødvig.
 44. Bertine Kristensen, Ruds-Vedby.
 45. Margrethe Kristensen, Fiskebæk, Løgstrup.
 46. Gertrud Hellesen, Rallumsgaard, Taasinge.
 47. Kristine Jensen, Skamstrup, Mørkøv.
 48. Jensine Winther, Glatved, Trustup.
 49. Dorthea Jensen, Væggeløse, Grenaa.
 50. Ida Hansen, Tjæreby, Nykøbing F.
 51. Katrine Nielsen, Als, Hadsund.
 52. Kristine Scütte, Ulslev, Nykøbing F.
 53. Gerda Bistrup, Frydendal, Mørkøv.
 54. Marie Mortensen, Mosgaard, Haastrup.
 55. Ingeborg Petersen, Mejlby, Ribe.
 56. Marie Nikolaysen, Ringnæs, Sønderjylland.
 57. Jørgine Jensen, Skovlænge, Sølsted.
 58. Margrethe Skytte, Ulslev, Nykøbing F.
 59. Johanne Andersen, Klippinge.
1908. 60. Marie Olsen, Hundie Taastrup.
 61. Kristine Kristensen, Katballe, Skelhøje.
 62. Anna Larsen, Storerøttinge, Tappernøje.
 63. Mette Samuelsen Permelille, Koldby, Samsø.
 64. Mette Stavns, Haarsmark, Samsø.
 65. Marie K. Larsen, Randers Mark.
 66. Marie Rasmussen, Gundestrup, Stenstrup.
 67. Kristine Hansen, Oure, Stubbekøbing.
 68. Anna Hansen, Vejringe, Stubbekøbing.
 69. Karen Sørensen, Rude, Odder.
 70. Elisabeth Refslund, Aldersby, Kolding.
 71. Kristine Hansen, Rudkøbing.
 72. Karen Kristiansen, Bøgeskov, Storehedinge.
 73. Inger Aalling, Rødding, Sønderjylland.
 74. Martha Østergaard, Herskind, Skovby.
 75. Anna Haugaard, Bøstrup, Jebjerg.

76. Sofie Busk, Astrup, Jebjerg.
 77. Laura Hansen, Svanninge, Faaborg.
 78. Dagmar Andersen, Kildebrønde, Taastrup.
 79. Katrine Clausen, Baaslund, Dybbøl, Sønderjylland.
 80. Marie Nielsen, Herslev, Roskilde.
 81. Maren Langediil, Toftlund, Sønderjylland.
 82. Kamilla Jespersen, Kastrup, Holbæk.
 83. Ingrid Hansen, Lykkebjerg, Asnæs.
 84. Julie Bisballe, Levring, Kjellerup.
 85. Kristine Jensen, Tørslev, Frederikssund.
 1909. 86. Signe Andersen, Kvisselmark, Sandved.
 87. Anna Christensen, Uldum.
 88. Agnes Jensen, Haarby, Nykøbing F.
 89. Annette Rasmussen, Vejringe, Stubbekøbing.
 90. Ida Olsen, Hydesby, Sakskøbing.
 91. Edith Nielsen, Rønne.
 92. Karen Andersen, Loun, Gedsted.
 93. Jensine Kronborg, Arentsminde, Halvrimmen.
 94. Sofie Hellesen, Rallumsgaard, Taasinge.
 95. Martine Schytt, Ulslev, Nykøbing F.
 96. Agnes Johansen Elsborg, Rødkærstro.
 97. Karen Jensen, Herstevester, Taastrup.
 98. Karen Hansen, Hønnerup, Gjeldsted.
 99. Kirstine Philipsen, Avnbøl Sundved, Sønderjylland
 100. Ingeborg Askgaard, Almtoft, Kellerup.
 101. Maren Termine Hansen, Mejlby, Ribe.
 102. Anne K. Andersen, Alkestrup.
 103. Katrine Thomsen, Ramsing, Skive.
 104. Maren Nielsen, Linde, Randers.
 105. Rigmor Vedsegaard, Greve, Taastrup.
 106. Kristine Jørgensen, Vantinge, Ringø.
 1910. 107. Margrethe Johansen, Tarp, N. Nebel.
 108. Emilie Kornerup, Roskilde.
 109. Kristine Madsen, Sandvig.
 110. Kristine Leth, Vanthore, Nysted.
 111. Dagmar Boesen, Vanthore, Nysted.
 112. Margrete Nielsen, Sdr. Vedby, Nykøbing F.
 113. Petra Hansen, Mejlby, Ribe.
 114. Karen Rammeskov, Rømme, Lemvig.
 115. Margrethe Sølvhøj, Nyhavergaard, Vallø.
 116. Else Gravlund, Reersø, Gørlev.
 117. Marc Møller, Gundslev, N. Alslev.
 118. Jensine Nielsen, Thistrup.

119. Kristine Petersen, Asminderup, Kalundborg.
120. Mette Kjerulff, Tranebjerg, Samsø.
121. Karen Jørgensen, Dalgaard, Grevinge.
122. Kathrine Kaad, Mjang, Als, Sønderjylland.
123. Marie Jepsen, Staugaard, Dybbøl, Sønderjylland.
124. Anna Jensen, Skamstrup, Mørkøv.

Øvelsesskolen.

For at Lærerindeeleverne kunde opnaa Øvelse i at undervise voksne Elever i de obligatoriske Husholdningsfag, indbød vi 1909 unge Piger fra Omegnen til nogle Dages gratis Undervisning om Ugen i Sommertiden. 1911 ordnede vi dog faste 3 Mdr. Kursus i Øvelsesskolen. Undervisningen har været gratis, men Deltageren har betalt deres Kost og Ophold. I Øvelsesskolen har deltaget 38 Elever.

1909.	1. Ingeborg Frederiksen, Fjenneslev.
	2. Johanne Larsen, K.-Flinterup.
	3. Marie Jensen, Borød.
	4. Asta Larsen, Borød Holme.
	5. Mary Simonsen, Krøjerup.
	6. Olga Jensen, Sorø.
	7. Ane Sofie Martin, Sorø.
1910.	8. Emma Olsen, Slaglille.
	9. Karen Andersen, Slaglille.
	10. Emma Nielsen, Munkebjergby.
	11. Amalie Dalsgaard, Sorø.
	12. Elna Birk, Sorø.
1911.	13. Jutta Zicka, København.
	14. Nora Martin, Sorø.
	15. Elisa Madsen, Søllested.
	16. Marie Scrup, V. Assels, Nykøbing M.
	17. Maren Studsgaard, Studsgaard.
1912.	18. Marie Ibsen, Filsted, Thisted.
	19. Martha Hansen, Sorø.
	20. Valborg Rasmussen, N. Aaby.
	21. Agnes Petersen, Sandby, Ringsted.
1913.	22. Ingeborg Jensen, Hønske, Viby.
	23. Helene Viskum Petersen, Overviskum, Viborg.
	24. Christiane Thomsen, Søby, Ærøskøbing.
	25. Margrethe Christiansen, Taastrup, Stubbekøbing.
	26. Ellen Møller, Thoreby, Flintinge.

1914. 27. Hansine Kold, Knudsbølle, Taasinge.
 28. Erika Rasmussen, Thurø.
 29. Asta Hedemann, Græsted.
 30. Marie Kristensen, Uggerløse.
 31. Hansine Hansen, Greve, Taastrup.
 32. Ingeborg Larsen, Greve, Taastrup.
 33. Else Jensen, Korsør.
 34. Ingeborg Kristensen, Torped, Ringsted.
 35. Jenny Frederiksen, Rudkøbing.
 36. Mine Poulsen, Øster Tørslev.
 37. Mine Jensen, Øster Tørslev.
 38. Valborg Kristensen, Thoderup, Skellebjerg.

Korte Kursus.

D. 21. Maj 1906 blev Skolen af Landbrugsministeriet godkendt til Afholdelse af Kursus i Landbrugets Bierhverv i Henhold til Lov om Statstilskud af 23. Maj 1902 § 2. — Denne Anerkendelse gav Skolen Ret til at modtage understøttede Deltagere til Kursus af en Varighed fra 8 Dage til 1 Maaned, og vi ordnede da Kursus paa 8 Dage, nærmest beregnet for Husmødre, og Kursus paa 1 Maaned, særlig tilrettelagt for yngre Kvinder. Af de 130 Deltagere, der har været i de korte Kursus paa 8 Dage, har 50 faaet Understøttelse, og af de 72 Kvinder, der har deltaget i Maanedskursuset, har 26 modtaget Understøttelse.

1903. 1. Ida Petersen, Roskilde.
 1904. 2. Margrethe Andersen, Alsønderød, Hillerød.
 3. Ulla Thiel, Korsør.
 4. Nielsen, Frue, Klank Højskole.
 5. Matilde Bech, Vejling, Lemvig.
 6. Hansen, Frue, Fakse.
 7. Olsen, Frue, Fakse.
 8. Kathrine Ludvigsen, Stenstrup, Sønderjylland.
 9. Alma Aalborg, Bogø, Stubbekøbing.
 1905. 10. Erna Andersen, Frue, Stenløse.
 11. Sigrid Hansen, Bygaard.
 12. Inger Olsen, Hagedrup.
 1906. 13. Helga Jensen, Kirke-Flinterup.
 14. Bodil Kristensen, Ramsing, Skive.
 15. Mariane Kristensen, Ramsing, Skive.

16. Anna Vestergaard, Gylling.
17. Anna Knudsen, Orte, Aarup.
18. Karen Jensen, Herstedvester, Glostrup.
19. Emilie Larsen, Kongskilde, Sorø.
20. Marie Kristensen, Kongsted, Sorø.
21. Knudsen, Frue, Trifolium, Fakse.
22. Ulrika Bidstrup, Frydendal, Mørkøv.
23. Kristine Pedersen, Sorø.
1907. 24. Ingeborg Kierkegaard, Kridthuset, Taastrup.
25. Asta Fibiger, København.
26. Petra Mortensen, Frue, Tolstrup, Grenaa.
27. Dagny Mortensen, Tolstrup, Grenaa.
28. Sofie Rasmussen, Frue, Aalesø Mejeri, Grenaa.
29. Anna Kristensen, Frue, Gørlev.
30. Marie Kristensen, Breum, Jebjerg.
31. Kristine Kejser, Vejlbj, Grenaa.
32. Dorthea Madsen, Solvang, Middelfart.
33. Karoline Jensen, Solvang, Middelfart.
34. Bertoline Jepsen, Branderup, Sønderjylland.
35. Anna Jensen, Branderup, Sønderjylland.
36. Marie Jørgensen, Enemærke, Ebberup.
37. Marie Asmussen, Pedersborg, Sorø.
38. Julie Hansen, Sandberg Slot, Sønderjylland.
39. Elisabeth Østergaard, Kruseminde, Korsør.
40. Berta Nørgaard, Gramby, Sønderjylland.
41. Karen Nielsen, Frue, Godthaab, Skellebjerg.
42. Anna Larsen, Frue, Vardegaard, Taastrup.
43. Asta Fibiger, København.
44. Katrine Jørgensen, Lerbæk, Vodskov.
45. Anine Madsen, Frue, Herning.
46. Oline Nielsen, Taars, Vendsyssel.
47. Jensen, Frue, Viborg.
48. Sofie Andersen, Blangslev, Lou.
49. Zelma Schrøder, Askov, Vejen.
50. Anna Kristensen, København.
1908. 51. Julie Blem, Frue, Hellerup.
52. Sigrid Kofoed, Frue, Bukkegaard, Bornholm.
53. Laura Kristensen, Frue, Ø. Tørslev.
54. Johanne Kragh, Frue, Knejested, Ø. Tørslev.
55. Mathilde Vedde, Frue, Hadsten.
56. Agnete Broder-Nissen, Frue, Hadsten.
57. Mette Jensen, Frue, Hammel.
58. Helga Petersen, Sorø.

59. Ane Knudsen, Frue, Møjlby, Nørager.
 60. Jensine Ankersen, Strellev, Ølgod.
 61. Elisabeth Faverskov, Hinnerup.
 62. Rasmine Petersen, Lillelund, Ebberup.
 63. Ane Sørensen, Frue, Hurup, Hadsund.
 64. Mette M. Høj, Frue, Veddun.
 65. Johanne Dissing, Jelling.
 66. Netha Thorsen, Frue, Skovlund, Vejen.
 67. Jensine Gregersen, Nordby, Fanø.
 68. Emilie Varrer, Nordby, Fanø.
 69. Anna Thomsen, Vind, Holstebro.
 70. Marie Madsen-Mygdal, Frue, Dalum, Odense.
 71. Sofie Mortensen, Tolstrup, Grenaa.
 72. Karen Kristiansen, Vedstedkær, Birkelse.
 73. Elisabeth Hansen, Frue, Brydebjerg, Nykøbing F.
 1909. 74. Marie Jensen, Arenberg, Herning.
 75. Kirstine Kristensen, Vedsted, Birkelse.
 76. Henriksen, Frue, Storchedinge.
 77. Marie K. Bergensen, Vejlbj, Skibby.
 78. Elsa Høgh, Vejlbj.
 79. Synnøve Lund, Silkeborg,
 80. Marie Kristiansen, Ørum, Daugaard.
 81. Jane Kejser, Revn, Grenaa.
 82. Andrea Jensen, L. Eskjær, Flauenskjold.
 83. Dorteia Nielsen, Frue, Knebel, Randers.
 84. Jensine Sørensen, Frue, Revn, Grenaa.
 85. Petra Hanghøj, Jebjerg.
 86. Anine Bidstrup, Svannike.
 87. Signe Juhl, Langetved, Sønderjylland.
 88. Karen Rasmussen, Birkende, Langeskov.
 89. Sofie Bloch, Fru, Letagergaard, Skern.
 90. Frk. Jacobsen, Solbakken, Sorø.
 1910. 91. Marie Jensen, V. Holsted.
 92. Ingeborg Ipsen Petersen, Refsvindinge.
 93. Ane K. Grønborg, Vraa.
 94. Inger M. Albrektsen, Vraa.
 95. Marta M. Justesen, Frue, Vraa.
 96. Karen M. Andersen, Frue, Ejstrup, N. Snede.
 97. Ane K. Lauridsen, Frue, Ejstrup, N. Snede.
 98. Sigrid K. Jensen, Feldborg, Skive.
 99. Kirsten Henningsen, Koldby, Olstrup.
 100. Kristine Jensen, Frue, Rønnebjerg, Vraa.
 101. Laura Jeppesen, Frue, Rønnebjerg, Vraa.

102. Anna E. Hansen, Frue, Tøvelde, Stege.
 103. Ellen Larsen, Kridthuset, Taastrup.
 104. Anna Andersen, Sandager, Assens.
 105. Mine Rasmussen, Vejlbj, Grenaa.
 106. Kristine Therkildsen, Andst.
 107. Elisabeth Hejsel, Brørup.
 1911. 108. Augusta Skov, Gudhjem.
 109. Karen Hansen, N. Broby.
 110. Johanne Eriksen, Branduhre, Give.
 111. Margrethe Olsen, Ejby, S. Skensved.
 112. Marie Henriksen, Bedsted.
 113. Louise Reenberg, Frue, Vraa.
 1912. 114. Johanne M. Madsen, Astrup, Hjørring.
 115. Karoline Nielsen, Frue, Grødby, Aakirkeby.
 116. Maren Jensen, Frue, Sneslev, Fuglebjerg.
 117. Petrine Hansen, Frue, Sneslev, Fuglebjerg.
 118. Boline Hansen, Frue, Sneslev, Fuglebjerg.
 119. Sofie Hvems, Frue, Bjergby, Hjørring.
 120. Kristine Christensen, Frue, Astrup, Hjørring.
 121. Alma Nielsen, Frue, Merløse, Holbæk.
 122. Cæcilie Jensen, Frue, Outrup, Nykøbing M.
 1913. 123. Ida Haraldsen, Funder.
 124. Lethsine Pedersen, Vilslev Spang, Gredstedbro.
 125. Johanne Holm, Vilslev Spang, Gredstedbro.
 126. Sine Jeppesen, Frue, Birkelse, Vedsted.
 1914. 127. Kristine Vogensen, N. Kongerslev.
 128. Marie Olsen, Udby, Holbæk.
 129. Anna Nielsen, Frue, Vedsted, Birkelse.
 130. Dorteia Andersen, Hammel.

Maanedskursus.

1909. 1. Andrea Jensen, S. Eskær, Flauen skjold.
 2. Anna Uth, Erritsø, Fredericia.
 3. Kristine Jensen, V. Hornum.
 4. Kristine Hald, Hals Hede, Skelund.
 5. Krestine Kristensen, Als Hede, Skelund.
 6. Kristine Mølgaard, Trelborg, Skive.
 7. Maren K. Petersen, Kregome, Ølsted.
 8. Inger Olsen, Haagendrup, Frederiksværk.
 1910. 9. Karen Kristensen, Koldby, Samsø.
 10. Nielsine Olsen, Hosby, Julsminde.

11. Kristine Krogsgaard, V. Hjermslev, Brønderslev.
12. Hansine Hansen, Buddum, Als.
13. Elna Krause Kjær, Skæring, Hjortshøj.
14. Marie Dan, Skærbæk, Sønderjylland.
15. Helene Hansen, N. Broby.
16. Marie Rasmussen, Horslunde.
17. Marie Pedersen, Geldsted.
18. Kristine Jessen, Veerst, Lunderskov.
19. Johanne Kristoffersen, Veerst, Lunderskov.
20. Dagmar Physant, Langetved, Rødding, S.jylland.
21. Amalie Dalsgaard, Vejrum, Viborg.
22. Mine Rasmussen, Vejlbj, Grenaa.
23. Maren Hansen, Fruc, Tystofte, Thjæreby.
24. Adda Langkilde, Odense.
1911. 25. Kristine Olsen, Torup, Frederiksværk.
26. Sania Juhl, Langetved, Rødding, S.jylland.
27. Maren Nielsen, Thise, Brønderslev.
28. Signe Brigsted, Karenslund, Alken.
29. Mathilde Jensen, Kidsedrup, Holbæk.
30. Birtha Petersen, Eged, Karleby.
31. Elisabeth Gommesen, Sønderup, Slagelse.
32. Agnes Sørensen, Afholdshotellet, Silkeborg.
1912. 33. Mariane Poulsen, Trustrup, Lydby.
34. Karoline Mikkelsen, Spøttrup, Skive.
35. Gunhild Thomsen, St. Ramsing, Skive.
36. Sidsel Korsgaard, Erslev, Nykøbing M.
37. Margrethe Myrtue, Brønderslev.
38. Ellen Petersen, Melby, Frederiksværk.
39. Marie Jørgensen, Kissendrup, Ullerslev.
40. Dorthea Hansen, Omø, Skelskør.
41. Dorthea Justesen, Borridsø, Thorsø.
42. Kristine Kristensen, Hvorslev, Ulstrup.
43. Kristiane Andersen, Idom, Ruc.
44. Rigmor Larsen, Højbroplads 6, København.
45. Anna Larsen, Holbæk.
46. Marie Holm, Madebjerggaard, Tranebjærg.
47. Ida M. Kristensen, Risbjerg, Brande.
48. Anna Rasmussen, Kobderhøj, Forlev.
49. Hansine Kofoed, Poulsker, Neksø.
50. Thine Løkkegaard, Levring, Kjellerup.
1913. 51. Laura Nielsen, Højby, Holbæk.
52. Laura Nielsen, Kastrup, Holbæk.
53. Anna Madsen, Keldby, Stege.

- 54. Kamilla Jørgensen, Aarslev.
- 55. Kristine Jensen, Haunskov, Hyllinge.
- 56. Martha Madsen, Langemark, Tranebjerg.
- 57. Karen Jensen, Hvolby, Vemb.
- 58. Agnes Windeballe, Tistrup.
- 59. Katrine Holm, Langemark, Tranebjerg.
- 60. Karen Hansen, Udbyhøj, Ørsted.
- 61. Anna Møller, Futting, Thorsø.
- 62. Mathilde Pedersen, Holmgaard, Aarsballe.
- 63. Augusta Olsen, Asnæs.
- 64. Johanne Larsen, København.
- 65. Johanne Friis Sørensen, Nr. Høe, Bramminge.
- 1914. 66. Karen Hansen, Svanninge, Millinge.
- 67. Elisa Jensen, Eskebjerg, Svebølle.
- 68. Ellen Andersen, Borrevangsgaard, Asnæs.
- 69. Anna Rasmussen, Fuglvang, Forlev.
- 70. Helene Olsen, Vandværket, Frederikshavn.
- 71. Petrea Schönning, Farsø.
- 72. Anna Nielsen, Boslunde, Skelskør.

Feriekursus for Lærere, Læreres Hustruer og Lærerinder.

I den Tro, at Lærerstanden ogsaa havde Ret til at søge Understøttelse til korte Kursus i „Landbrugets Bierhverv“, indbød vi 1910 Lærere, Læreres Hustruer og Lærerinder til et Feriekursus i Havesagers Dyrkning, Anvendelse og Opbevaring; ca. 60 Ansøgninger indkom, men det viste sig desværre, at Lærerstanden ved en administrativ Bestemmelse 1908 var udelukket fra at komme i Betragtning.

Det kgl. danske Haveselskab ydede da i Sagens Interesse 16 Fripladser 1910 og de øvrige Aar 12 til dem af Lærerstanden, der var interesserede i at udbrede Kendskab til Havesagers Udnyttelse i By og paa Land.

- 1910. 1. Julie Højmark, Frue, Koldt Efterskole, Hesselager.
- 2. Marie Buhl Laursen, Frue, Ankjær, Børkop.
- 3. Karen Kristensen, Frue, Sdr. Vissing, Brædstrup.
- 4. Lærer Christensen, Sdr. Bjerre, Fuglede.
- 5. Lærerinde Marie Andersen, Ejstrup, N. Snede.
- 6. Kathrine Thisted, Frue, Kirkehelsing, Gørlev.
- 7. Lærerinde Carla Jensen, Alstrup, N. Alslev.
- 8. Anna Louise Spange, Frue, Egeslevmagle, Skelskør.

9. Marie Bloch, Frue, Ølgod.
10. Lærerinde Jeppa Nielsen, Vejby, Skive.
11. Astrid Haahr, Frue, Alume, Græsted.
12. Ingeborg Grønbæk, Frue, Kvong, N. Nebel.
13. Sofie Bach, Røgen, Sporup.
14. Lærerinde Edel Elmer, Frue, Vrøgum.
15. Lærer N. Simonsen-Nielsen, Hjortsdal, Fjerritslev.
16. Lærerinde Olivia Bunch, Ruds-Vedby.
1912. 17. Frandsine Mikkelsen, Frue, Langlund, Filskov.
18. Hedevig Ellebjerg, Frue, Allerup, Højby.
19. Kristine Præstholm, Frue, Kvissel.
20. Lærer Olsen, Kirkehelsing, Gørlev.
21. Agnete Olsen, Frue, Kirkehelsing, Gørlev.
22. Ingrid Lambert, Frue, Ørslevvester, Fjenneslev.
23. Skolekøkkenlærerinde Mariane Sørensen, Aarhus.
24. Elisa Rasmussen, Frue, Hejninge, Slagelse.
25. Lærerinde Marie Christensen, Brandsø, Assens.
26. Marie Vestergaard, Frue, Aaker, Aakirkeby.
27. Lærer M. J. Ougaard, Svinninge.
28. Lærerinde Julie Hansen, Langebæk.
29. Lærerinde Christine Lund, Slagelse Markskole.
30. Kathrine Andersen, Frue, Marie Magdalene.
1913. 31. Lærer J. Kaspersen, Skjern.
32. Lærer J. F. Erslev, Slotsbjergby, Slagelse.
33. Lærer K. J. Due, Donnerby, Skive.
34. Lærer J. Kornum, Hauge, Hammerum.
35. Marie Jacobsen, Frue, Vorup, Randers.
36. Marie Christensen, Frue, Vandel.
37. Karen Sørensen, Frue, Havredal, Frederiks.
38. Jenny Rasmussen, Frue, Karrebækstorp.
39. Lærerinde Julie Larsen, Rugsted, Vejle.
40. Magdalene Raagaard, Frue, Karlebo, Hillerød.
41. Lærerinde Laura Jacobsen, Linderum, Sindal.
42. Nikoline Andersen, Frue, Grønheden, Sæby.
43. Margrethe Hagbart, Frue, Stridsholt, Sæby.
44. Marie Pedersen, Husbestyrerinde, Frk. Langs Skole, Silkeborg.
45. Louise Terp, Aagaard, Kolding.
46. Lærerinde Alma Jexen-Nielsen, Svendstrup.
47. Lærerinde Sara Skerping, Bøgelunde, Sdr. Bjerre.
1914. 48. Kristine Christensen, Frue, Øster Egesborg, Mørn.
49. Ellen Risbjerg, Frue, Tingjellinge, Dalmose.
50. Lærer L. Nissen, Maglemer, Maribo.

51. Maren Nissen, Frue, Maglemer, Maribo.
52. Lærer H. Højmark, Kuardrup, Maarlev.
53. Lærer P. Madsen, Staunstrup, Rønnede.
54. Lærer R. M. Skaarup, Handrup, Ebeltoft.
55. Lærer Chr. Arvidsen, Poulsker, Neksø.
56. Lærer R. C. Mikkelsen, Vedbysonder.
57. Lærer J. Østergaard, Dystød, Olstrup.
58. Lærerinde Kristine Stub Teglbjerg, Sorø.
59. Hansigne Petersen, Frue, Højby, Lejre.
60. Lærer K. A. Jensen, Spettrup, Stenderup.

Andre Kursus.

Der er paa Skolen 1908—09 i Forbindelse med Undervisningen af Husholdningslærerindeeleverne afholdt Kursus til Uddannelse af kvindelige Kontrolassistenter. — Følgende er uddannet:

1. Kristine Jensen, Marenstorp, Nørager.
2. Edel Olsen, Udby, Kalundborg.
3. Kristine Jensen, Hvirring, Flemming.
4. Helene Vedsø, Køge.
5. Agnes Nielsen, Hjørring.
6. Dorthea Jensen, Gudumholm.
7. Bertha Larsen, Abildtorp, Nakskov.
8. Karen Pirzel, Helsingø.
9. Clara Petersen, Sønderjellinge.
10. Mine Andersen, Harendrup, Ejby.

Som Elever i praktisk Havebrug har været hos os:

1911. 11. Ingeborg Nielsen, Hulby Mark, Korsør.
12. Olga Plenge, Nordvangsgaard, Birkerød.
13. Annie Arvidsen, Stockholm.
14. Lilly Eyber, Rungsted.
1912. 15. Martine Schmidt, Arnum, Sønderjylland.
16. Kristiane Petersdotter, Island.
17. Signe Andreasen, Hyldelund, Holsted.

Hospiterende Deltagere i Undervisningen.

Skolen har haft den Glæde i Aarenes Løb at modtage Besøg af en Mængde Kollegaer fra andre Lande, og mange

af disse har opholdt sig paa Skolen som hospiterende Deltagere i Undervisningen fra 10 Dage og indtil 5 Mdr. — Foruden de nedenstaaende vil jeg gerne særlig nævne Forkæmperinden for Skolekøkkensagen i Sverrig, Frk. Lotten Lagerstedt, Gøteborg. Frk. Fanny Sundstrøm fra Finland, der har oprettet Lærerindeskolen „Gøgvalla“, Frk. Gertrud Adelborg, Sekretær for Frederika Bremer Forbundet i Sverrig og Stifterinde af den svenske Landhusholdnings-Lærerindeskole „Rimforsa“.

1905. 1. Caspara Scherer, Kvikne, Norge (3 Mdr.)
1906. 2. Jenny Elfving, Finland.
 3. Gidske Johnsen, Norge.
 4. Helene Fjeldstad, Norge.
 5. Hilma Kroon, Landskrona.
 6. Jenny Aacherstrøm, Stockholm.
 7. Marie Aacherstrøm, Stockholm.
 8. Aina Artukka, Kuurila, Finland.
 9. Alette Golden, Berby, Norge.
1907. 10. Heira Scherer, Kvikne, Norge (4 Mdr.)
 11. Ada Eriksson, Tammerfors, Finland (1 Mdr.)
 12. Gerda Ygberg, Elfkarleø, Sverrig.
 13. Gina Bøhn, Huun, Gjøvik, Norge.
 14. Annie Silvander, Nastola, Finland.
 15. Thilde Hansson, Atenæum, Stockholm.
 16. Alma Bauer, Rimforsa, Sverrig.
 17. Anny Bager, Sverrig.
 18. Ebba Ohlsen, Råå, Sverrig.
 19. Anna Kristensen, Østerdalen, Norge.
 20. Synøve Bu, Østerdalen, Norge.
 21. Agnete Snarrud, Elverum, Norge.
1908. 22. Agnes Vinding Sørensen, Frue, Ejdsvold, 3 Mdr.)
 23. Marthea Brende, Kvam, Norge (5 Mdr.)
 24. Naomi Bjursten, Gøteborg (1 Md.)
 25. Line Øverland, Stavanger, Norge (1 Md.)
 26. Emma Stavnem, Stavanger, Norge (1 Md.)
 27. Ellen Wardell, Gøteborg.
 28. Erika Cavalin, Gøteborg.
 29. Emma Hjelde, Ejdsvold, Norge (1 Md.)
 30. Manda Høkarberg, Stockholm.
 31. Ebba Nielsen, Helsingborg.
 32. Helga Storihle, Hamar, Norge (3 Mdr.)
 33. Ragna Fugletved, Mandal, Norge (3 Mdr.)

34. Olga Poulsen, Ljungby, Sverrig (5 Mdr.)
 35. Ida Ohlsen, Bärninge, Billinge, Sverrig (1 Md.)
 36. Anna Fladset, Frei, Kristianssand, Norge (2 Mdr.)
 37. Jenny Agrell, Adelnäs, Sverrig.
 38. Kerstin Alfvig, Hagestrøm, Sverrig.
 39. Sigrid Wahlgreen, Markaryd, Sverrig.
 40. Johanne Larson, Skyts Wemmeløf, Sverrig.
 1911. 41. Valborg Palme, Mannheim, Falun, Sverrig.
 42. Eli Nesheim, Kristianssand, Norge.
 43. Gudrun Relling, Bodsø, Norge.
 44. Theda Mansholdt, Grooningen, Holland.
 1912. 45. Else Adelskjold, Ekered, Sverrig.
 46. Maggie Magnus, Kristiania.
 47. Elin M. Andre, Åtvidaberg, Sverrig.
 48. Hildegaard Wikstrøm, Kalmar, Sverrig (1½ Md.)
 49. Marie Ankar, Gøteborg.
 50. Marie Thulin, Gøteborg.
 51. Agnes Olsson Ingvar, Kristianstad, Sverrig.

Foruden de hospiterende Udlændinger har der ogsaa været flere her fra Landet, som i en kortere Tid har deltaget i den praktiske Del af Lærerindeuddannelsen eller været med som hospiterende Deltagere i den teoretiske Undervisning.

1903. 1. Junina Sigurdsen, Island (2 Mds.)
 1904. 2. Johanne Rasmussen, Hyllested (4 Mdr.)
 1907. 3. Anna Kristensen, Vithen (2 Mdr.)
 4. Margrethe Knudsen, Rorslev, N. Aaby (2 Mdr.)
 5. Zelma Schrøder, Askov (1 Aar).
 1908. 6. Frida Lund, Silkeborg (5 Mdr.)
 7. Sigrid Friis Hansen, Svanninge (3 Mdr.)
 1909. 8. Caroline Albertsen, Marstal (4 Mdr.)
 9. Johanne Buch, København (8 Mdr.)
 10. Birgitte Kronholm, Gylling (2 Mdr.)
 1911. 11. Elise Christensen, Viborg (1 Md.)
 12. Signe Andreassen, Randers (2 Mdr.)
 13. Ellen K. Hansen, Lønholte, Fredensborg (6 Mdr.)
 1912. 14. Karen Dyger, Randers (4 Mdr.)
 15. Cecilie Jacobsen, Randers (4 Mdr.)
 16. Sigrid Hansen Petersen, Daastrup (2 Mdr.)
 1913. 17. Marie Græm, Ringkøbing.
 18. Emmy Larsen, V. Karleby (9 Mdr.)
 19. Alfild Strøm, Drammen, Norge (3 Mdr.)

Elevforeningen.

Paa Skolens aarlige Sommermøde 1912 blev det vedtaget at danne en Forening af Elever paa Ankerhus og af Venner af Skolen. Den kom til at hedde

„Foreningen Ankerhus“.

Dens Formaal er at vedligeholde Forbindelsen mellem Skolen og dens tidligere Elever og Medhjælpere.

Dette sker for det første ved en aarlig Sammenkomst paa Ankerhus, der er fastsat til den anden Søndag i September Maaned og Dagen efter. Samtidig afholdes Generalforsamling, hvor den samlede Bestyrelse vælges. Denne skal normalt bestaa af en af Skolens Lærerinder, af en anden Husholdningslærerinde og en tidligere Husholdningselev. Foreningens Medlemmer er de to Mødedage Skolens Gæster.

Forbindelsen vedligeholdes dernæst ved, at der aarligt til Foreningens Medlemmer sendes en Beretning, hvori der bl. a. skulde gives Meddelelse om, hvad der af Nyt er kommet frem paa Husholdningsomraadet. Endvidere var det Meningen, at der i Beretningen skulde omtales de nye Produkter og Apparater, Skolen har haft Lejlighed til at prøve det foregaaende Aar.

Medlemsbidraget er 1 Kr. aarlig, og Regnskabsaaret er Kalenderaaret.

Der indføres et frivilligt Emblem, bestaaende af et lille Guldanker, der kan faas som Naal eller med Øsken i. Dette kan til enhver Tid faas for 1 Kr. hos det af Bestyrelsens Medlemmer, der bor paa Skolen.

Til Bestyrelse er valgt:

Frk. *Ellen Sejersø-Olsen*, Fredericia.

Frk. *Marence Tarp*, Ankerhus, Sorø.

Frk. *Laura Hansen*, Pedersborg, Sorø.

Lidt til de unge!

(Af Maren Lauridsen).

Da Tiden nu synes inde til at begynde en ny Slags Skole for Ungdommen, kom mine Tanker til at dreje sig derom. Og da Sagen har saa almindelig Interesse, tør jeg maaske faa Lov til at fremsætte Tankerne i Aarsskriftet for Seminariet Ankerhus, der jo navnlig tager Sigte paa unge Kvinders Uddannelse.

Mange af de unge nu om Dage er helt anderledes i deres Opfattelse *af* og Krav *til* Livet, end de unge var i forrige Slægtled, — og det maa vel saaledes være, hvor der er Udvikling. — I Nutiden er der saa mange Skoler, saa megen Uddannelse at hente ogsaa for Kvinderne, ogsaa paa det huslige Omraade, og alt dette maa vi jo hilse med Glæde, naar det paaskønnes og modtages paa den rette Maade. Staten giver jo nu Understøttelse til Højskoleophold, til Husholdningsskoleophold og til mange andre Kursus — og saa tænkes der jo paa en ny Slags Skoler, Ungdomsskoler for unge Mænd som unge Kvinder, i Byerne som paa Landet, vi skulde jo da gerne saa nogenlunde følges ad i Fremskridt og Udvikling, vi Kvinder og Mænd. Udviklingen er jo gaaet stærkt frem, siden vi i vort Slægtled var unge. Da taltes der ikke saa meget om høj Løn, 100 Kr. om Aaret regnedes som almindelig god Løn, eller om kortere Arbejdstid — vi blev ved, saa lang Dagen var — eller om Tjeneste i Maaneder ude; nej, da var det en Ære at blive længe paa et Sted — det hørte nu den Tid til — og blev vi længe i en Plads, voksede Tillidsforholdet, og vi blev sat over mere.

I vor Tid, med de mange Krav til mere Hygge, finere Klæder, pænere Anretning, kortere Arbejdstid, højere Lønninger, maa Fordringerne til Forbruget vel stige — og vi ved jo, at de gør det.

Men der **var** i Fortiden og er i Nutiden bag om alt dette en Trang til Tilfredshed og Glæder, en Trang til Lykke, om

man vil, som vi paa en Maade maa søge i vor Gerning. — Og denne Trang er saa naturlig, saa den er vel egentlig et Vidnesbyrd om, at vi er skabt dertil. — Men er vi nu saa glade og lykkelige, og kan vi selv gøre noget til at blive det? — Livet, vi har faaet, er jo nu Alvor, og hvorledes vi bruger Livet, er jo for en stor Del lagt i vor egen Haand. „Frem i Verden“ er der jo noget, der hedder, og nogle mener, at kan vi blot vinde en Mængde Kundskaber, saa er det Vejen til at komme frem ad. De allerfleste Mennesker er jo henviste til at gaa Arbejdsvejen for at komme „frem i Verden“, og det er godt det samme; thi derigennem henter vi alle den sundeste Udvikling. —

Hvorledes vi udfører vort Arbejde, gør saa meget til at bringe os i Forhold til Livsglæde og Lykkefølelse. Er vi pligt-opfyldende og føler vort Ansvar for det, der er os betroet, og udfører ethvert Arbejde med Trøskab, da beholder vi vor Selvagtelse, og den er os saa meget værd, og den kan ingen Uret eller Miskendelse, som vi muligt kunde møde, tage fra os.

Lad mig gentage, at Livet er Alvor; men — dette Liv er jo alligevel ikke alting, Mennesket er jo et aandeligt Væsen og maa som saadant have aandelig Trang i sig, altsaa udover det daglige Behov, Trang til aandelig Udvikling. Men hvorledes faar et Menneske nu denne Trang tilfredsstillet, naar vedkommende ikke har Tid eller Raad til den megen Skoleuddannelse, som adskillige vist mener er den eneste Vej?

Skoleuddannelsen kan, som før sagt, være udmærket god, naar vi kom i *det rette* Forhold til den og bruger den ret, men bag om den ligger den sunde aandelige Udvikling, som vort Hjerte, vor Sjæl og vor Aand maa kræve for at tilfredsstilles — ogsaa af dem, som Kundskabstilegnelsen er nægtet. — Og hvorledes *finder vi saa denne Udviklingsvej?*

Ja, vi finder den ikke saadan lige med det samme, vi finder den ved at leve Livet; søger vi vor Gud og hans Samfund, da vil Livet efterhaanden bringe os i Forhold til denne Menneskelivets sunde Udvikling. Vi maa bare ikke gaa og bilde os selv noget ind, at fordi vi ikke har Raad eller Tid

til at tilegne os alle mulige Kundskaber, maaske heller ikke Evne dertil, at Dørene til et rigt eller lykkeligt Liv derfor er lukkede for os, eller at vi derfor er sakket bag ud, nej, et sundt Aandsliv og et sundt Hjerteliv har vi selv saa meget Ansvar for om vi søger og giver os ind i.

Hjertelivet er det, det kommer saa meget an paa, maaske mest endda for os Kvinder i vort Forhold til hvert eneste Menneske, vi møder paa vor Livsvej fra Kongen til Tiggeren.

„Gode Ord er bedre end Guld“ siger et af de gamle Ord, Fædrene har opbevaret bl. a., og med det gode Ord følger den gode Aand; kan vi saa i vore hjemlige Forhold — det være sig nu over for vore Husfolk, Børn, Ægtefæller — faa Lykke til at føre det gode Ord *til* og *om* hinanden, da vil vi nok komme til at mærke Velsignelsen derved.

Men vi maa slet ikke glemme Dygtiggørelsen til alt det praktiske Arbejde i Menneskelivet, der stiller Krav til alle, Kvinder som Mænd. — Jeg læste forleden i et Blad, hvor der var skrevet om den kommunale Ungdomsskole og dens mulige Indførelse for unge Kvinder paa Landet, følgende:

„Ungdomsskolens Undervisning kan jo ikke erstatte en Uddannelse paa en Fagskole, men den kan afgive et Grundlag for den, og saa skal man huske paa, at det kun er de færreste unge, der kan faa Midler til et Skoleophold, og alle burde jo dog have Adgang til Oplysning og Vejledning ud over den, der kan erhverves i Børneskolen. — Men har en skolemæssig Undervisning i Husgerning Interesse for andre end de unge Piger, der skal gennemgaa den? — Ja, det mener jeg. Den har ikke alene Interesse for Forældre, men sikkert ogsaa for de unge Mænd.

En ung Pige ser da vist gerne, at den Mand, hun forlover og gifter sig med, er en dygtig og kyndig Mand til sit Arbejde; og Slægten betragter det som en Fordel, naar en af de unge Piger faar en virkelig dygtig Mand. Men det samme maa da vel ogsaa blive Tilfældet for de unge Mænds Vedkommende. — Det maa da ogsaa være en Glæde og en Fornøj-

else at blive gift med en forstandig, klog og dygtig ung Pige, fremfor blot at blive gift med en, der kun kan danse og pynte sig. — Og hvor megen Glæde kunde unge Mennesker ikke have af at drøfte de interessante økonomiske Spørgsmaal, som paatrænger sig alle tænkende Mennesker.

En Sogneundervisning for unge Piger i Husholdning kan naturligvis ikke gøre Underværker, gøre udygtige Naturer dygtige, tankeløse tænkende, men den kan sikkert bidrage meget til at vække Pligt- og Ansvarsfølelsen og fremme Nøjsomhed — og da ogsaa give de unge Begreb om den Glæde og Tilfredsstillelse, et Hjems Arbejde rummer.“

Det anførte tiltalte mig — for den Glæde, der ligger i at Samarbejde mellem Mand og Kvinde, er en af Livets bedste; og dette med Nøjsomheden gjorde vi nok bedst i at agte paa, for den vil nok komme til at tiltrænges; thi „vi *har* ikke for lidt her i Landet, og vi *faar* ikke for lidt, men vi *bruger* for meget.“ — — —

Saa være da disse Linier sendt til Aarsskriftet med Ønsket om, at de unge i deres Bestræbelser for at dygtiggøre sig til det praktiske Livs mange Krav, ikke senere maa glemme, at der ligger et dybere Krav i os selv, som vi maa stræbe efter at fyldestgøre, saa meget vi evner: vor aandelige Udvikling, vort Hjertelivs Udvikling — og at Muligheden derfor ligger saa meget i Menneskeviljens egen Haand, naar vi søger til de rette Kilder.

Staa sammen!

Da „Foreningen Ankerhus“ blev stiftet i 1912, blev det bestemt, at den som Formaal skulde have at holde Forbindelsen vedlige mellem Skolen og gamle Elever.

Jeg synes ogsaa, vi gamle Elever af Ankerhus maa

have et andet Formaal, det *at staa sammen* om vort gamle Lærested og Skole, at værne den i Gerning og med Ord.

Det har altid glædet mig at høre, naar der udefra er blevet sagt: man kan kende Eleverne fra Ankerhus, og vi skylder vor Skole at bringe det gode, vi har lært der, de Tanker og Idéer, vi har faaet der, ud i Livet paa en saadan Maade, at det kan kendes, vi er Elever fra Ankerhus.

Ja, lad os hver især paa bedste Maade lægge vor Sten til Murene, der hegner den Skole, vi alle skylder saa meget og holder af.

Hilsen til gamle Elever og Kammerater.

Ellen Sejerø-Olsen.

Husholdningsforeninger.

Af Rebekka la Cour-Madsen.

(Skolens tidligere Medarbejder, Fru Rebekka la Cour-Madsen, der sammen med sin Mand har oprettet Baungaard Landhusholdningsskole fik 1908 oprettet »Malt Herreds Husholdningsforening«, den første og hidtil eneste i sin Slags. Vi bringer her et Uddrag af en Artikel i »Vort Landbrug« om Husholdningsforeninger, da disse sikkert med Tiden vil faa Betydning for den praktiske Side af Kvindesagen).

En enkelt Mand eller Kvinde kan ikke løse en Samfundsopgave; en enkelt kan maaske ofte bedre end mange holde en Opgave, der trænger til at løses, frem for andre; men for at løse den maa vedkommende have mange med sig, og lad nu alle de her i Landet bestaaende, store som smaa Kvindeforeninger have naaet lidt eller meget, saa meget er i hvert Fald vist, at for at tage et enkelt Eksempel, havde ikke Dansk Kvindesamfund og Kvindevalgretsforeningerne været, saa havde maaske for det første Kvindernes Deltagelse i det offentlige Liv ligget meget længere ude i Fremtiden, end den nu gør, og for det andet havde der ikke Landet over i de forskellige Kredse siddet saa mange Kvinder med Interesse for Landets saavel kommunale som politiske Forhold — Flere af de be-

staaende Kvindeforeninger har vist os, at vil vi staa sammen om en fælles Sag, om et fælles Maal, da kan vi naa meget, og Tiden har vist endnu ikke vist os, at Kvinderne som Mødre og Husmødre er blevet daarligere, fordi de har sluttet sig sammen til Fremme af en eller anden Sag.

Nu har jo alle Dage Husvæsenet hørt os Kvinder til; det at styre et Hus og Hjem kræver sin fuldt ud dygtige Kvinde, saavel som en Bedrift kræver sin fuldt ud dygtige Mand. Men vi har endnu ikke paa Husvæsenets Omraade lært Sammenslutningens Kunst, har ikke taget Foreningsvirksomheden i Brug paa dette Omraade. Der har maaske ej heller været Trang dertil, vil nogle sige. Nej, naar hver vil arbejde for sig efter sin Metode eller helt uden Metode, uden Maal og Med, saa behøves det ej heller, men nu betyder husligt Arbejdes Udførelse økonomisk Tab eller økonomisk Vinding. Forstaar jeg at lave sund, nærende, billig og velmagende Mad, forstaar jeg paa hensigtsmæssig Maade at passe min Have og mine Høns, forstaar jeg med lidt at holdt mit Hus pænt og min Families Klæder i Orden, da betyder dette noget i økonomisk Henseende, og Fremtidens huslige Arbejde vil sikkert mere og mere faa økonomisk Betydning; men skal dette gælde for mere end den enkelte, da maa vi staa sammen om at løse Opgaverne. Enhver fornuftig og rettænkende Kvinde, der staar som Husmoder og Moder, vil ikke forsømme Hus og Hjem for at være med udadtil; men jo hurtigere, nemmere og bedre vi kan faa de huslige Arbejder udført, des mere gavner det os og hele Hjemmet. Kan vi gennem en praktisk og teoretisk Opøvelse og Belæring ved at tage tekniske Hjælpemidler i Brug hurtigere og bedre naa et Resultat, da skal vi gøre det. Er det ikke det, Mændene har gjort paa saa mange Omraader?

Lad os derfor slutte os sammen i *Husholdningsforeninger*, lad disse Foreningers bærende Tanke være den at tage sig af alle de Sager, som der kommer ind under husligt Arbejde, lad os tage disse op til Belæring og Drøftelse paa Kursus, ved Sammenkomster o. lign., det skal nok vise sig,

at vi ogsaa gennem en saadan Foreningsvirksomhed kan naa større og bedre økonomisk Resultat end forhen. Opgaverne, der skal tages op og tages fat paa, vil melde sig af sig selv alle de Steder, hvor der staar interesserede og dygtige Husmødre.

Gennem en Sammenslutning at naa til en øget Interesse og et større Udbytte af vore huslige Sysler, det var den bærende Tanke i Husholdningsforeningen, som oprettedes her paa Egnen i Foraaret 1908. Hvad har vi naaet? Hvorledes virker Foreningen? vil der maaske spørges. Husholdningsforeningen kan ikke henvise til store Resultater i denne eller hin Retning, den arbejder i det stille med sine godt og vel 350 Medlemmer, fordelt i 6 til hinanden grænsende Sogne, og af disse Medlemmer er langt største Parten Landbokvinder. Hvad vi naar? Vi naar med de forskellige Ting, som vi i Forening tager op, Afholdelse af Husholdningskursus, Haandgerningskursus, Sygeplejekursus osv., eftersom der til de forskellige Tider er Trang for disse i de forskellige Kredse, Afholdelse af Møder og Sammenkomster for de enkelte Kredses Medlemmer eller samlede for dem alle, at der aldrig bliver stille om vore huslige Sysler hjemme.

Der blev sagt, da en Sammenslutning af Husmødre i en særskilt Forening (Husholdningsforening) første Gang var paa Tale herovre, at vi behøvede ikke at staa for os selv, Kvindernes Interesser kunde godt varetages inden for de Foreningsrammer, som Mændene havde; ja, muligt kunde de, *men de bliver det ikke*. Vi kan som selvstændig Forening arbejde sammen med andre Foreninger paa mange Omraader, men vi maa staa med vor egen Organisation, maa selv tage Ansvaret baade pekuniært og moralsk for Foreningens Handlinger. Vi har Foreninger nok, blev der sagt, ja, saamænd har vi det, men betyder husligt Arbejde noget for os, saa sætter vi Kræfter ind paa at udføre det bedst muligt og opnaa mest muligt af det i baade økonomisk og almenmenneskelig Henseende.

God Bordskik.

(Af Astrid Nielsen).

Enhver vil vel indrømme, at det er langt behageligere at opholde sig i et velordnet Hus end i et uordentligt; lige-
saa gaar det med det, der hedder Bordskik. Husorden — der ind under hører ogsaa Bordskik — stammer i Reglen fra en bestemt Person, Husmoderen, men holde god Bordskik vilde være temmelig vanskeligt for en enkelt Person, om ikke alle Husets øvrige Medlemmer ogsaa havde Forstaaelsen deraf.

Hvad er da Bordskik? Det maa vel nærmest betragtes som en ordnet Maade, hvorpaa dannede Mennesker indtager Maaltider i hinandens Selskab.

Det hører jo som saa meget andet med til de Ting, man helst bør lære som Barn, dog tages der mange Steder forunderligt lidt Hensyn til, hvordan Børn spiser, sidder til Bords og i det hele opfører sig under Maaltiderne. Derfor ikke saa underligt, senere naar de „Unge“ kommer ud i Pensionater, Skoler og lignende Steder, de kan da opføre sig alt andet end passende og virke i høj Grad stødende paa deres Bordfæller, uden maaske selv at vide, eller ville det.

Man skulde ikke tro i vor oplyste Tid, at det var nødvendigt paa Husholdningsskoler ogsaa at belære de unge Piger om, hvorledes man skal spise sin Mad, men det er det nemlig og et Sted, man kan gøre det, og derfor bør man gøre det, naturligvis uden at støde den enkelte, for naar de ikke selv har Øje derfor, er det ikke saa let at belære voksne om, hvor forkert det er at spise med Kniv, hvor grimt det f. Eks. ser ud at lægge eller sætte Albuerne paa Bordet, støtte Hovedet, smaske eller slubre Maden i sig, overfylde sin Tallerken, som om man var angst for ikke at faa nok, udsøge sig de bedste Stykker og i det hele taget være saa optaget af Maden, at man hverken ser eller hører andet, og ganske glemmer ogsaa at tage lidt Hensyn til sine Bordfæller. Vi har jo alle flere eller færre Unoder, som særlig kan komme

frem under Maaltiderne; der er noget i det, man siger — at man lærer Folk godt at kende ved daglig at spise sammen med dem. — Er der noget Sted, det gælder om at opdrage paa sig selv, saa er det ved Bordet.

Det er ikke Meningen, for at øve god Bordskik, man derfor stadig skal søge at følge Moden, thi som for alt andet gives der jo stadig nye Regler for Maaden, hvorpaa man skal holde Kniv og Gaffel m. m., derved kan man meget let gaa hen og gøre sig selv latterlig. Dannelse er ikke en ydre Ting, man kan tillægge sig — men man gaar altid ud fra, at Mennesker, som vil kaldes dannede, ogsaa med Hensyn til Bordskik ved at opføre sig, saa de ikke støder an mod det, man kalder god Tone.

Ved Bordet samles i Reglen Husets forskellige Medlemmer, og ligesaa hyggelige, ja næsten fornøjelige Maaltiderne kan være, ligesaa uhyggelige kan de blive, hvis en eller flere af Medlemmerne stadig ved sin Færd vækker Forargelse.

Give bestemte Regler for Opførsel ved Bordet kan man ikke, da det er forskelligt i de forskellige Hjem og for de forskellige Personers Vedkommende, det maa hver enkelt Takt kunne sige en, og man maa selvfølgelig i mange Ting rette sig efter de Huses Skik, man er i. — Sikkert er det, at vi Danske har ikke noget godt Ry med Hensyn til Bordskik: de unge norske og svenske Piger, der kommer paa Husholdningsskoler henede, forundrer sig ofte over hvad de i saa Henseende kan faa at se. Ligesaa maa man indrømme, at kommer man til en større Forsamling i vore to Nabolande og drager en Sammenligning mellem Bordskik her og der, falder den ikke ud til vor Fordel. —

Husholdningsskolerne har derfor en Forpligtelse til ligesaa godt at lære de unge Piger Betydningen af god Bordskik, som Betydningen af god Mad. Har de „Unge“ først faaet Øjnene op derfor, vil de sikkert senere søge at paavirke andre.

Gamle, gode Ord.

Alt af Naade! — Bed og arbejd!
 Som din Dag er, skal og din Styrke være.
 Alt hvad du gør, forøger din Kraft til at gøre mere.
 Arbejde adler Kvinde som Mand.
 Regnskab underbygger Hjemmets Arbejde.
 Som Husmoder, saa Hjem.
 Erfaring er Vidsoms Moder.
 Hvor der er Vilje, der er Vej.
 Morgenstund har Guld i Mund.
 Godt begyndt er halvt fuldendt.
 Lykkeligst at hvile paa er fuldendte Gerning.
 Sovende Mand fanger ingen Sejr.
 Sladder dør for god Kvindes Dør.

Bøger, som Skolen har udgivet.

Skolen har i Aarenes Løb udgivet forskellige Smaabøger til Hjælp ved Undervisningen dels paa Skolen og dels ved de lokale Kursus i Landbo- og Husmandstørelserne. Disse Bøger forhandles Boghandler Svegård for Skolen. Og paa disse Bøger vil Skolen gerne tilbyde Elevforeningens Medlemmer 20 pCt. Rabat. Bøgerne maa i saa Tilfælde bestilles hos Boghandler Svegård, Sorø, og vil blive sendt paa Elterkrav.

Frugt- og Grøntbogen. 96 Sider. Pris 1 Kr. smukt indb. 3. Oplag.

Bogen indeholder bl. a. et Afsnit om Frugt og dens Anvendelse, ligeledes et Afsnit om Grønsager og deres Anvendelse. Desuden findes der en grundig Vejledning i Henkogning, Tørring og Syltning af Havesager,

Opskrifter. 48 Sider. Pris 50 Øre. 8. Oplag.

Bogen indeholder Opskrifter til mange forskellige Forretter, Efterretter, Mellemretter og Desserter. Desuden ogsaa Opskrifter til Paalæg, Sygemad, Bagning o. s. v.

Vejledning i Husførelse. 32 Sider. Nedsat Pris 25 Øre.

Denne lille Pjece giver et godt Indblik i, hvorledes et Hjems Udgifter maa beregnes, ligeledes i, hvorledes Kosten skal sammensættes, og der er anført Pris og Næringsindhold paa en Del Retter, der kan avendes i en billig Husholdning.

Husmoderens Prislise. Pris 10 Øre.

Husmoderens Prislise er trykt paa et stort Stykke Papir og beregnet til at slaa op i Køkken eller Fadebur, for at man stadig kan have den for Øje. Paa den er anført Genemsuilsprisen paa 117 af de mest benyttede Fødemidler; ved Siden af er der dog en blank Rubrik, hvor den for Tiden værende Lokalpris kan anføres. Det væsentligste ved Prislisen er dog, at der er meddelt, hvor mange Næringsenheder (Kalorier) der faas for 1 Øre gennem de anførte Produkter.

Husmoderens Regnskab. 108 Sider. 1 Kr. indb. 3. Oplag.

Denne Regnskabsbog er indrettet til at føre ikke alene et Kasseregnskab, men ogsaa et Mellemregnskab med Købmænd og Regnskab over, hvad man bruger af Hjemmets egne Produkter. Desuden er der Plads til en specificeret maanedlig Oversigt over Forbruget af de enkelte Produkter. — Bogen indeholder ogsaa en Fortegnelse over Næringsindholdet i 40 af de vigtigste Fødemidler. Et Prøveregnskab til Vejledning findes først i Bogen.

Caroline Steen: Uorganisk Kemi. Pris Kr. 1,50 indb.

Produkter og Apparater.

»Foreningen af Husholdningslærerinder og Lærere« vedtog paa sin Generalforsamling 1912, at »Foreningen finder det uforeneligt med Husholdningsskolernes Stilling, at de modtager Produkter, sendt dem for at faa en rosende Udtalelse til Reklamebrug. Derimod finder man det hensigtsmæssigt at modtage Varer og nye Apparater

blot til Forsøg og Fremvisning for Skolens Elever«. I Overensstemmelse med denne Vedtagelse og efter Elevforeningens Ønske vil vi paa Ankerhus efterhaanden prøve at lade de ny fremkomne Produkters og Apparaters Værd og Anvendelighed nøje undersøgt, saaledes at vi med Tiden kan meddele disse Forsøgsresultater til tidligere Elever gennem Foreningens Aarsberetning.

Først og fremmest vil vi dog gøre Dem opmærksom paa, at man, saa vidt muligt, bør bruge danske Varer. I alle Tilfælde altid forlange danske Varer (f. Eks. dansk Mel), og findes de ikke paa Lager, saa spørg, om de ikke kan skaffes. Derved støtter man sit Lands Industri, for det er jo Efterspørgslen, der skaber Produktionen, og derfor kan Kvindernes Krav til danske Varer maaske bidrage noget til, at disse fremskaffes. — Ganske vist har vi efterhaanden faaet saa mange Nødvendighedsartikler indført fra andre Lande, at vi vanskelig kan klare os alene med Landets egen Produktion, men den nuværende Krigstilstand viser jo tydeligt, hvor vigtigt, for ikke at sige hvor nødvendigt, det er, at hvert Land saa vidt muligt kan fremstille, hvad det behøver.

I en Tid som den nuværende, hvor det synes at kunne blive nødvendigt at finde Fødeemner, der kun indskrænke Kornforbruget til Brød, maa De endelig have Deres Opmærksomhed henvendt paa Kartofflen. Paa Grund af sit forholdsvis store Stivelseindhold eigner den sig godt til at erstatte Mel i Brød, og der kan udmærket blandes 20 % mosede Kartoffler i Melet baade til Sigte- og Hvedebrød. Brødet bliver endda baade lettere og mere svampel. Og som De ved, er det Vand, skrællede Kartoffler er kogte i, ogsaa fortrinligt til at lægge Brød i, derved spares jo desuden $\frac{1}{4}$ Gær. Kogte mosede Kartoffler kan jo ogsaa udmærket blandes i Fars o. l.

Saa bør man vist ogsaa tænke paa at anvende Blod i langt større Udstrækning, end Tilfældet er. I Norge brugte man tidligere Blodbrød og bruger det maaske ogsaa sine Steder endnu. Blod tilsat groft Mel, Gryn eller Grød og krydret med lidt Salt, Sukker og andet vil kunne afgive et udmærket Næringsmiddel enten kogt som Budding, stegt som Pandekager, eller bagt i tynde Kager i Ovn og spist med lidt Frugt uden Brød eller lignende til.

Af de Ting, vi har prøvet det sidste Aar, vil vi gerne nævne et Yoghurt-Apparat fremstillet af Konsulent Wennevold, Odense. Yoghurt er jo en Art Tykmælk, der er bragt til at koagulere ved Tilsætning af en rendyrket Kultur af Mælkesyrebakterier, Konsulent Wennevold ligeledes har fremstillet i sit bakteriologiske Laboratorium.

Selve Apparatet bestaar af en lille Trækasse, der indvendig er beklædt med Zink. I denne sættes et Blikstativ og derpaa Glassene

med Mælken. Til Yoghurt kan bruges sød eller skummet Mælk. Hvis den ikke i Forvejen er pasteuriseret, skal den opvarmes til 85° C. og derefter alkøles til 45° C., hvorefter der til ½ Liter tilsættes 3 Teskefulde Yoghurt-Kultur. Kassen fyldes omtr. med varmt Vand paa 46° C., et Aluminiumslaag lægges over Glassene, og det hele lukkes igen med et Trælaag. Efter 4 Timers Forløb er Mælken stivnet, men vil man have den syrligere, skal den staa nogle Timer længere. Yoghurt spises med lidt Strø sukker til og er en meget forfriskende Ret, dertil meget sund for Børn som for voksne. Men skal den faa den store Betydning for Fordøjelsen, Sundheden og Velbefindendet, som man tillægger den, skal den helst nydes hver Dag, og selv om man kan holde »Kulturen« vedlige, skal man dog helst have en ny Yoghurt-Kultur hver 14 Dag. Konsulent Wennevold har derfor ordnet det saa praktisk, at man kan abonnere paa Yoghurt-Kulturen saaledes, at den bliver sendt til en hver 14 Dag. — Apparatet koster 5 Kr. til 4 Glas.

Blandt de Produkter, der i de senere Aar er fremkommet, og som det vil være praktisk at have i sin Varebeholdning, skal nævnes: *Maggi*. Det er Ekstrakt af Kød og Urter og laas haade i fast og flydende Tilstand. Af Bouillon-Terninger kan fremstilles en udmærket Suppe, blot ved at overhelde den med kogende Vand. Ligeledes er Maggi fortrinlig som Tilsætning til Suppe, Sauce, Stuvning o. l.

Vi har ligeledes det sidste Aar gjort Forsøg med et støvsugende Rengøringsmiddel, der kaldes *Novi*, og som er praktisk at benytte til Gulve i Løkaler, hvor der skal lærdes mange Mennesker. Desværre er Præparatet lovlig dyrt. Det faas i Dunke fra 2 til 50 Liter og kan købes hos Boghandler Svegård, Sorø.

Gulvene skal først gennemskrubbes med Olien i Forbindelse med lidt Rensningspulver og gnides med Savsmuld, hvorved al Urenhed opløses, saaledes at Gulvene faar deres oprindelige Farve. Til daglig behøver saa Gulvene kun at blive fejtet med Savsmuld, hvortil er tilsat lidt *Novi*, og de vil holde sig smukke, blanke og støvfri.

Til tidligere Elever.

Med dette Aarsskrift vil jeg gerne sende Dem alle en hjærtelig Hilsen. Jeg er overbevist om, at De ved, vi mener Dem det vel! Jo længere Tid man arbejder sammen, jo mere direkte Forbindelsen er, jo bedre lærer man selvfølgelig hinanden at kende og kommer derved uvilkaarlig hinanden nærmere; men jeg kan sige, at vi gerne vil staa i et godt Forhold til dem *alle*, uanset om De har haft Lejlighed til at være kortere eller længere Tid paa Skolen, og at vi gerne vil mødes med Dem, se Dem som Gæster hos os — og være Dem behjælpelig med, hvad vi kan!

Saa er der et Par Ting, jeg gerne vil bede Dem om. For det første, at De vil gøre, hvad De kan, for at hjælpe unge Piger til Dygtiggørelse i Hjemmets Gerning, og det kan De bl. a. nu ved paa deres Egn at virke for, at der oprettes kommunale Efterskoler for de unge Piger. Tal med deres Naboer og Venner om det og med Sogneraadet. Og er der Anledning til det, saa se ad privat Vej at faa skaffet de fornødne Midler til Undervisningsmateriel (se Side 62).

Dernæst vil jeg gerne have Lov at lægge Dem noget paa Sinde, som jeg i Aarenes Løb har erfaret er meget væsentligt:

Søg endelig at sætte Stævne efter Evne. Vær ikke alene sparsommelig med de Midler, der er Dem betroet, men vær nøjsom. Et sundt og nøjsomt Levesæt giver en Tilfredshed og Sindsligevægt, der bringer Lykke. Intet slider paa Sind, Nerver og Kræfter som det at leve over Evne, men Kaarene kan være og blive saa vanskelige eller trange, at det næsten er umuligt at undgaa det. Pas derfor paa straks, De stifter Hjem. Køb ikke mere ind til Hus og Klæder, end De kan betale straks. Før Regnskab. Derved faar De ikke alene deres Husførelse kontrolleret, men ogsaa en Oversigt over deres Forhold, som giver Selvstændighed. — Indskrænk Dem ogsaa med Selskabelighed. Det tager Tid, Kræfter og Penge.

Og ser De en Gang imellem gode Venner hos Dem, saa tag Hensyn til, hvad De har Raad til at byde paa, og til, hvad Deres Venner igen har Raad til at byde Dem. Adel forpligter, og en virkelig dygtig Husmoder har en Forpligtelse til at gaa foran paa dette Omraade.

Tilsidst: Faar De et Hjem, saa pas det saa godt, som De evner. Bliv hjemme saa vidt muligt, — og har De Mand, Børn og Husstand, der trænger til Dem, saa betænk Dem to Gange paa at paatage Dem et Arbejde uden for Hjemmet, selv om det tilsyneladende betaales godt. Og betænk Dem ogsaa paa at paatage Dem offentlige Hverv, selv om de giver Anseelse, hvis de tager nødvendig Tid fra Hjemmet. Husk: „Kvinden er Livet i Husct“ — og at noget af det bedste, der kan faas her i Livet, er et Hjem. Vogt det derfor godt.

Skulde De finde, at dette er mange Raad og stærkt personlige Raad, saa haaber jeg dog, at De vil optage dem alle i en god Mening.

Magdalene Lauridsen.

